ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1277

5 динара

18. 6. 1976. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН СТРИП „ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ" (I)

Сваке године пред почетак сезоне за **Гран-при формуле 1** (на слици је на челу »форд-лотус« а прате га »ферари« и »форд-матра«) конструктори улажу све своје напоре и знање да направе што бржи, снажнији и сигурнији болид. Често се тако стечена искуства касније користе за производњу обичних, серијских аутомобила.

»Лотус 49-11« представљао је у своје време право мало савршенство механике. Његова шасија чини целину са мотором и кутијом мењача чиме се смањује укупна тежина болида али и постиже већа снага. Каросерија »лотуса 49-11« начињена је од легура алуминијума и чврстих пластичних маса. Мотор је низак да би се добио што аеродинамичнији облик. У три резервоара стаје 180 литара горива. Укупна тежина »лотуса 49-11« је 600 килограма. Задњи део болида је нешто уздигнутији да би точкови што боље приањали уз стазу, односно да услед велике брзине не би дошло до одизања са тла. Као и »форд-лотус« и »ферари« и »форд-матра« су опремљени крилцима. ОБЈАШЊЕЊЕ: **1)** крилце (омогућава боље лежање на стази); **2)** улазни отвор за ваздух; **3)** вода за хлађење мотора; **4)** точкови пречника 37,5 сантиметара начињени од легуре магнезијума; **5)** широке гуме да би се постигла што већа стабилност; **6)** предња спона; **7)** вешање предњег трапа с амортизерима који се налазе у унутрашњости каросерије; **8)** ретровизор; **9)** инструмент-табла са брзиномером, обртомером, термостатом и другим инструментима; **10)** фордов мотор са 8 цилиндара распоређених у облику слова »V«, радна запремина је 2500 кубика а снага мотора 380 КС при 9200 обртаја у минуту; **11)** ауспух; **12)** опруге и задњи амортизери.

ТРКЕ »СИЛУЕТА« НА СТРАНАМА 30-31

Веровали или не! Ripley

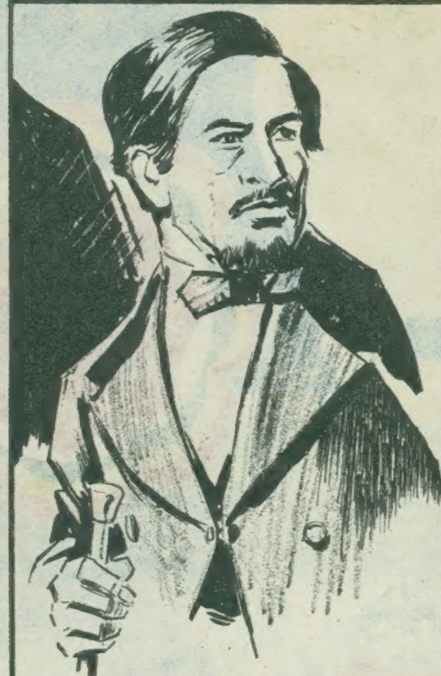

РАФАЕЛ КАРЕРА
/1814–1865/

Свињар који није знао ни да чита ни да пише, био је 25 година диктатор Гватемале. Карера је захтевао да му се његови поданици обраћају са „Господине Боже"!

Један напрстак дизел-уља довољан је да се превезе једна тона терета на даљину од 1,5 километар.

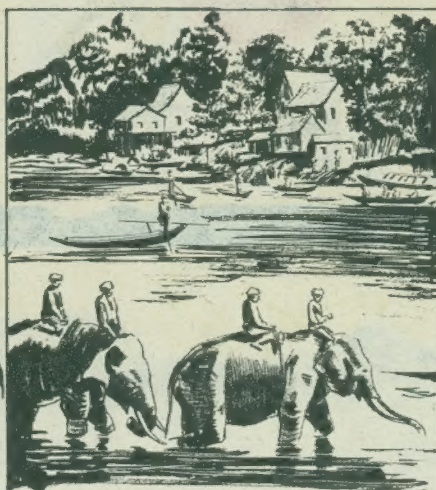

Река СВЕТА ВАДИ у Индији поплави село Гангавали тачно 2 часа после сваке кише и увек се повуче у своје корито 4 часа касније.

„Скакутавко" пас Кенета Веба из Монтоурсвила /САД/ дошао је на свет с 3 ноге.

ЛЕЈФ ОЛСЕН из Беј Пајнза /Флорида/ упецао је истовремено на исту удицу две рибе: једну пастрмку и једну рибу мачку.

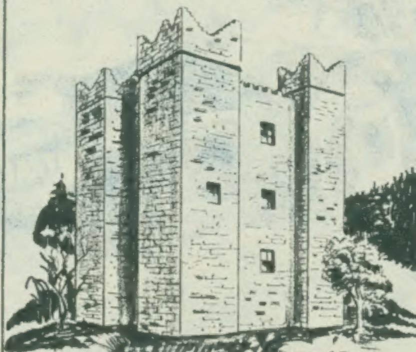

ЗАМАК назван ПЛУГ у Каслтауну /Ирска/ саградио је племић Ричард Белју од пореза који је разрезао на плугове у свом округу.

МАДАЛЕНА ГРАНАТА из Нокере /Италија/ за 19 година брака родила 52 деце — 15 пута је добијала тројке.

БУНДЕВУ тешку 75 килограма одгајио је Х. Тис из Бодезерта у Аустралији.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Питеас (IV век пре наше ере) хеленски географ и морепловац из Масилије (Марсеја) опловио је око 345. године пре н. е. западну Европу открио Британију, затим земљу „Туле" за коју се претпоставља да је била или јужна Норвешка или Оркнијска острва. Питеас је оставио записе о својим путовањима у којима говори о Германима, о плими и осеци. Он је, такође, први запазио промене у врстама културе жита уколико се више иде према северу.

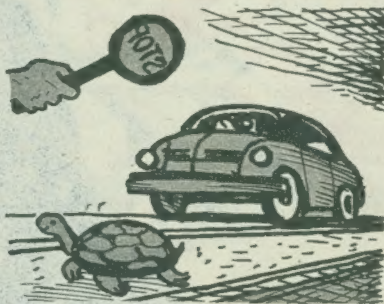

● да би побољшали саобраћај на јавним друмовима власти Новог Јужног Велса, у Аустралији, донеле су закон о кажњавању спорих возача. Чим наиђе на таквог возача, саобраћајна патрола одводи га у најближу испоставу где га задржава двадесет четири часа. За то време од хране добија само супу од корњаче.

● прво Друштво за сузбијање алкохолизма у свету основано је у Њујорку 1808. године.

● мада већина од нас мисли да векови почињу нулом, то, међутим, није тачно. Они се у ствари завршавају нулом а почињу јединицом. Тако је, на пример, првог јануара 1901. године „Њујорк тајмс" објавио чланак под насловом: „Тријумфални улазак у 20. век." Чланак је почињао овим речима:

„Век је мртав, живео век!" Још јуче смо били у 19. веку да бисмо данас закорачили у 20. У току ноћи један век је нестао да би други настао".

● оснивач другог монголског царства Тимур Ленк, звани Тамерлан (1336–1405), истицао је изнад свог шатора велики знак чија је боја зависила од његовог расположења. Када би приликом опсаде тврђаве или утврђеног града истакао бео знак значило је да је добре воље и да ће с милошћу примати предају непријатеља. Уколико је знак био црвен, Тамерлан је за-

хтевао непоштедну борбу и крв, а када је био црн значило је да град треба сравнити са земљом и опустошити.

● Енглези нису знали за јастук све до 16. века.

● на реци Рејдол у Велсу налазе се три моста саграђена један изнад другог.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

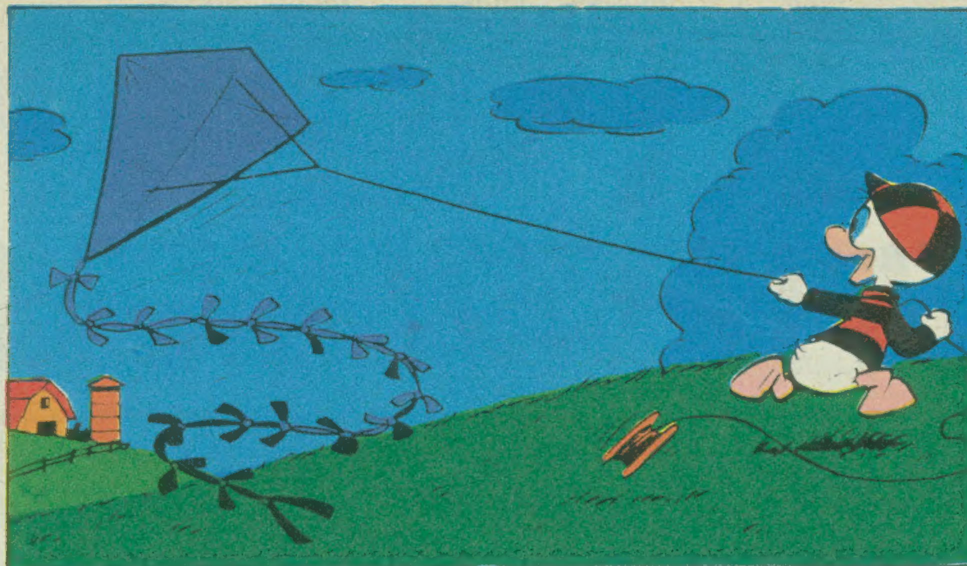

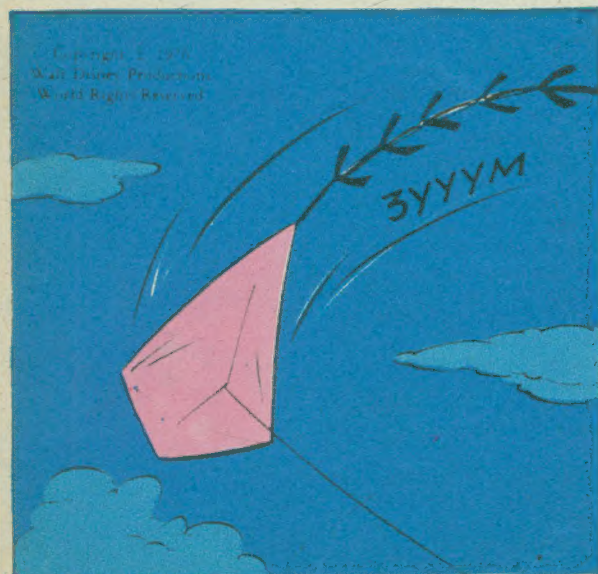

Пут без повратка

КРВАВИ МЛАДОТУРСКИ АПРИЛ

Истанбул је, поред осталих знаменитости, био чувен и по керовима неке необичне расе. Говорило се за њих да су нека мешавина пса, шакала и вука. Живели су у чопорима, на својим одређеним територијама и било их је веома много, можда око сто хиљада. Одлазили су тако заједно на поток да се напију воде или на пијацу где би увек нашли нешто за јело.

Када је 1908. године избила младотурска револуција, њени вођи најавили су многе реформе којима су се обрадовали сви противници султана Абдула Хамида. Али, младотурци су још били далеко од правих револуционарних захтева: чак су оставили на престолу „крвавог султана", кога је тек две године касније сменио његов брат Мустафа.

Једна од првих акција коју су извели младотурци било је — истребљење паса! Прво су сакупили штенад: то је радила полиција, блокирајући читаве градске четврти и за петнаест дана сва штенад била је у врећама бачена у Мраморно море. Затим се, са истом ревношћу и добром организацијом, приступило хватању одраслих паса. Сви су прво затворени у кафилерију, а одатле пребачени на стеновито острвце у Мрамсрном мору где су — препуштени својој судбини.

А за оно што су младотурци затим предузели, мало је рећи да леди крв у жилама: уследило је истребљење Јермена!

НАШЛИ СУ СЕ НА РАСКРШЋУ

Јермени су веома стар народ. Почетком 7. века нове ере доселили су се у подножје планине Арарат — по библијској легенди баш на том месту зауставила се Нојева барка, у којој се после страшног потопа спасла само Нојева породица и по два примерка свих животињских врста на свету... Али, **Јермени као да нису могли горе да изаберу место на кугли земаљској где ће сазидати своје мало краљевство! Била је то, додуше, богата и плодна земља у срцу Кавказа, али налазила се на раскршћу истока и запада.**

Персијанци, Римљани, Арапи, Монголи, Курди само су највећи од освајача који ће редом нападати Јермене. Последњи су дошли Турци, у 15. веку и може се сматрати да је то за овај мали народ био почетак дугог пута — без повратка.

Док је отоманско царство било у успону, Јермени су у њему живели, могло би се рећи — мирно. Разуме се, били су само бедна раја, без икаквих права, али нико их, ипак, није прогонио нити им бранио да буду хришћани. Према једној заповести из Корана, нико се не сме силом натерати да „следи религију Пророка". **Али, почетком 19. века отомански сјај почео је нагло да тамни и за Јермена се одједном све променило.**

Многи потчињени народи, почели су да збацују турски јарам: прва је била Србија, а њен пример следиле су Грчка, Бугарска, Румунија и други народи. Избио је рат између Русије и Турске у коме је Турска изгубила један део територије насељене Јерменима. Тада су тај мали народ почели да комешају устанци — Јермени су желели да стекну независност.

> ПОВОРКА ОД ТРИ ХИЉАДЕ ЖЕНА И ДЕЦЕ КРЕНУЛА ЈЕ ПО ЖЕЗИ, БЕЗ ВОДЕ И ХРАНЕ, У ПРАТЊИ ПОЛИЦАЈАЦА. ЗА ЊИМА СУ ОСТАЛИ СПАЉЕНИ ДОМОВИ.

ПРАВДА »КРВАВОГ СУЛТАНА«

Јерменски герилци ни из далека нису могли да се мере са турском војском, још довољно јаком и добро организованом. Међутим, побуна је била повод каква се само може замислити за страшног султана Абдула Хамида! Он ће, без трунке оклевања, искористити оружане препаде јерменских побуњеника у областима Антолије и Цилиције да пружи лекцију коју ће овај народ дуго памтити. Издао је својој војсци наређење да се са побуњеницима сурово обрачуна, а она није чекала да јој се каже два пута!

У току две године, од 1894. до 1896, биће извршени први масакри овог народа, у којима се нису бирале жртве: жене, деца и старци, сви су имали да умру, а све њихово да се спали. Нико не зна тачан број побијених: било их је, како се мисли, између две и три стотине хиљада.

Абдул Хамид прозван је „крвави султан"... Додуше, велике силе тадашње Европе могле су да учине и нешто више од надевања таквог надимка! Али нису.

Тишина је обавила јерменско питање за даљих дванаест година, све док у Ресну није избила младотурска револуција. На њеном челу стајала су два млада официра, Енвер и Њази и они су се упутили у Инстанбул тражећи од Абдула Хамида да у земљу уведе уставни поредак. Народу су говорили да желе да створе парламентарну државу, и да прогласе равноправност свих народа и вера, што је изазвало опште одушевљење и улило наде припадницима јерменског револуционарног покрета.

Младотурци су натерали Абдула Хамида да врати на снагу Устав из 1876. године који је укинуо и да из затвора пусти све политичке затворенике. Нови талас одушевљења захватио је народ! Али, прерано — бар за Јермене!

Јер, колико су у почетку

МИНИ КВИЗ

1. Знате ли која река има највећи слив на свету?
2. Шта је специфична тежина?
3. Логограф је:
4. Један наш велики словеначки песник прве своје песме потписивао је псеудонимом Смиљан Смиљанич, а после именом Гојко. Који?
5. Геоизотерме су:

ОДГОВОРИ:

1) Мисисипи у САД има највећи слив на свету. Њена главна притока Мисури и остале реке које се у њу уливају имају укупну дужину око 6750 километара; 2) Специфична тежина је број који показује колико је пута неко тело теже од исто толике запремине чисте дестилисане воде на плус 4 Целзијусова степена. На пример: специфична тежина бакра је 8,933, што значи да је одређена запремина бакра тежа од исте запремине воде 8,933 пута; 3) Логограф је врста загонетке у којој се смисао речи мења додавањем или одузимањем слова; 4) Псеудоними Отона Жупанчича (1878 — 1949) били су Смиљан Смиљанич и касније Гојко; 5) Геоизотерме су црте које спајају сва места једнаке температуре у унутрашњости Земље.

младотурци били напредни, желећи да модернизују земљу, толико су касније постали назадни у свом национализму. Сматрали су да морају да потурче земљу да би тако спречили побуну „раје". А то је опет значило сукобити се са Јерменима!

НА ПОСЛЕДЊЕМ ПУТУ

Временом сукоб између Турака и Јермена се заоштрио. Под изговором да желе помоћи својој „хришћанској браћи", велике силе су се стално мешале у политику Турске и тиме доливале уље на ватру: за младотурке Јермени су постали синоним мржње, кост у грлу.

„Провео сам у Турској највећи део живота, пише тадашњи немачки поморски аташе, **и добро познајем ту расу (Јермене). Сматрам да она не може да живи у истој земљи са турском расом и једна мора да се збрише, а то ће бити слабија".** У овом добром кајзеровом официру није тешко препознати претечу нацизма. А када је странац био тог мишљења, шта се онда могло очекивати од младотурака!

Почетком 1915. године, турска влада донела је декрет по коме се сви Јермени повлаче из турске војске. Тако је почело, а већ у ноћи 24. априла сви Јермени из Истанбула су похапшени и бачени у затвор: било их је између две и три стотине хиљада. Они су први побијени.

Најзад су остале још само жене, деца и старци по селима, а то је значило — две трећине јерменског народа! Наређење је гласило да се они „иселе из зараћених зона". О томе се старала полиција која је налог извршила прецизно и брзо, баш као да су опет у питању били пси! Операција је извршена у три дела: прво у Цилицији, априла и маја, затим у источној Анатолији, јуна и најзад у западној Анатолији почев од августа.

Полицији није била потребна помоћ војске. Она је обично упадала у села без претходне најаве и умиривала народ речима да је селидба привремена и да зато не треба носити никакав пртљаг! Некада ни то не би било речено... Тако су жене у Гебену баш прале веш када је наишла полиција. Нису им дали времена ни да се обују: босоноге су кренуле на пут без повратка.

Негде, као у Самсуну или Мушу, народ је масакриран на лицу места а села спаљена. У места из којих је становништво изведено, усељавали су се Курди.

ПЛАВА КЊИГА

А како се одвијао тај страшни пут без повратка? Постоји једно сведочанство о томе, у такозваној „Плавој књизи" британске владе. Довољно је прелистати макар неколико страница:

„Првога јуна кренуло је око три хиљаде становника из Места Х. Углавном су то биле жене са децом. Пратило их је седамдесет полицајаца с једним Турчином на челу, некаквим К. бегом. Сутрадан су стигли у место А. Ту им је К. бег затражио 400 ливри „како би их чувао за време пута". Следећег дана није га више било..."

Трећег дана поворка је стигла у М. где су Арапи и Курди напали жене и девојке. Многе од њих су повели са собом. То је био само први од многих сличних препада на путу до Рас-ул-Аина, мада се путовало железницом. Жандарми који су пратили овај тужни конвој, чак су подстицали полудивља планинска племена у тим нападима и отимачинама. И сами су учествовали у њима...

Педесет другог дана стигли су у једно село где су их Курди одмах напали и опљачкали оно мало сиротиње што им је још остало: скинули су са њих чак и кошуље и ципеле, тако да су наредних пет дана све измучене жене ходале босе, по ужареној, сувој земљи. За тих пет дана нису добиле ни кору хлеба, ни кап воде. Када су, шездесетог дана стигли у Алеп, остало је укупно тридесет пет жена, од три хиљаде изгнаника из Х."

У октобру је пошла следећа колона, десет пута већа: триста хиљада изгнаника. Упућени су још даље на југ, у области Хауран. Али, нису стигли: на путу су их побиле хорде Черкеза...

Полиција је и ову акцију, као и ону са псима, извела беспрекорно. Додуше, било јој је потребно нешто више времена, јер је и Јермена било више! Уочи првог светског рата бројао је тај народ око два милиона људи. Остало их је једва шездесет хиљада.

А светска јавност, запитаће се, зар је тако страшан злочин прошао незапажен? Зар нико није одговарао?

Уочи напада на Пољску, 1939. године, Хитлер је рекао свом врховном команданту:

— Издао сам наређење специјалним јединицама СС да на пољском фронту без милости убијају све, укључујући жене и децу. Ко се данас још сећа истребљења Јермена?"

Збиља, ко би се и сећао, кад су сами Турци говорили у своју одбрану: **„Оптужити нас за тај злочин обична је свињарија. Никада није било геноцида Јермена, чак се може говорити, на жалост, о злоупотребама с њихове стране!"**

Ипак, остаје отворено питање: да ли су само Турци криви што је један народ тако мучки збрисан са лица земље?!

М. Крстуловић

НАУКА ПРОТИВ МИСТЕРИЈЕ

БРОДОВИ УКЛЕТИ ЗВУКОМ

Уклети бродови, лађе које без посаде годинама лутају морима, одувек су узбуђивали људе и распиривали њихову машту. Зашто на њима нема преживелих, да ли је посада убијена или су морнари морали да напусте брод, све су то питања на која се до скора није знало одговорити.

Али, недавно, изгледа да су научници успели да одгонетну ову мистерију!

Још пре четрдесетак година први пут су примењене инфразвучне осцилације, нечујне за људско уво јер им је фреквенца мања од 16 херца. Оне су назване „глас мора" и настају на местима где су честе буре. Изазива их јак ветар, најчешће ураган а простиру се изнад морске површине брзином од 1200 км, знатно већом од брзине ветра.

Ако се у лабораторијама људи изложе овим таласима, постају веома раздражљиви, у стомаку осећају вибрације и почињу да јаучу од болова. Јер у организму, као, на пример, у крвотоку, постоје одређене осцилације које под дејством инфразвука могу да се повећају или смање. У том случају долази до пуцања артерија или срце потпуно престане да ради.

Огледи француског професора Гавроа показали су да је инфразвук са фреквенцијом од 7 херца смртоносан за организам. За време јаких бура на мору се јавља инфразвук са просечном фреквенцом од 6 херца. Сем тога, утврђено је да се „глас мора" простире и стотинама километара далеко од места на којем је настала бура, па чак и на копну у приморским градовима где у то доба расте број саобраћајних несрећа, самоубистава или се погоршава стање болесника.

Што се тиче бродова зна се да је велики број удеса настао по лепом времену. То се објашњава тиме што је до бродова стигао инфразвук који је настао, можда, неколико стотина километара даље али који и поред тога ништа није изгубио од своје јачине. У телима морнара он је изазвао нагле промене у раду срца а захваћени паником они су напуштали брод скачући у воду или су тренутно умирали.

Стручњаци за акустику помно проучавају овај природни феномен и надају се да ће ускоро успети да га спутају, чиме ће оповргнути многе приче о поморским катастрофама које су, наводно, изазване натприродним силама.

Б. Ј.

БОРИЛИШТЕ БОГОВА И ЉУДИ

У покрајини Елиди на северозападу Пелопонеза, у долини крај река Алфеја и Калдеја у чијим се водама огледа брдо Кронос, лежи прастаро грчко пророчиште Олимпија. Ту, у питомини обраслој маслинама и ловором, налазио се »свети гај« у којем су се, по легенди, некада давно богови борили за превласт. У том гају средином лета сваке четврте године, почев од 776. пре н. е, одржаване су свечаности са такмичењима у којима су се надметали представници свих грчких градова-држава.

ЧЕКАЊЕ У КРИПТИ — Време до изласка на олимпијски стадион, једно од највећих борилишта хеленског света, такмичари су проводили у просторији званој Крипта.

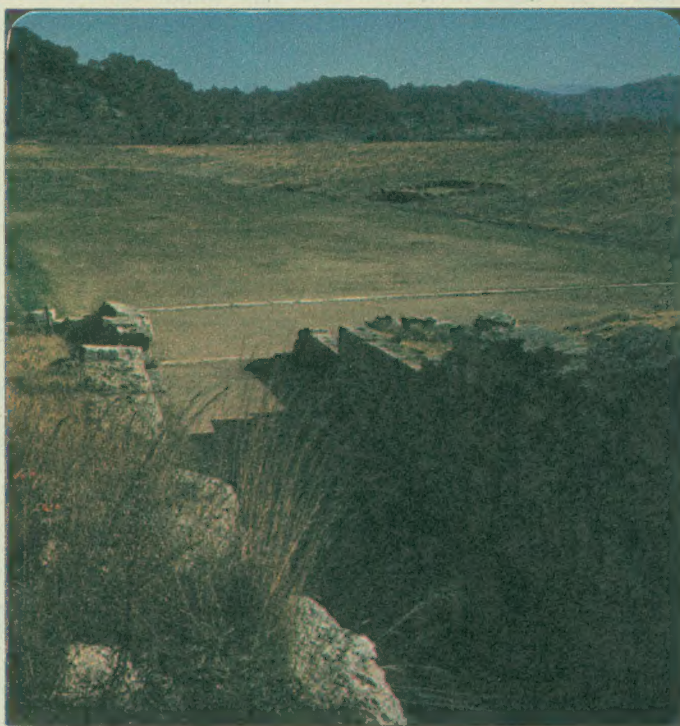

СТАДИОН БЕЗ СЕДИШТА — Дужина борилишта на олимпијском стадиону износила је 192,25 метара. За разлику од стадиона грађених касније, овај није имао седишта већ је 35—40.000 гледалаца, колико је у њега могло да стане, седело на трави. У предњем плану слике види се попречна црта начињена од камена укопаног у земљу са које је истовремено стартовало 20 тркача.

СТАБЛО СВЕТЕ МАСЛИНЕ — Од некадашњег Зевсовог светилишта данас је остала само гомила камења: то је једина успомена на пророчиште које се по свом значају убрајало одмах иза оног у Делфима. У храму се налазила статуа Зевса израђена од злата и слоноваче. Главу бога красио је сребрни маслинов венац. У десној руци Зевс је држао статуу Нике, богиње победе, а у левој скиптар с орлом. Поред самог храма налазило се стабло „свете“ маслине чијим су гранчицама награђивани победници.

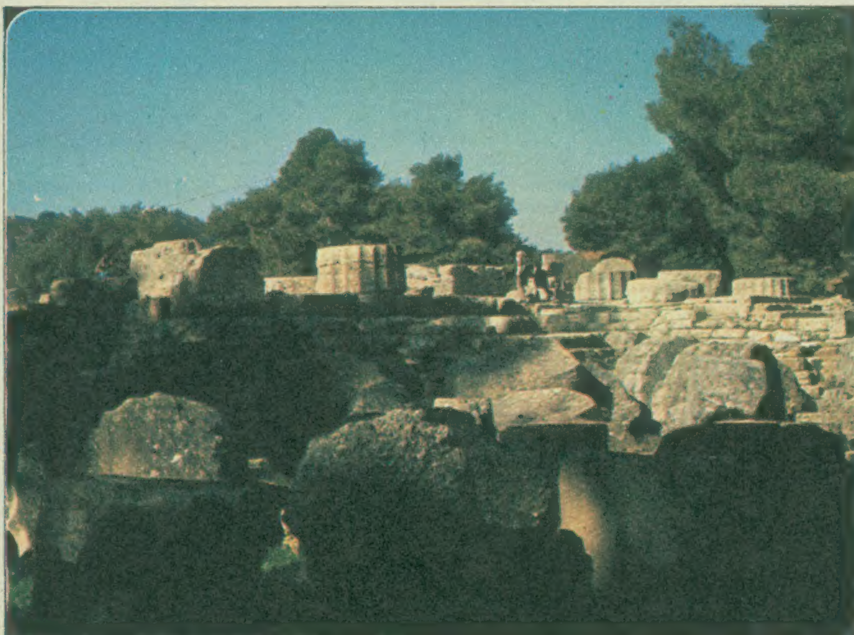

ФИДИЈИНА РАДИОНИЦА — Да би могао да изради статуу Зевса на престолу високу 14 метара чувени грчки вајар Фидија морао је да сагради радионицу чија је таваница била исто толико висока као и она у храму. Радионица је у 5. веку нове ере преуређена у византијску базилику.

ХОТЕЛ СА 80 СОБА — Као и данас, и некада давно учесници у олимпијским играма и гости из разних градова били су смештени у хотелима. Сматра се да се највећи хотел античког света налазио управо у Олимпији и да је са својих 80 соба могао да пружи гостопримство најугледнијим званицама. До данашњих дана остали су сачувани само темељи Леониданијума, како су стари Грци називали овај хотел.

ПРИПРЕМЕ ОД ГОДИНУ ДАНА — Припреме атлета за такмичења на олимпијским свечаностима трајале су годину дана. За све то време они не само што нису смели да пропуштају тренинге, већ су морали да воде рачуна и о свом понашању! Људи у чији би морал било ко посумњао нису могли да изиђу на борилиште. Тренинзи су одржавани у завичају такмичара, а последњих тридесет дана пред почетак свечаности у самој Олимпији или 50 километара удаљеном Елису. Дан уочи такмичења сви учесници су се окупљали на месту званом Боулеутеријум да би пред статуом Зевса, који је у руци држао муњу, положили заклетву да ће поштовати правила такмичења, да се неће служити подвалама, да су слободни грађани и да нису повредили моралне принципе.

ПРАВО ДЕМЕТРИНЕ ПРВОСВЕШТЕНИЦЕ — Пошто су се сви учесници на олимпијским играма такмичили наги, то је женама био забрањен приступ на стадион. Једини изузетак била је првосвештеница храма посвећеног богињи земљорадње и брака Деметри која је посматрала такмичење, али са трибине направљене само за њу. Темељи ове трибине и данас постоје.

У ДОРСКОМ СТИЛУ — У „светом гају“ Олимпије налазио се, поред осталих, и храм богиње Хере, саграђен у дорском стилу око 650. године пре н. е. Поред Херине статуе у храму се налазио и бакарни диск на којем је био угравиран уговор између Ифитуса, краља Елиса, и Ликурга, владара Спарте, о покретању олимпијских игара.

МЕСТО ГДЕ СЕ ПАЛИЛА ВАТРА — На овом месту уз посебан ритуал паљена је олимпијска ватра која је горела за све време трајања свечаности. С тог истог места и данас креће олимпијска ватра.

МАЗАЊЕ ТАКМИЧАРА УЉЕМ — Церемонијал мазања такмичара уљем и посипањем песком обављао се у просторијама Палаистре, зграде која и за данашње појмове има циновске размере. У северном делу Палаистре налазио се базен с хладном водом дубок 1,40 метар у којем су се купали такмичари. У Палаистри су одржавани тренинци у рвању и песничењу.

Текст и снимци: М. Вујовић

ЖИВИМ У ЗИДУ СМРТИ

— НАУЧИ И МОГ СИНА ОВОЈ ВЕШТИНИ — РЕКАО ЈЕ СТРИЦ НА САМРТИ ВАСИЛИЈУ ВИДОВИЋУ.

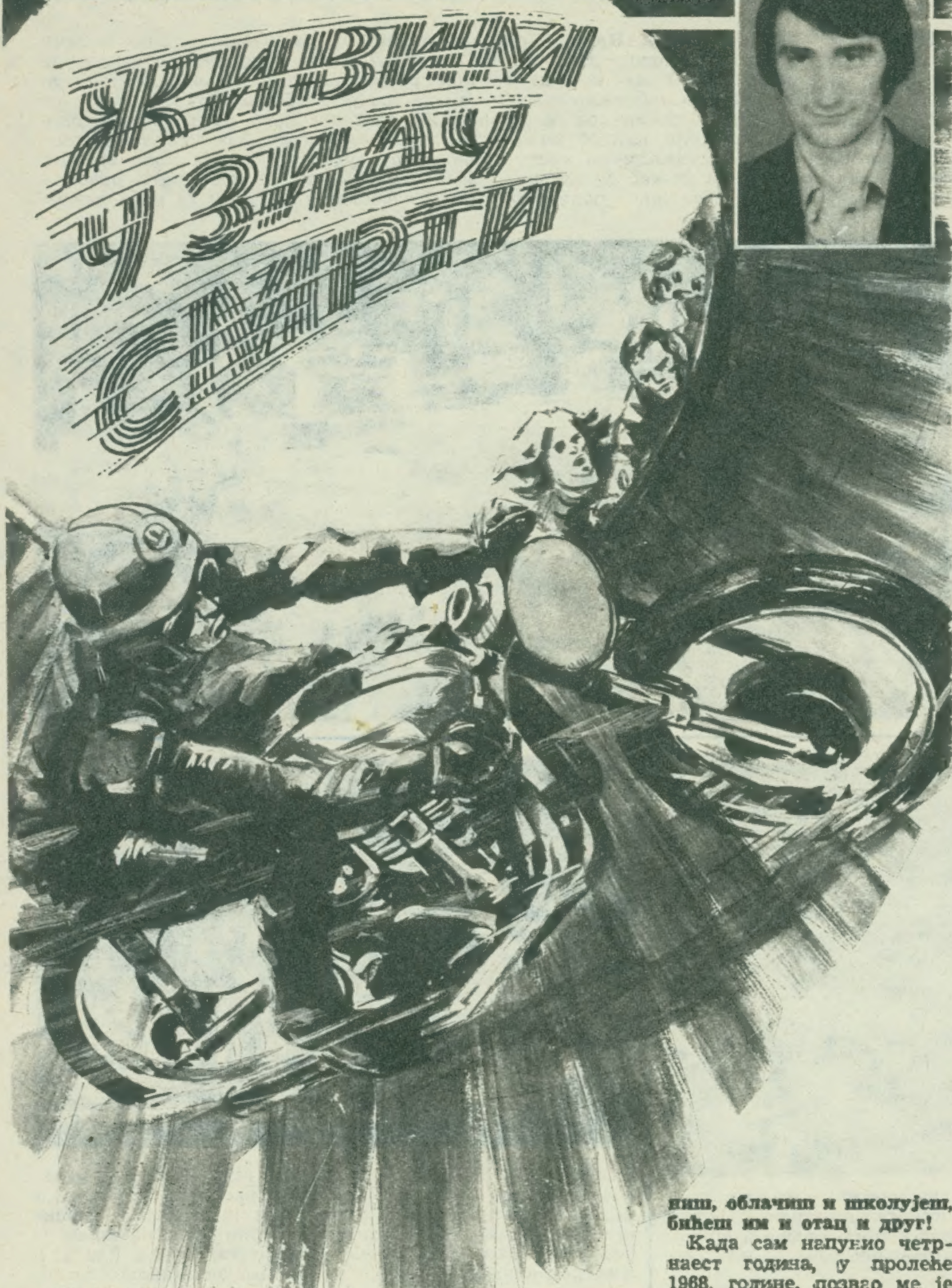

Око мене све је грмело, тутњало, као да се звук претворио у нешто згуснуто и опипљиво па тако сабијен хоће да ме уништи. Знао сам да не смем ни о чему да размишљам, да не смем да гледам ни доле, ни горе...

Јер, налазио сам се десетак метара изнад земље, на дрвеном зиду по којем сам, на мотору, јурио брзином од 130 километара на час. Изнад мене, на округлој платформи наслутио сам људе, платили су по 1500 старих динара да би десет минута гледали ову вратоломију, да би можда видели и моју смрт. А дан раније су је и угледали: пред очима стотинак људи, ту, на „зиду смрти“ погинуо је мој стриц.

— Машина је зарибала! Нема му спаса! — чуо сам их како су тада вриштали.

Седео сам на утабаној земљи, у подножју зида, нисам смео да подигнем поглед. **А знао сам да ће се то једном десити, јер и најмања грешка на мотору или несмотрен покрет на „зиду смрти“ кошта колико и један живот.** Тада се уз страшан тресак захуктала машина сручила са кружног зида на земљу и ту почела да касапи мог ујака који је неколико тренутака раније, зато што су блокирале кочнице, спао с њега. Схватио сам да никако не могу да му помогнем, био је то његов крај. Последње што је успео да ми каже пре него што је умро било је:

— Научи и мог сина да вози у „зиду смрти“... онако као што сам и ја тебе учио!

ЗАВЕЗАНИХ ОЧИЈУ

Издржи, Василије, још само три минута до завршетка тачке, говорио сам сам себи тог страшног летњег дана 1974. године, неколико сати после његове погибије. Сутра је сахрана стрица Михајла, треба да зарадиш за његов погреб. Од данас ћеш, Василије, његову децу да храниш, облачиш и школујеш, бићеш им и отац и друг!

Када сам напунио четрнаест година, у пролеће 1968. године, позвао ме је стриц Михајло и запитао:

— Да ли би волео да као и ја возиш мотор у „зиду смрти“, на вашарима?

А ја сам већ годинама прижељкивао такво питање. Скоро сам се распаметио од среће, сви ће ми се дивити, мојим вршњацима застајаће дах док ме буду посматрали. Бићу исти као Михајло, непобедив, јак, храбар...

Месецима сам вежбао на малом мотору у једној рупи ископаној у земљи, широкој око пет метара а дубокој шест. Стриц је све време седео на њеној ивици и посматрао ме. А када сам после напорног вежбања, ознојен, излазио из рупе, он ме је тапшао по рамену, склањао ми мокар прамен косе са чела и говорио:

— Једном ћеш бити бољи и од мене. За тебе ће се отимати на вашарима, сви ће долазити да те гледају.

После шест месеци, када сам потпуно савладао „технику“ вожње, стриц ми је дозволио да уђем у „зид смрти“. То је дрвена бачва која у пречнику има дванаест метара а чије су стране високе десет. **Иако сам тада први пут возио у „зиду“, стриц ми је завезао очи. Касније ми је рекао да је то учинио да се не бих уплашио висине.**

Јер, возач, на мотору тешком највише 200 килограма, прво добија убрзање правећи кругове по утабаној земљи возећи уз саму унутрашњу ивицу „бачве“. А затим, кад постигне већу брзину, пење се на косу платформу и тек кад пређе 100 километара на час, због дејствовања центрифугалне и центрипеталне силе у стању је да се успење на дрвени зид и по њему да вози у круг.

Ако би у том тренутку пукла гума или зарибала машина дошло би до трагедије јер је тада брзина око 130 км/х. А док траје тачка возач прави „ластавицу“ на мотору, пушта гувернал, или прави мост.

А све те „бравуре“ изводе се због публике која воли узбуђења.

ДАЈ МИ ЈЕДАН КРУГ!

У јуну 1975. године, пошто сам дошао у Београд на одслужење војног рока, сазнао сам да је у Жарково стигао — „зид смрти“. Чим сам добио излаз у град, уместо у биоскоп или на игранку, пожурио сам тамо. И док сам посматрао неког младића како вози мотор у „зиду“, одједном сам почео да се знојим од узбуђења, срце ми је убрзано куцало. А када је завршио тачку нисам могао више да издржим, пришао сам му и замолио га:

— Дај ми само један круг!

— Шта ти је, човече? Хоћеш да погинеш, шта ли? Није то за тебе, ово могу само снажни и храбри.

Ипак, после дужег убеђивања пристао је да ми да „један круг“ али под једним условом: да се не пењем на зид већ да возим по дну „бачве“. Наравно да нисам могао да одолим искушењу, нешто се у мени узбуркало кад сам зачуо брундање мотора и осетио мирис бензина — морао сам да се успењем уз зид. **А младић ме је запањено гледао док сам изводио „спиралу смрти“ — скрштених ногу у „турски сед“ и с прекрштеним рукама на грудима, не држећи гувернал, јурио сам по „зиду смрти“ а најмањи дашак ветра могао је да ме обори.**

До сада, приликом извођења тачке, није ми се десио ни један малер а пре неколико година сломио сам ногу јер сам пао са мотора у једној оштрој кривини, на путу према Илијашу где живим. Да ми се то догодило у „зиду“ сигурно не бих остао жив.

●●●

Василије Видовић има двадесет три године и налази се на одслужењу војног рока у Београду. Када за месец дана изађе из Армије каже да ће се и даље бавити овим опасним занимањем, иако зна да му је стално живот у опасности.

— Волим брзу вожњу — каже.

А до данас није покушао да се учлани ни у један мото-клуб! Можда би „нашао себе“ ако би постао пробни возач у некој фабрици мотора? Баш зато се Василије и нада да ће га једном, неко из публике позвати после завршене представе и понудити му тако нешто. Али, да ли је само нада довољна?

Забележила: Б. Јеремић

ЗАКАСНЕЛИ ОДГОВОР

Године 1920, одмах по завршетку првог светског рата, америчко Министарство одбране послало је свим својим војницима који су се борили у Француској спомен-медаљу названу Медаља победе. Уз медаљу послато је и пропратно писмо као и формулар који је прималац требало по добијању медаље да допуни и врати Министарству, као потврду да је добио пошиљку.

Пре извесног времена то исто Министарство добило је после 57 година одговор неког Ворда Линколна из Брејдентона, у Флориди: „Захваљујем на пошиљци!“. А у постскриптуму је стајало: „Извините што вам се раније нисам јавио, али сам тек сада стигао да одговорим на заосталу пошту“.

DIK BROWNE **ХОГАР СТРАШНИ**

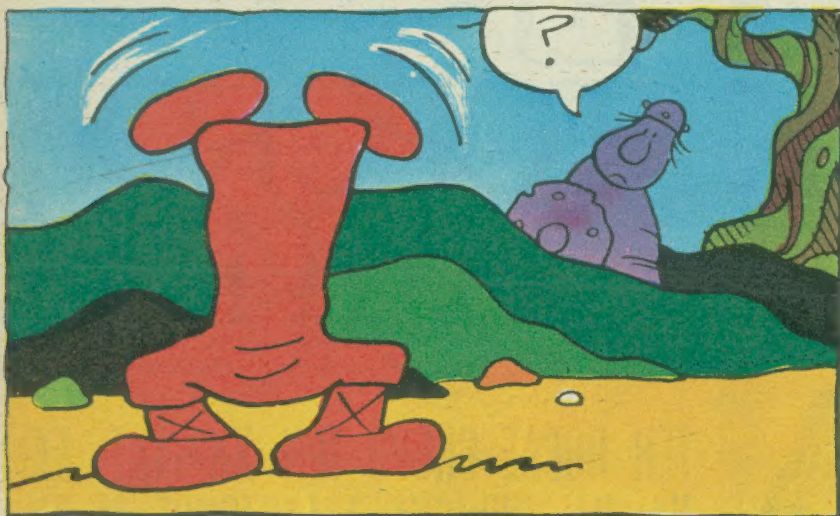

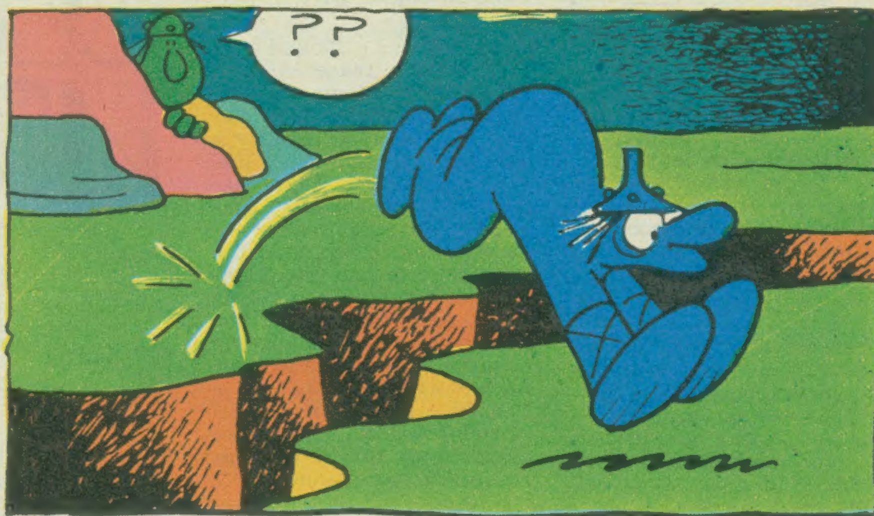

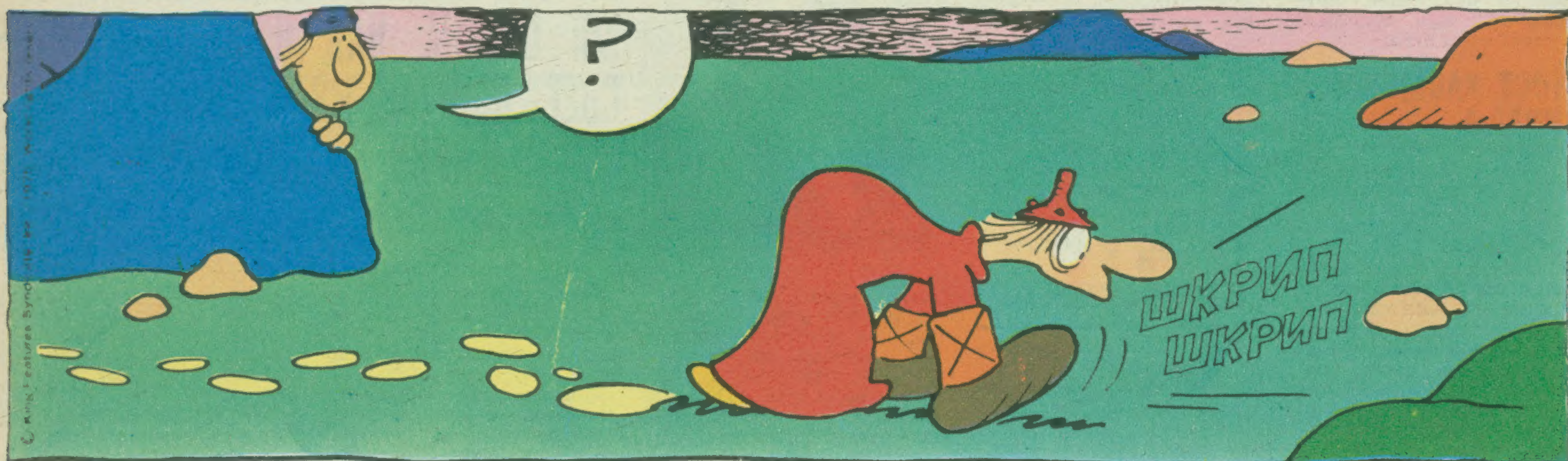

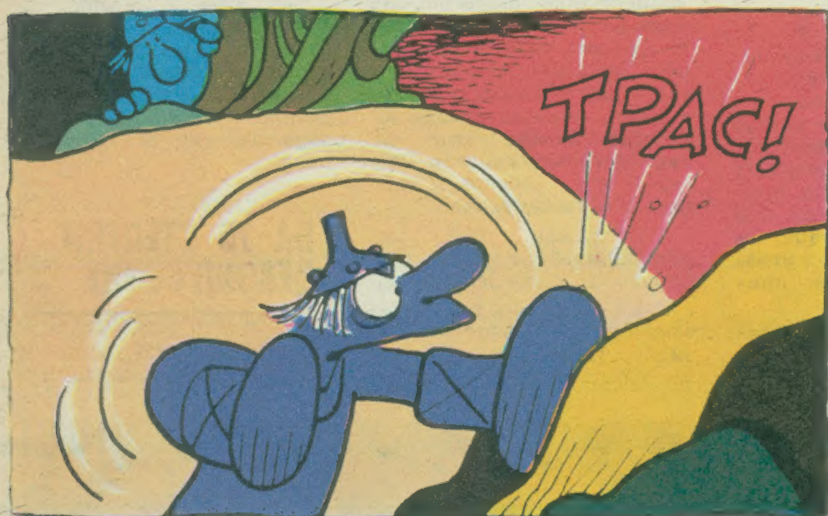

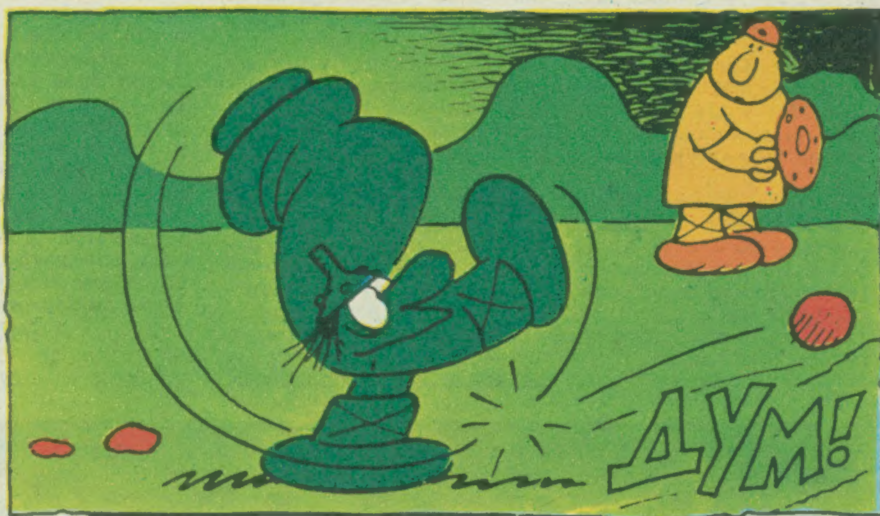

ПОДВИЗИ НАШИХ ПОМОРАЦА

ОДИСЕЈ ИЗ КОТОРСКОГ ЗАЛИВА

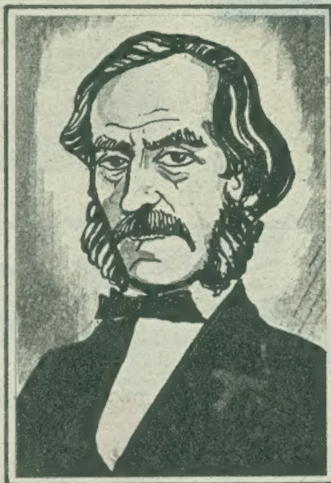

ТЕК ПОСЛЕ СКОРО ТРИ ХИЉАДЕ ДАНА НА ПУЧИНИ АТЛАНТСКОГ И ТИХОГ ОКЕАНА, КАД ЈЕ ОПЛОВИО ЦЕО СВЕТ, КАПЕТАН ИВАН ВИСИН ЈЕ ЗАЈЕДРИО КА ДОМОВИНИ.

Једанаестог фебруара 1852. године из луке Антверпен исбловио је 30 метара дугачак једрењак-брик с девет једара и два топа на палуби. Висок, плећат човек с дугим зулуфима и јаким брковима издавао је посади последње оштре и јасне команде. **Тај поморац одлучна погледа и снажних руку, у беспрекорној униформи капетана аустријске морнарице, био је четрдесетшестогодишњи Иван Висин из Прчања. Његов једрењак „Сплендидо" управо је полазио на пут око света!**

После неколико путовања по Средоземном мору и Атлантском океану на новом и чврстом „Сплендиду", искусни Висин, који је одрастао на бродовима и морима, најзад се одлучио на подухват који је дуго желео и припремао: да оплови свет.

Али, већ на почетку свог дугог и неизвесног пута његовједрењак захватила је страховита бура.

ГОСТ ХАВАЈСКОГ КРАЉА

Капетан Висин намеравао је да прво преплови Атлантик и пристане у чилеанску луку Валпараисо. Међутим, код Хорна, најјужнијег рта Јужне Америке, који је због сталних бура за поморце увек био баук, „Сплендида" је захватила олуја и изгледало је да је крај неизбежан. **Ураганскиветар и високи таласи поцепали су једра Висиновог брода и тешко оштетили јарболе. Храбри капетан био је приморан да једрењак врати у Монтевидео. Пошто је брод оправљен, Висин је поново кренуо ка рту Хорну и опловио га уз натчовечанске напоре. После 276 дана путовања „Сплендидо" је 14. новембра упловио у Валпараисо.**

Олујно море није било једина препрека на Висиновом путу до Јужне Америке. Један део посаде се побунио с намером да убије капетана Висина, али он је успео да смири побуњенике без проливања крви. Зато је у Валпараису заменио део европске посаде Американцима и 19. јануара 1853. отпловио из ове чилеанске луке ка Сан Франциску. Тамо му је ноћу, крадом, цела посада напустила брод, али Висин је ипак скупио нову и 7. маја запловио према Сендвичким острвима у Тихом океану. **После двадесет дана пловидбе, с брашном као товаром пристао је у Хонолулу, као први наш поморац који је ступио на Хавајска острва.** Ту је, по наређењу домородачког краља, ослобођен царина и лепо угошћен од владара који је желео да зна којој народности припада капетан и шта га је навело да први од својих земљака походи његову далеку краљевину. **Висин му је рекао да је Словен, аустријски поморски капетан, који у његову престоницу долази као трговац и истраживач.**

Срдачно, се опроставши с доморoцима Хаваја, капетан Висин је 31. маја 1853, отпловио ка Кантону.

Али, једне ноћи, кад је већ био надомак овог пристаништа, четири гусарске лађе напале су „Сплендидо". Висин се није уплашио: храбро је прихватио битку и гусари су се повукли.

ТАЈФУН У ЈЕДРИМА

Почетком јула приспео је у Кантон, а у августу у Манилу, одакле је 30 октобра наставио пут према Мелбурну с богатим товаром шећера, дувана и манилских ужади. У мелбурншку луку упловио је 31. децембра, после 81 дан путовања. Ту се задржао до 4. марта 1854. када је без терета запловио према Батавији, главном граду на острву Јави, где је приспео 23. априла. У Мелбурну је Висину побегла половина морнара желећи да се обогати у рудницима злата, па је посаду попунио Аустралијанцима. Из Батавије је 11. маја кренуо у Хонг-Конг и с теретом треске приспео у ту луку 30. маја. Ту је аустралијске морнаре заменио Европљанима.

Када је на „Сплендидо" укрцао товар чаја и шећера, опет је подигао једра и 18. јула запловио према Сиднеју, где је стигао 3. децембра, после 133 дана пловидбе. Ту му је опет побегао један део посаде.

Али, док је пловио ка Сиднеју, Висинов једрењак захватио је тајфун, који је однео четири једра. У једном тренутку таласи су нагнули брод на једну страну, терет је почео да клизи и „Сплендидо" се нашао у готово безнадежном положају. Побеснело море однело је све са палубе, прелаз с крме на прамац био је немогућ и морнари су били избезумљени од страха. Кормилар је био привезан за кормило.

Тајфун и таласи три дана су шибали брод, али је храбром и искусном капетану Висину успело да „ухвати ветар у крму". Кад се море мало смирило, наредио је посади да измени поцепана једра и изврши најнеопходније поправке. **Међутим, 9. августа нова циклонска олуја сручила се на рањени „Сплендидо". На нешто више од 160 степени северне географске ширине и 127 степени источне дужине, тајфун је савијена једра и дебела и бродска ужад покидао и однео, а да то нико од посаде од урлања океана није ни чуо. Међутим, капетан Висин је опет победио и тајфун и огромне таласе.**

Унакажен од бура, „Сплендидо" је једва допловио до сиднејске луке.

Иако му је брод био готово онеспособљен за пловидбу, Иван Висин се ни за тренутак није поколебао ни одустао од чврсте намере да оплови земаљску куглу. Поправљен и ојачан, његов једрењак се 8. фебруара 1855. поново отиснуо од аустралијске обале и узео курс према Новој Каледонији, где је приспео 6. марта. После једанаест дана, Висин опет диже једра и на празном броду плови ка Манили, одатле поново у Мелбурн с новим теретом шећера и дувана. **Ту је скромно прославио четири године од дана поласка из Антверпена.**

НА 75 СТЕПЕНИ ЦЕЛЗИЈУСОВИХ

До јесени 1857, када је као први наш поморац сту-

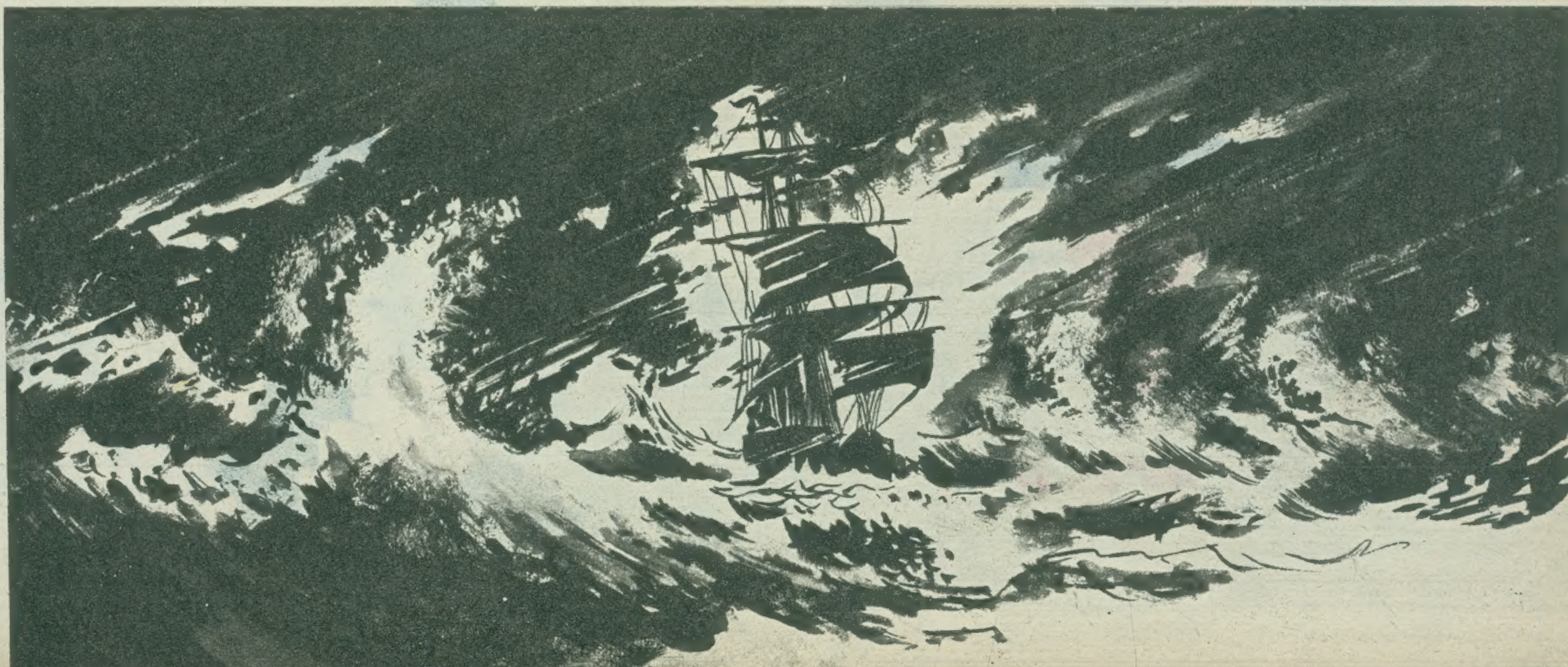

пио на острво Тимор, Висин је неколико пута пловио с богатим теретима од Батавије до Мелбурна и Сингапура, од Маниле до Макаоа.

Из Мелбурна, 10. јануара 1858, шесте године свог путовања, капетан Висин је отпловио за јаванску луку Сурабају, одатле у Сумаранг, па у Сингапур. Претпоследњег дана маја отиснуо се ка Банкоку где је стигао 8. јуна 1858. **И као што је први од наших помораца посетио Хаваје и Тимор, Висин је такође био први и у Банкоку. Ту му је, због велике врућине, на 75 степени Целзијусових, страдала посада.** Али, ни то није поколебало одважног капетана из Прчања. „Сплендидо" је натоварен пиринчом и 2. јула креће за Хонг-Конг, а затим у Сингапур, одакле је 22. септембра наставио пут ка Манили. Из свих филипинске луке вратио се у Сингапур. **Најзад, 8. фебруара 1859. године, капетан Иван Висин заједрио је ка домовини.**

НЕПОЗНАТА ОСТРВА КОРАЛА

Половином априла 1859. опловио је рт Добре Наде, а 1. јула на „Сплендиду" је завладала радост: на видику је био Гибралтарски мореуз. Али, усхићење због скорог доласка кући било је кратко: један амерички брод сигнализовао је Висину да бесни рат између Аустрије и Француске за ослобођење Италије. Да га француске ратне лађе не би заробиле, Висин је одлучио да не уплови у Средоземно море. Променио је смер и запловио ка Плимуту, у Енглеској, где је стигао 9. јула 1859. Како је ускоро потписано примирје, „Сплендидо" је 11. јула кренуо у Трст.

Свечано поздрављен од свих усидрених бродова, Висин је 30. августа упловио у тршћанску луку.

Следеће године, аустријски двор одликовао је Висина почасном белом заставом, највећим одликовањем за поморско-трговачке заслуге. Наш капетан је био први и једини носилац овог високог одликовања, које се данас чува у Прчању.

На свом путу око света овај смели поморац препловио је 101.297 наутичких миља или 187 602 километра и открио у Тихом океану неколико група коралних острва која до тада нису била убележена ни на једној географској карти.

Овенчан славом, капетан Иван Висин, први Југословен који је опловио свет и шести поморац коме је то успело после Магелана, умро је 17. августа 1886. у свом родном Прчању, малом месту у Которском заливу.

И. Лончар

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

УМРЕЋЕМО У РУДНИКУ

— ПЕДЕСЕТАК НАТОВАРЕНИХ ВАГОНЕТА КРЕНУЛО ЈЕ, УЗ ПОТМУЛУ ТУТЊАВУ, КА ИЗЛАЗУ ИЗ ОКНА, А ПОНИ И ЈА НАШЛИ СМО СЕ НА ЊИХОВОМ ПУТУ! — ПРИЧА СТАРИ РУДАР ЏОН ДИКСОН.

Имао сам осамнаест година и већ дуже време радио у јоркширском руднику угља у Дарему, као водич понија. Радио сам у такозваном „влажном окну" и управа рудника једнога дана одлучила је да га више не користи јер цена угља није подмиривала трошкове око испумпавања воде. Зато је мени и још неколицини водича речено да смо премештени у један други коп који је лежао дубље у руднику. То је значило да се ради у ноћној смени, али барем није било влажно.

Прве ноћи искупили су се водичи понија испред улаза у главно окно да би добили распоред на новој дужности.

Ред понија стајао је дуж ивице пута и надзорник је објашњавао сваком водичу шта треба да ради. Мени је додељен леп, мали пони који ми је једва сезао до прса. Надзорник ми рече:

— Узми понија и иди у западно крило.

Затражио сам да ми детаљније објасни шта треба да радим.

— Иди све дуж шина и тада ћеш стићи до главне рудничке станице. Ту ћеш видети човека који рукује машином за извлачење терета и он ће ти показати пут. У сваком случају, западно крило ти је десно од станице.

Када сам већ кренуо, он додаде:

— Ипак, пре него што уђеш провери да ли има некога!

НИ ЖИВЕ ДУШЕ

Следећи његова упутства, стигао сам до главне станице. Био је то велики маневарски пункт, на којем су вагонети натоварени угљем чекали да буду одвезени из рудника. Окно је било добро осветљено, али и поред тога требало је отворити четворе очи. Ја сам, додуше, већ био навикао на несигурне рудничке стазице!

Ова којом је требало проћи пружала се неких стотинак метара, била је веома стрма, бело окречена и осветљена сијалицама. Дуж једног њеног дела налазила се велика рупа — простор у којем је стајала електрична рудничка машина за извлачење терета. Носила је огромне калемове челичне жице за извлачење вагонета, а била је веома снажна: одједном је могла повући и по стотину вагонета!

Потражио сам погледом човека који је управљао машином, али није било ни живе душе... **„Западно крило ти је на десној страни од станице"**, сетих се надзорникових речи и одлучих да кренем. Ушао сам у окно, а за мном се чуо топот понијевих копита.

Убрзо сам нашао стазу која се одвајала на десно и кренули смо њом. Она је била још ужа и стрмија и сада је једва било места за мене и понија.

Ту и тамо у зиду налазили су се мали отвори за рударе, да се склоне приликом проласка вагонета. Челично уже на којем су висили и које је било закачено за машину сада је било опуштено на својим точкићима, пошто се није радило. Али, ја одједном приметих како оно поче да се затеже и убрзо постаде напето као челична полуга! Точкићи почеше да се окрећу све брже и брже. Снажан налет ваздуха ме просто тресну и ја зачух у даљини звецкање ланаца и челичних ужади.

ТРКА ЗА ЖИВОТ

Педесетак натоварених вагонета управо је, уз потмулу тутњаву, почело да се креће ка излазу из окна — а пони и ја налазили смо се на њиховом путу! У узаном испусту у зиду поред стазе није било места за нас обоје и ја повиках понију: **„Хајде!"** — и потрчах што ме ноге носе ка излазу из тунела.

Али, животиња је и сама осетила опасност. Пони је трчао иза мене, на леђима сам осећао врели дах из његових ноздрва.

Нисмо могли да стигнемо, излаз из окна је био исувише далеко. Кад сам већ мислио да је и за мене и за коњче све завршено, угледах нешто шири отвор у зиду и прињубих се у њега заједно са понијем који се тресао од задихамости и страха. Мислио сам да нема краја вагонетима: у снажним налетима пролазили су поред нас, правећи ужасну буку. Знао сам да нам се више ништа не може догодити, али срце ми је и даље лудачки тукло и на махове ми се чинило да ћу испустити понија кога сам држао чврсто припијеног уз себе једном руком за врат, другом за сапи. Осећао сам његову влажну и топлу длаку како се брзо диже и спушта. Коњче је тешко и убрзано дисало.

Када је прошао и последњи вагонет, одједном се све утишало, али у глави ми је и даље тутњало. Сада сам осећао мирис мемле са рудничког зида и понијевог ознојеног тела. Опустио сам прсте који су га грчевито стискали и потапшао га по врату.

— Шта је, шта си се тако уплашио! — рекао сам.

Пони принесе своју њушку мом лицу и лизну ме по образу. Помислио сам тада: **„Када би ти знао колико сам се тек ја уплашио!"** И данас, иако је од тада прошло више од четрдесет година, не могу то да заборавим.

М. К.

НЕОБИЧАН ЗАХТЕВ

Мајкл Денглер, професор математике из Фаргоа, градића у савезној америчкој држави Дакоти, недавно је од општинских власти писменим путем тражио да се убудуће потписује на свим јавним и приватним документима — Мајкл 1069.

Захтев му је одбијен с мотивацијом: „Где би нас то одвело кад би неки банкар затражио да се потписује „Господин долар" или професор музике „Виолински кључ" итд.

СЛАТКА МАЛА КУЦА

Паула Зиберт из Минхена застала је на прагу и нежно помиловала по глави дивног пса који је све време ишао за њом док се са пијаце враћала кући.

— Сирота животиња — казала је Паула свом мужу. — Без сумње је на пијаци изгубила свог господара. Задржаћемо је док не сазнамо ко су јој газде.

За то време тридесет шест полицајаца, на мотоциклима и аутомобилима, са радио-одашиљачима, наоружаних до зуба, крстарило је улицама Минхена. Тражили су вука који је тог јутра побегао из зоолошког врта... Оног истог за кога је Паула Зиберт помислила да је пас. Пошто су сазнали да се налази у њеној кући, полицајци су специјалном стрелом успавали вука и вратили га у зоолошки врт. Међутим, фрау Зиберт још није дошла себи...

ЛЕТЕЋИ ЧОВЕК ФАУСТО ВРАНЧИЋ

СКОК С АМРЕЛОМ. — Од зачетка идеје да се човек попут птице вине у ваздух па до његовог остварења прошло је неколико хиљада година. За то време човек је научио да за лебдење у ваздуху није довољно да на своје тело налепи птичије перје као што су то, по легенди, учинили **Дедал** и његов син Икар. Схватио је још да је исто толики проблем слетети на земљу колико и узлетети са ње. Први успели покушај да се начини справа која би успоравала падање приписује се Кинезима и то још пре 2000 година! Међутим, о том „падобрану" не зна се готово ништа осим да је био начињен од бамбуса и папира. Године 1306, бележи историја, за време крунидбених свечаности кинеског цара Фо-кијена госте су забављали акробати скачући са врха храма с амрелом у руци.

НАЈСТАРИЈИ НАЦРТ. — Први нацрт падобрана начинио је Леонардо да Винчи (1452 — 1519) применивши прастаро човеково запажање да предмети различитих тежина и облика неједнаком брзином падају кроз ваздух. Он је чак израчунао и површину платна потребну да одржи човека у ваздуху. Непуних сто година касније наш математичар **Фаусто Вранчић**, родом из Шибеника, описао је у књизи »Machinae novae« падобран који је по његовој замисли требало да се састоји од четвртастог комада платна разапетог преко чврстог костура. По записима енглеског историчара Вилкинса. Вранчић је чак и извео успешан скок падобраном са крова неке зграде у Венецији 1617. године. Појавом балона, изума браће **Монголфје**, крајем 18. века осетила се потреба за конструисањем направе која ће у случају опасности омогућити посади да се безбедно спусти на земљу. Овим проблемом се бавио и француски физичар **Себастијан Ленорман** (1757 — 1839) и начинио падобран који се састојао од куполе, 36 конопаца и уређаја са рамом за седење.

БЛАНШАР СЕ СПАСАО. — Мада је Ленормано модел падобрана био много савршенији од свих дотадашњих, ускоро се показало да је он ипак исувише гломазан, тежак и потпуно непрактичан кад је у питању искакање из балона. Корак даље у конструкцији падобрана начинио је Француз **Жан-Пјер Бланшар**, који за разлику од претходника у гондолу свог модела није улазио сам, него је смештао пса или мачку! Ко зна да ли би он икада ушао у историју падобранства да се приликом његовог седамнаестог путовања балоном није догодио квар. Пошто му друго ништа није преостало, Бланшар је искочио с падобраном и жив се спустио на земљу.

ОД ЛАНЕНОГ ПЛАТНА — Дванаест година касније, тачније 1797, његов сународник **Андре Жак Гарнрен** направио је падобран којим је скочио са висине од око 700 метара. То је био први падобран на склапање. Састојао се од куполе пречника 7 метара, начињен од грубог ланеног платна, конопца и гондоле у коју се смештао скакач. Падобран је био закачен за балон помоћу нарочитог прстена. Ради веће стабилности купола Гарнреновог падобрана имала је на врху отвор. Па ипак, током следећег века падобран се ни у једној европској земљи још не користи за спасавање приликом незгода и кварова који су се дешавали на балонима, једним тадашњим ваздухопловима. То ће се догодити тек након проналаска авиона.

ИЗУМ ОИСТЕРА АНТОНА. — Појавом авијације падобран доживљава свој пуни развој. Још 1909. године Француз **Васер** конструисао је падобран у облику великог кишобрана са ребрима који се спакован налазио у репу авиона. Завршетак падобрана био је повезан с пилотовим седиштем. У случају опасности повлачила се полуга која је ослобађала падобран, ваздушна струја би отварала калоту и пилот би заједно са седиштем бивао избачен напоље. Међутим, и овај падобран је имао много недостатака: често се догађало да се купола прерано отвори, запне за неки део авиона и поцепа се. Несрећа је била неминовна. Зато су конструктори настојали да направе падобран који би се аутоматски отварао али након искакања пилота. Године 1913. Југословен **Оистер Антон** успео је да направи лаган али ипак довољно чврст падобран са првим уређајем за аутоматско отварање. Пошто није био баш сасвим сигуран, овај падобран се у почетку I светског рата ретко употребљавао. Временом, падобран се усавршавао и најзад постао део обавезне опреме посаде авиона. Данашњи падобрани изгледају сасвим друкчије: сложени су у ранац на којем пилот седи или су му пак причвршћени за леђа или прса. Зависно од висине искакања активирају се аутоматски или помоћу нарочите ручке.

ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДАХА

Кад је оболелом америчком дугопругашу лекар саопштио дијагнозу, Џон Бејкер је био очајан: не зато што му не преостаје више од 7 месеци живота, већ зато што је то био крај његовог сна о учествовању на олимпијским играма.

Будућност је изгледала блистава двадесет четворогодишњем Џону Бејкеру у пролеће 1969. године. На врхунцу спортске каријере, познат као један од најбољих дугопругаша на свету, Бејкер је био врло близу остварења свог давнашњег сна — учествовања на Олимпијским играма које је требало да се одрже 1972. године у Минхену.

Ништа у Бејкеру, мршавом и слабашном младићу није наговештавало да ће једног дана постати врхунски спортиста. Много нижи од својих вршњака увек је и у свему био на зачељу. Па ипак, неочекивано, догодило се нешто што је потпуно променило његов живот.

Тренер атлетског локалног клуба у Албукерку у савезној држави Нови Мексико, Бил Волфарт, покушавао је да наговори Џона Халанда, иначе Бејкеровог најбољег друга, да приступи екипи. Халанд је одбио.

— Могу ли ја да трчим? — упитао је изненада Бејкер Волфарта и додао. **— Што може Халанд могу и ја.**

Волфарт је пристао и тренинзи су почели.

ЗАПРЕПАШЋЕНИ ТРЕНЕР

Прво такмичење на којем се Бејкер појавио била је трка у његовом родном граду, Албукерку. И поред тога што су све очи биле упрте у већ познатог тркача Лојда Гофа, Џон Бејкер је одлучио да се храбро бори. Четири минута пошто је одјекнуо пуцањ из пиштоља којим је дат знак за почетак трке, Џон се нашао потпуно сам на зачељу: сви остали такмичари били су далеко напред.

На циљу, поред саме стазе, Волфарт је гурнуо лактом свог помоћника кад је угледао првог тркача и узвикнуо:

— Стиже Гоф!

Међутим, кад се тркач сасвим приближио, Волфарт је на своје највеће запрепашћење у њему препознао не Гофа већ — Џона Бејкера!

На питања новинара шта се догодило с њим и како је успео да победи, задихани Бејкер је кратко објаснио:

— Кад сам схватио да сам последњи, запитао сам се да ли сам заиста дао све од себе. Учинило ми се да нисам. Гледајући леђа тркача који се налазио испред мене решио сам да га стигнем. То сам и учинио. А онда сам то поновио и са следећим, па тркачем испред њега и тако редом.

Од тог дана Бејкер је почео још вредније да тренира и успех није изостао: постао је један од најбољих дугопругаша Америке. То му је омогућило да оствари још једну своју жељу — да почне да ради са децом. Већ 1965. године Бејкер је и званично постао тренер атлетике екипе основне школе „Апсен“ у Албукерку.

Често се догађало да му нека забринута мајка телефонира и замоли га да помогне њеном детету да престане да буде „чудовиште“ које малтретира целу породицу. И Бејкер им је помагао, најчешће тако што би „проблематично“ дете заинтересовао за спорт.

ЈАКИ БОЛОВИ

Све би било у реду да изненада, почетком маја, нешто пре свог 25. рођендана, Џон Бејкер није почео да осећа велики замор на тренинзима. У почетку био је уверен да је у питању обичан премор, међутим, кад је две недеље касније осетио јак бол у пределу препона, схватио је да је реч о нечем много озбиљнијем. Отишао је урологу, доктору Едварду Џонсону и сазнао поражавајућу истину о свом животу: болови су потицали од злоћудног тумора.

Џон Бејкер је био очајан. Не зато што му, како је рекао доктор Џонсон, не преостаје више од 7 месеци живота, већ што се његов сан о учествовању на олимпијским играма распрснуо као мехур од сапунице. И још нешто: то је значило и крај његовом раду са децом.

Неколико дана пре него што је требало да буде подвргнут операцији, Џон се колима одвезао на Сани Крест, стену са које се пружао изванредан поглед на долину Албукерка. У једном тренутку помислио је да скочи са ње и тако учини крај неиздрживим боловима. Међутим, помисао на малишане који су у њему налазили подршку одвратила га је од самоубиства.

Кући се вратио смирен, с чврстом одлуком да све своје преостало време посвети раду с децом.

ПЕХАР ЗА СВАКУ ДЕВОЈЧИЦУ

Почетком 1970. године Бејкер се одазове молби да почне да тренира и девојчице, чланице тек основаног „Дјук Сити Дашес“ клуба, упркос томе што је највећи део дана проводио у лекарској амбуланти и на зрачењу.

Једног дана стигао је на тренинг носећи у руци велику путну торбу. У њој су се налазиле награде за најбоље али исто тако и за оне које су, мада никада нису победиле, и даље марљиво тренирале. Девојчице су биле одушевљене: свака од њих добила је златни пехар за постигнуте резултате или упоран рад, свеједно. Тек месец дана касније сазнало се да су ови пехари заправо награде које је Бејкер добијао на такмичењима!

Почетком лета, управо у време кад је требало да почну припреме за екипно првенство државе Нови Мексико, Бејкерово стање се нагло погоршало. Ни инјекције, ни зрачења више нису могла да му помогну да се одржи на ногама. Болови су постали неиздрживи.

Када је сазнао да су се његове штићенице пласирале у финале, Бејкер је имао још једну једину жељу: да буде уз њих на завршном такмичењу. Али, сна му се није остварила јер — смрт је била бржа. Умро је 26. новембра 1970. године, само два дана пре него што су чланице „Дјук Сити Дашес“ клуба освојиле првенство државе.

То би био крај приче о Џону Бејкеру да убрзо после његовог погреба неколико девојчица и дечака нису почели „Аспен“ школу да називају „Школом Џона Бејкера“. Ново име одушевљено су прихватила сва деца па чак поднела и писмени захтев за званичну промену назива школе. „То је наша школа“, говорили су малишани „и ми желимо да се она зове Џон Бејкер“. Школском савету „Аспена“ није преостало ништа друго до да захтев ученика достави градским оцима који су расписали референдум. Неколико дана пре завршетка школске године одржан је референдум на који је изашло 520 породица чија деца похађају „Аспен“ школу: сви су гласали за предлог.

Било је то последње признање младом човеку који чак и у својим најтежим часовима, није пропуштао ниједан тренинг малих тркача.

О. В.

Шкољке — стогодишњаци

Група стручњака са Јелског универзитета открила је пре извесног времена у Атлантику на дубини од 3.800 метара једну врсту шкољки које су старе преко сто година.

Стрпљење пре свега...

Жири америчке кинематографије недавно је доделио титулу „најбољег глумца 1975. године“ комичару Џорџу Бернсу за улогу у филму „Синови сунца“. Вест би била обична информација да Бернс није добио своју прву велику улогу тек после четрдесет година бављења глумом и да ускоро неће прославити ... осамдесети рођендан.

Одушевљен наградом Џорџ Бернс је изјавио: „То доказује да човек, само ако успе да доживи дубоку старост, на крају бива и признат“.

ЗАНИМЉИВОСТИ СА ОЛИМПИЈАДА

17

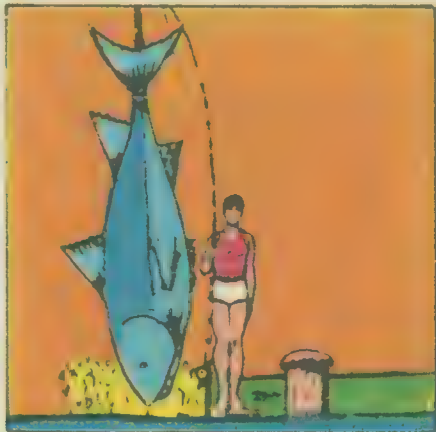

НА ПРВИМ обновљеним Олимпијским играма у Атини 1896. године једна од дисциплина био је и спортски риболов. До данас, из програма олимпијских игара нестале су 173 дисциплине.

18

ВАТЕРПОЛО репрезентација Југославије освојила је три сребрне медаље — 1952. у Хелсинкију, 1956. у Мелбурну и 1964. године у Токију — и једну златну: 1968. године у Мексику.

19

БУГАРСКА атлетичарка Јордана Благоева освојила је бронзану медаљу у скоку увис на Олимпијади у Минхену 1972. године. Према њеним речима она је на тренинзима пре Олимпијаде извела 19.500 скокова.

20

МАРК ШПИЦ (САД) је на Олимпијади у Минхену 1972. године освојио седам златних медаља и тако постао рекордер у броју добијених медаља на једној олимпијади. Шпиц је победио у пливању на 100 и 200 метара краул, на 100 и 200 метара делфин и у штафетама 4x100 м краул, 4 x 200 м краул и 4x100 м мешовито.

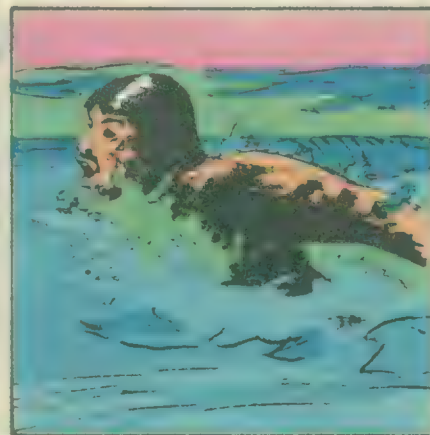

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ...

Инспектор Окац поставља вам данас нову криминалистичку загонетку. Добро погледајте сваки детаљ на цртежима и пажљиво проучите сваку изговорену реч...

ПРЕПАД У ШУМИ

Инспектор Окац обавештен је да је у оближњој шуми извршено разбојништво. С дежурним наредником отишао је на лице места.

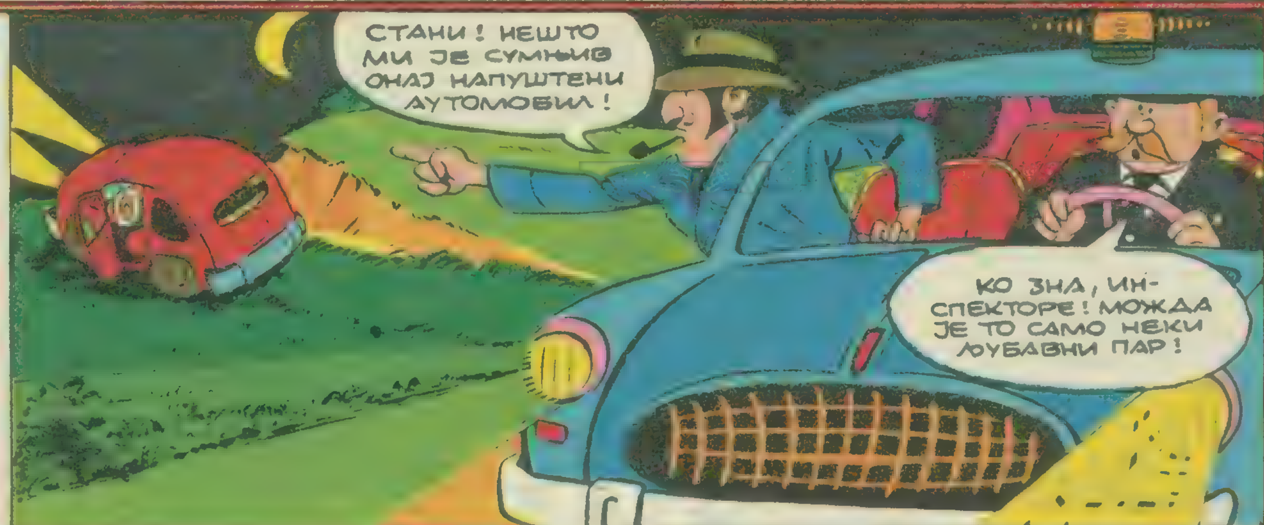

ШТА МИСЛИТЕ, ДРАГИ ЧИТАОЦИ, ШТА ЈЕ НАВЕЛО ИНСПЕКТОРА ОКЦА ДА ПОСУМЊА У РЕЧИ БЛАГАЈНИКА? АКО СТЕ ПОГОДИЛИ, ЧЕСТИТАМО! А АКО НИСТЕ, ПОГЛЕДАЈТЕ РЕШЕЊЕ НА 35. СТРАНИ.

КРСТАШИ ДОЛАЗЕ

СМАТРАЈУЋИ ДА ЈЕ БОЉЕ УМРЕТИ НЕГО ПРОМЕНИТИ ВЕРУ, ДВЕ СТОТИНЕ ХРАБРИХ КАТАРА МИРНО ЈЕ КОРАКНУЛО У ПЛАМЕН.

Окситанија, предео у француским Пиринејима, простире се јужним делом Француске од Атлантика до Средоземља. Међу многобројним планинама које красе овај предео истиче се стеновити врх Монтсегур од којег посматрачу застаје дах: његове готово вертикалне литице као да израњају из земље. На свом врху, окружен стенама, налази се истоимени замак.

Монтсегур са тврђавом на врху представља много више од обичне туристичке атракције: он чини значајан део француске историје.

У првој половини једанаестог века Француска је још била разједињена, а Окситанијом су управљали тулуски грофови. Покрајина је била веома напредна, цивилизована и, што је у то време представљало реткост, ослобођена верске нетрпељивости!

Због плаћених издајника

Становници Окситаније били су припадници секте зване **катари** која је проповедала да добро постоји само у духовном, а да је зло одлика материјалног света створеног по наређењу Сатане.

Катар је био само „званичан" назив секте а њени верници су, једноставно, себе називали хришћанима, а своје свештенике добрим људима. Добри људи се ни по чему нису разликовали од своје пастве: обрађивали су земљу и помагали становницима у свакодневним пословима.

Окситанија је постала центар нове религије, а 1204. године један од верника, лорд Рамон де Перел, саградио је на захтев свештеника замак на врху Монтсегура.

Катари и њихова религија знатно су пољуљали темеље католичке цркве и добили велики број присталица у Француској и Италији. Ово никако није одговарало поглавару католичке цркве, папи Инокентију III који је катаре прогласио јеретицима и против њих организовао крсташки поход. Овај поход остао је без преседана у историји јер је био управљен против хришћана! На челу крсташке војске стајала је група барона из северне Француске, решена да масакром становништва Окситаније и других покрајина јужне Француске искорени нову секту.

Историчари, међутим, тврде да је значајнију улогу у уништењу катара имао француски краљ Луј IX уз помоћ инквизиције. Поступци инквизиције били су изузетно сурови, тако да су се последице осећале још много времена после уништења катара: становници Окситаније су се следећих десетак година осећали веома несигурним, окружени шпијунима и плаћеним издајицама.

Огњем и мачем

Двадесет другог јула 1209. године крсташи су заузели варошицу Безјер и побили готово све становнике. Окситанија је постала поприште крвавих борби, али је отпор голоруког народа полако јењавао.

Последњи тулуски гроф покајао се пред краљем Лујем IX и јавно је избачен пред црквом Нотр Дам у Паризу.

Само један део Покрајине није се предавао и успешно је одолевао нападима крсташких војника: Монтсегур са добро утврђеним замком представљао је последње уточиште катара, непоколебљивих окситанских верника.

Две стотине људи, предвођено лордом Перелом, бранило се до изнемоглости у добро утврђеном замку Монтсегур. Срећом по катаре, замак је саграђен на веома неприступачном терену, тако да извесно време тешко опремљени крсташки војници нису успевали ни да му се приближе.

Године 1243. крсташи су најзад успели да дођу до подножја замка и током лета и јесени узалудно покушавали да продру у њега. Солидарност становника Окситаније са браниоцима замка била је велика: сељаци из тог краја тајно су снабдевали бранитеље замка намирницама, а неки од њих су остали у замку, не би ли на неки начин помогли људима који су се борили за своју веру.

Крсташи су под замак довукли велики катапулт, али су снажни зидови утврђења одолевали каменим ђуладима.

Цистерне за воду у замку полако су почеле да пресушују и после десет месеци опсаде браниоци су стали да размишљају о предаји. Осетивши да отпор катара слаби, крсташи су поставили услове предаје и обећали да ће сваки бранитељ, уколико се одрекне дотадашње вере бити ослобођен. Катарима је остављена читава ноћ за размишљање, али се већ после кратког времена са врха тврђаве зачуо гласан одговор:

— Пре ћемо изгорети него се одрећи!

Крсташи су око зидина поређали суво грање и сено и тако запалили подножје замка, не би ли на тај начин натерали вернике на предају. Ватра је полако захватила читав замак.

Они се не предају

Лагана поворка бранилаца замка, међу којима је било жена и деце, полако је корачала у пламен. Крсташки војници нису могли да верују својим очима: ни један катар се није предао. Сви су изабрали смрт.

Жртва бранилаца Монтсегура може се упоредити само са једним догађајем у историји: колективним самоубиством 960 Јевреја који су 73. године кренули у смрт да се не би предали Римљанима.

Успомена на браниоце замка Монтсегур још живи у данашњим становницима Окситаније и многи својој деци дају имена која су носиле жртве најсуровијег крсташког похода у историји.

M. J.

ПАРКИРАНИ МАГАРАЦ

Једном гостионичару из Рудолфштадта, у Демократској Републици Немачкој, саобраћајна полиција одузела је дозволу јер га је у више махова привођила пијаног.

Пошто је гостионичар често ради набавке морао да иде у оближње место набавио је — магарца који му је замењивао аутомобил. Али, ипак је задржао стару навику. Увек кад би свратио на „једну чашицу" у неки ресторан, „паркирао" је магарца међу аутомобиле и редовно чувару плаћао таксу.

ЧЕТИРИ ДАНА ДО НИША

Србија, која се крвљу и дипломатском вештином чупала из стиска Отоманске царевине, била је почетком 19. века прекривена густим шумама. Нова држава је тражила саобраћајнице, а није било ни средстава за путеве, ни знања како се граде. Па ипак, кнез Милош је често доносио наредбе, да се шуме прокрче и отвори пролаз. Такви су се путеви називали **крчевини**. Били су насути само земљом и за време киша тако рећи непроходни. Коњи се у то време нису презали, па су воловским колима путовале и тако важне личности као што су биле књегиња Љубица и Томанија Јеврема Обреновића.

О путовању из Београда на Велику школу у Крагујевац 1834. године остао је запис Сретена Л. Поповића. „**Путовасмо** — пише он — **на волујским колима... Док смо наше хаљине и спаваће ствари... потоварили и на пут кренули, нисмо могли даље стићи него на Теразије... Оданде рано кренемо и једва по ноћи дођемо у раковичку механу... То је био наш други конак, а у Рипњу трећи... четврти у Раљи... пети у Сопоту... шести у Кораћици... седми у Белосавцима... осми у Чумићу... девети у Сушици...**".

Ни 44 године касније суштинских промена у начину путовања није било. Па ипак, путеви су постали знатно бољи, а коњске запреге много чешће. Од Београда до Ниша било је 240 км. и тај се пут прелазио у кочијама за три до три и по дана, а зими се ишло и читава четири дана.

Због тога је једно путовање за Милана, започето 7. јуна 1878. године, постало сензација у пуном смислу те речи. Он је тог дана врло рано кренуо из Београда лађом за Смедерево и тамо стигао у 6,30 часова, у Јагодину (Светозарево) је ушао у 11,30, у Ћуприју око 12, у Ражањ у 15, Алексинац у 15.30 и у Ниш у 17 часова и 45 минута. Иако је успут мењао коње, овако кратко путовање од Београда до Ниша представљало је за оно време заиста прави подвиг.

У МАГЛИ

У ОПШТЕМ ХАОСУ ЉУДИ СУ ИСКАКАЛИ ИЗ АУТОМОБИЛА, ДОЗИВАЛИ У ПОМОЋ, ТРЧАЛИ, СУДАРАЛИ СЕ.

Кад је у суботу, 29. јуна 1969. године, доктор Едвард Цефри изашао из своје куће у Черис холу, дочекао га је прохладан али ведар дан. Спустивши на седиште поред себе кожну торбу са протезама за пацијенте упалио је мотор свог „меркурија" и кренуо ка периферији града. Није се журио: ординацију у четрдесетак километара удаљеном Пенсвилу отварао је у 9 сати а сада је било тек пола осам.

Десетак минута касније оставио је за собом с леве стране градић Вудбури, одакле је почињао благи успон.

Није возио дуго кад је на земљу почела да се спушта лака измаглица која се постепено претварала у маглу густу као тесто. Едвард смањи брзину и прикопча сигурносни појас.

— Ах, та магла! — уздахну гласно и нагло прикочи јер је тик испред себе угледао црвена стоп-светла аутомобила који га је тренутак раније претекао.

Само што је поново кренуо кад у ретровизору спази неку сенку. У делићу секунде схватио је да је то велика цистерна која му се приближавала брзо, исувише брзо. Свом снагом Едвард је притиснуо папучицу за гас не би ли измакао захукталој грдосији, али било је касно. У пуној брзини цистерна је налетела на њега. Као из катапулта избачен, плави „меркури" полете напред а онда скрену лево и удари о металну ограду. Едвард осети туп ударац по глави а онда изгуби свест.

Завијање сирена

Заносећи се по влажном асфалту, цистерна настави да јури још неких три десетак метара а онда се преврте на десни бок. Од јачине ударца, завртњи на поклопцу попуцаше и лако запаљиви пропан поче несметано да истиче.

Између 6,30 и 7,30 полицијски наредник Хари Винклер, који је патролирао северно од Њу Брусвика, три пута је обишао свој терен. Јутро је било мирно, пут чист. Певушећи тихо, Винклер окрену кола код излаза на аутостраду број 2 и упути се натраг ка Њу Брусвику. Кад је у 7,40 упао у лаку измаглицу, одлучио је да радио-станици пошаље поруку о упозорењу возачима: дугогодишње искуство говорило му је да се магла неће скоро разићи. Само десет минута касније од дежурног са централе примио је поруку да се недалеко од Вудбарија догодила саобраћајна несрећа.

Не губећи време, Винклер даде гас. Казаљка на брзиномеру показивала је 160 километара на час кад је упао у густу маглу. Смањивши брзину, наредник процеди псовку кроз зубе. Журило му се.

У 7,55 Винклер је угледао слабу наранџасту светлост. Очигледно, стигао је на место несреће. Чим је изашао из кола, видео је да није у питању обична саобраћајна несрећа: у пречнику од свега десетак метара горело је 6 аутомобила! Због густе магле и клизавог асфалта, на месту где је на „меркури" доктора Цефрија налетела цистерна, дошло је до ланчаног судара! Да ли има преживелих и рањених наредник Винклер није знао јер од јаре није могао да се приближи том кршу од слупаних аутомобила и поломљеног стакла.

Ватрогасци који су убрзо стигли затекли су општи хаос. На све стране људи су искакали из аутомобила, дозивали у помоћ, трчали, сударали се. Сирене су продорно завијале. Ватрогасци су покушавали да угасе пожар који је у међувремену захватио још неколико аутомобила и камиона.

Дајте носила!

Лежећи на хладној земљи доктор Цефри одједном постаде свестан звукова око себе. С муком се придиже и седе не схватајући у првом тренутку где се налази. Болело га је читаво тело. **Где сам ја то? Шта се догађа?** — питао се гледајући тамне прилике које су као помахнитале трчале тамо-амо између слупаних и запаљених аутомобила. **Тек кад је недалеко од себе угледао потпуно уништени плави „меркури" све му је било јасно.** Одједном, сетио се протеза својих пацијената. Клецавим ногама пожурио је ка готово потпуно уништеном аутомобилу. Грозничаво, као да му од тога зависи живот, претурао је по том кршу све док под прстима није напипао торбу. Зграбио ју је и прислонио чврсто на груди. У том тренутку на само неколико метара од њега одјекну снажна експлозија. Неки човек га зграби и снажно повуче на земљу. Био је то наредник Винклер.

— **Човече, ви баш хоћете да изгубите главу!**

— **Нии, не...** — промуца Цефри и поново изгуби свест.

— **Дајте носила!** — повика Винклер и обриса надланицом зној с чела. Никада још за време свог дугогодишег рада у полицији није био овако потресен.

●●●

У овом ланчаном судару, проузрокованом неопрезном вожњом по густој магли погинуло је шесторо људи, преко тридесетак рањено а 20 аутомобила и шест камиона потпуно или делимично уништено.

О. В.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

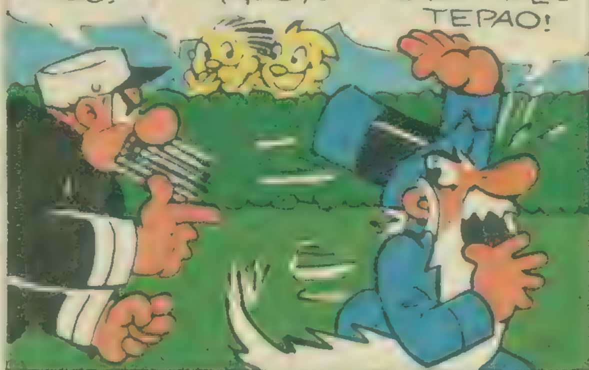

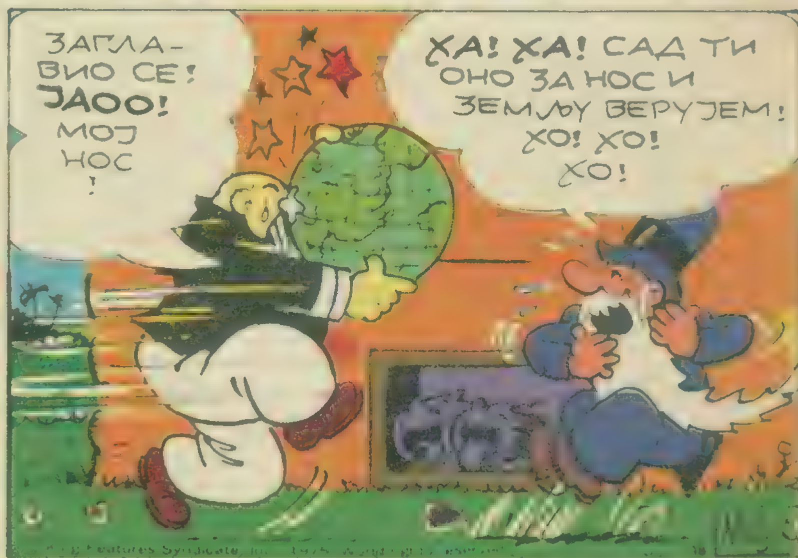

ЗДРАВКО

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ 1 ДЕО

НОВЕМБАР 1868.
ПОСЛЕ ДУГИХ БОРБИ, ПРВИ СНЕГ ДОНЕО ЈЕ РЕЛАТИВАН МИР ЗАЛЕЂЕНИМ НА БРЕГОВИМА

И САВАНАМА ВАЈОМИНГА И КОЛОРАДА... СИЈУКСИ И ЧЕЈЕНИ, КОЈИ СУ СЕ БИЛИ ПОБУНИЛИ, ВОДИЛИ СУ ЖЕСТОКЕ БОРБЕ ПРОТИВ РАТНИКА ГЕНЕРАЛА ДОЏА, НА ИЗГРАДЊИ ИСТОЧНОГ ДЕЛА ПРУГЕ КОЈА ТРЕБА ДА ПОВЕЖЕ АТЛАНТИК И ПАЦИФИК.
УЗ ВЕЛИКЕ ТЕШКОЋЕ, ПОРУЧНИК МАЈК С. БЛУБЕРИ УСПЕО ЈЕ ДА СМИРИ НЕПОВЕРЕЊЕ ИНДИЈАНАЦА И ДА СЊИМА СКЛОПИ НЕСИГУРНО ПРИМИРЈЕ, ПОШТО ЈЕ ДЕМАСКИРАО БЕЛЦЕ КОЈИ СУ ИЗАЗВАЛИ РАТ ДА БИ ОНЕМОГУЋИЛИ ИЗГРАДЊУ ПРУГЕ „ЈУНИОН ПАЦИФИК" БЛУБЕРИ ЈЕ, У ИМЕ ГЕНЕРАЛА ДОЏА, ОБЕЋАО СИЈУКСИМА И ЧЕЈЕНИМА ДА ЋЕ ПРЕГОВОРИ О МИРУ ПОЧЕТИ ПОСЛЕ СЕЗОНЕ ЛОВА НА БИЗОНЕ И ДА АМЕРИЧКИ ВОЈНИЦИ — „ПЛАВЕ БЛУЗЕ" — ДОТЛЕ НЕЋЕ ПОКУШАТИ ДА УНИШТЕ ИНДИЈАНСКА НАСЕЉА.
МЕЂУТИМ, ИЗ КАНЗАСА СТИЖЕ ГЕНЕРАЛ АЛИСТЕР С ТРУПАМА, ДА БИ УГУШИО ИНДИЈАНСКИ УСТАНАК.
ОН НЕ ЖЕЛИ ПРЕГОВОРЕ ПРЕ УБЕДЉИВЕ ВОЈНИЧКЕ ПОБЕДЕ. ОН НЕ ПРИХВАТА ОБЕЋАЊЕ КОЈЕ ЈЕ БЛУБЕРИ ДАО ИНДИЈАНЦИМА И, НА ОСНОВУ СВОГА ЧИНА УКЉУЧУЈЕ ОВОГА ПРОТИВ ЊЕГОВЕ ВОЉЕ У 7. КОЊИЧКИ ПУК, ОНЕМОГУЋУЈУЋИ МУ ДА ОБАВЕСТИ ГЕНЕРАЛА ДОЏА. ПОШТО ЈЕ ПОВЕО И ИЗВИЂАЧЕ ЏИМИЈА МАКЛУРА И ЦРВЕНИ ПОТИЉАК, БЛУБЕРИЈЕВЕ САРАДНИКЕ, ГЕНЕРАЛ АЛИСТЕР ПРЕЛАЗИ ЦРНЕ БРЕЖУЉКЕ...

ИНДИЈАНЦИ НЕЋЕ НИ САЊАТИ ДА СМО КРЕНУЛИ У ЗИМСКИ ПОХОД, И ТО ПРЕКО БРЕЖУЉАКА.
КАКО САМО ДА ПРОНАЂЕМО ЊИХОВА НАСЕЉА? БЛУБЕРИ НАМ НЕЋЕ ПОКАЗАТИ ПУТ.

БЕСАН САМ НА ТОГА ПОРУЧНИКА. ФОСТЕРЕ, НЕ ГУБИТЕ ГА ИЗ ВИДА. АКО МРДНЕ, ПРЕДАЋУ ГА ВОЈНОМ СУДУ.

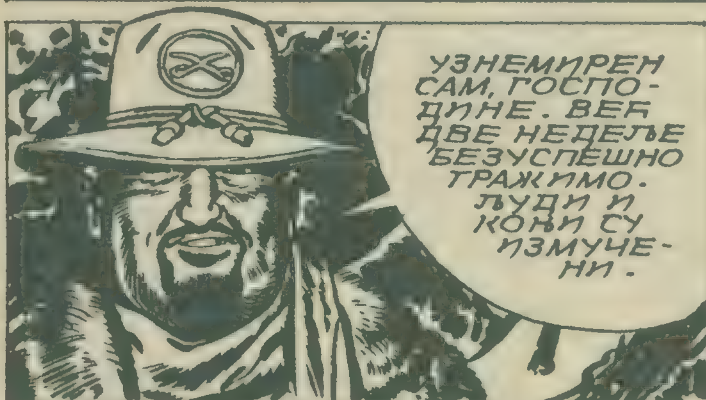
УЗНЕМИРЕН САМ, ГОСПОДИНЕ. ВЕЋ ДВЕ НЕДЕЉЕ БЕЗУСПЕШНО ТРАЖИМО. ЉУДИ И КОЊИ СУ ИЗМУЧЕНИ.

НЕКЕ АРТИЉЕРЦЕ МОРАЛИ СМО ЗАМЕНИТИ КОЊУШАРИМА-ЦИВИЛИМА!
ПРОКЛЕТСТВО! ЗНАМ, АЛИ ИЗВИЂАЧИ НЕ МОГУ ПРОНАЋИ ТРАГОВЕ ЗАВЕЈАНЕ СНЕГОМ.

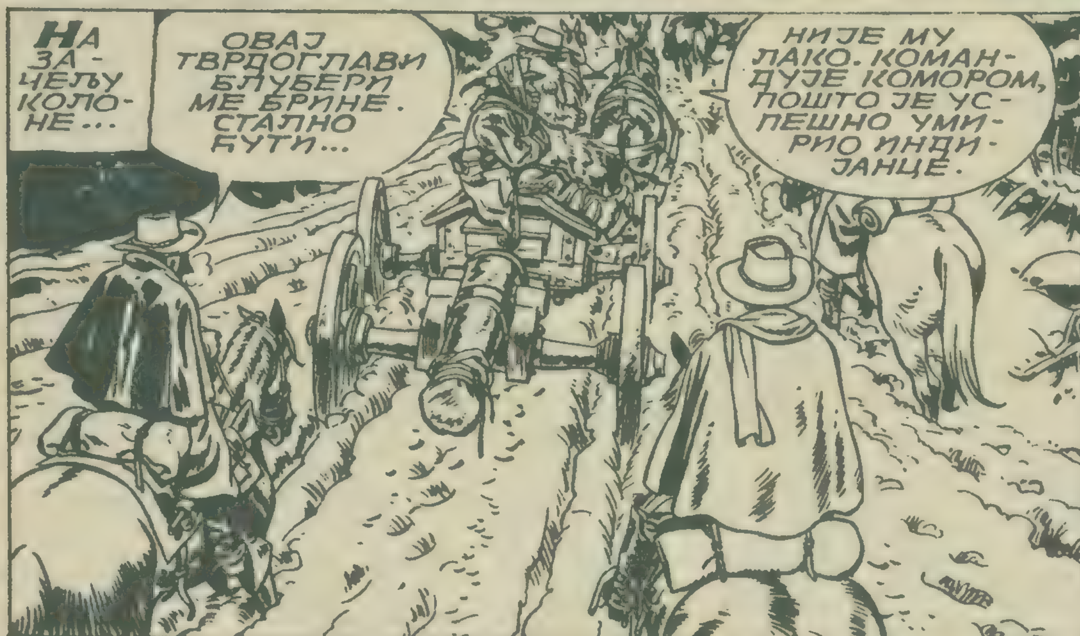
НА ЗАЧЕЉУ КОЛОНЕ...
ОВАЈ ТВРДОГЛАВИ БЛУБЕРИ МЕ БРИНЕ. СТАЛНО ЋУТИ...
НИЈЕ МУ ЛАКО. КОМАНДУЈЕ КОМОРОМ, ПОШТО ЈЕ УСПЕШНО УМИРИО ИНДИЈАНЦЕ.

БОЈИМ СЕ ДА АЛИСТЕР НЕ НАПРАВИ ГЛУПОСТ У ЖЕЉИ ДА УХВАТИ ИНДИЈАНЦЕ У КЛОПКУ.
ЈА САМ ВЕЋ НАПРАВИО ЛУДОСТ ПОШАВШИ С ТОБОМ.

ТО СИ САМ ЖЕЛЕО, МАТОРИ, ДА БИ НАПЛАТИО ДУГ ОД МОЈЕ ПЛАТЕ...
БОЉЕ ДА САМ ЗАБОРАВИО ТИХ СТО ДОЛАРА!

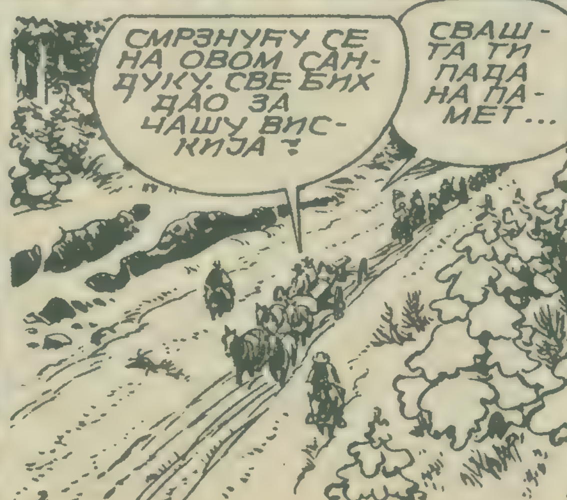
СМРЗНУЋУ СЕ НА ОВОМ САНДУКУ. СВЕ БИХ ДАО ЗА ЧАШУ ВИСКИЈА!
СВАШТА ТИ ПАДА НА ПАМЕТ...

МОЖДА БИХ МОГ'О НЕШТО ДА УЧИНИМ ЗА ТЕБЕ...
?!!?

КЛАДИМ СЕ ДА НЕШТО КРИЈЕШ. ИСУВИШЕ ДОБРО ПОДНОСИШ ХЛАДНОЋУ!
ЗБОГ РЕУМАТИЗМА, ДОКТОР МИ ЈЕ ПРЕПИСАО ОБЛОГЕ.

НА НЕСРЕЋУ, У ЦУДЕСБЕРГУ САМ НАШАО САМО ВИСКИ У ДУЋАНУ.

ТИ СИ ЛУД! АЛИСТЕР ЈЕ ЗАБРАНИО СВАКО ПИЋЕ!
ТО НЕ ВАЖИ ЗА МЕДИЦИНСКЕ ПОТРЕБЕ. ИМАМ ЛЕКАРСКИ РЕЦЕПТ!

ХА, ХА! МОЈ ЛЕК ЈЕ У КОФЕРУ НА ТОПУ.
ПОНУДИ МИ ГУТЉАЈ. НИКО НЕ ГЛЕДА.

НЕ СМЕМ ДА РИЗИКУЈЕМ. ЖАО МИ ЈЕ ЗА ОБЛОГЕ.
ДА, ЗА УНУТРАШЊЕ ОБЛОГЕ! ПЛАТИЋУ! ПОШТО?

КО ЗА ТЕБЕ, ЦРВЕНИ, ДВА ДОЛАРА.
ШТА?

РАЗБОЈНИЧЕ! ПЉАЧКАШУ! ПА ТОЛИКО ЦЕЛА ФЛАША КОШТА!
НИКО ТЕ НЕ ТЕРА ДА ПИЈЕШ!

У РЕДУ! СИПАЈ! ОДБИЋУ ТИ ОД ДУГА.
АКО ЈЕ ТАКО, ОНДА... ТРИ ДОЛАРА.

УФ!

НЕКОЛИКО МИЉА ДАЉЕ, НА ЧЕЛУ КОЛОНЕ...
ТРАГОВИ!

... АЛИ НЕШТО КАСНИЈЕ ...

После једног часа ...
Нигде стражара! Индијанци се осећају сигурним. Генерал ће их, непримећен, напасти!

Одиста, у подножју брежуљка, у окуци реке Плејт, налазило се неколико стотина чејенских вигвама ...

И мало касније ...
Ох! Ту су! Има их најмање две хиљаде!

У галопима, извиђачи су се у сумрак придружити Алистеровој колони...
Да није било трагова и дима, прошли бисмо поред логора не приметивши га!
Опколићемо их ноћас! Снег ће пригушити шумове.
Заборављате псе!

Пси не опасни. Ветар буде с нама. Нема стражари, у логор мало ратници.

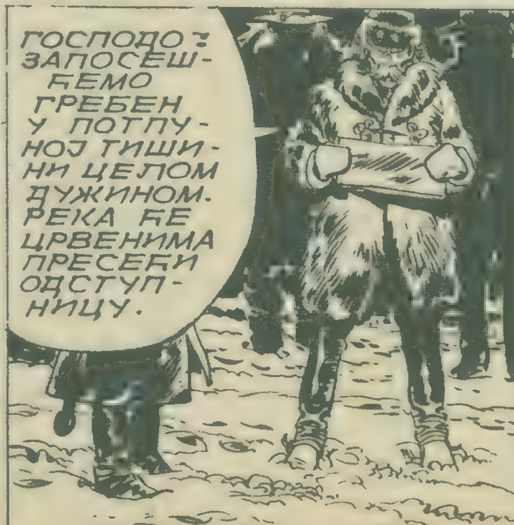
Господо! Запосешћемо гребен у потпуној тишини целом дужином. Река ће црвенима пресећи одступницу.

Свакако! Лед је танак за прелажење ... Треба преградити и прилазе поред обале...
Подсећам вас: ни ватре ни светлости! Ујутру извршићемо јуриш на црвенокошце.

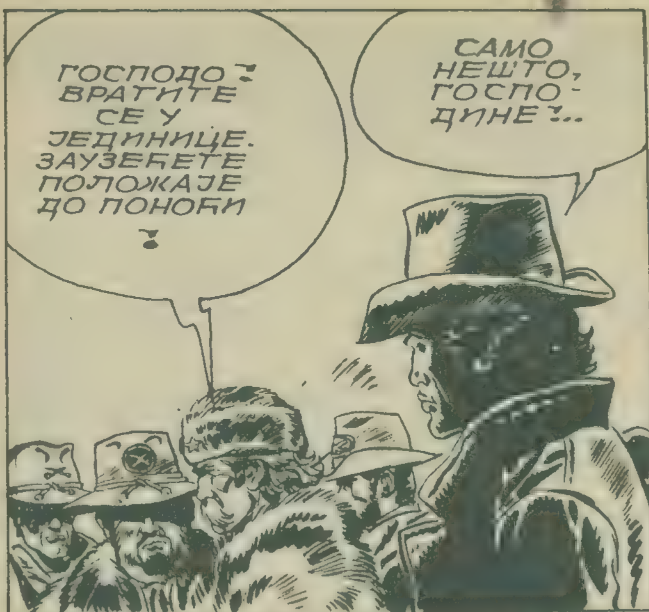
ГОСПОДО! ВРАТИТЕ СЕ У ЈЕДИНИЦЕ. ЗАУЗЕЋЕТЕ ПОЛОЖАЈЕ ДО ПОНОЋИ!
САМО НЕШТО, ГОСПОДИНЕ!...
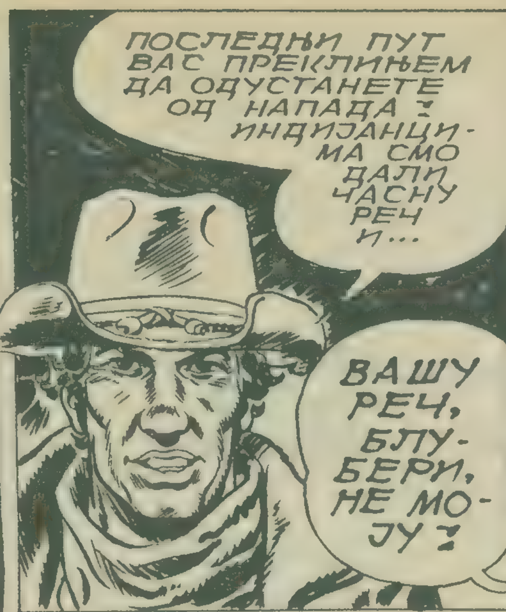
ПОСЛЕДЊИ ПУТ ВАС ПРЕКЛИЊЕМ ДА ОДУСТАНЕТЕ ОД НАПАДА! ИНДИЈАНЦИМА СМО ДАЛИ ЧАСНУ РЕЧ И...
ВАШУ РЕЧ, БЛУБЕРИ, НЕ МОЈУ!
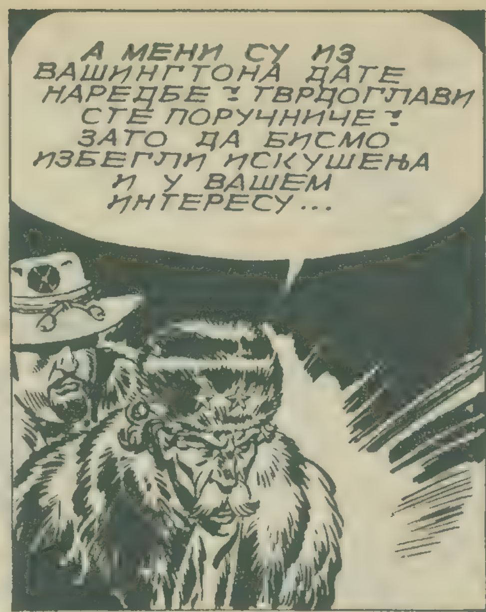
А МЕНИ СУ ИЗ ВАШИНГТОНА ДАТЕ НАРЕДБЕ! ТВРДОГЛАВИ СТЕ ПОРУЧНИЧЕ! ЗАТО ДА БИСМО ИЗБЕГЛИ ИСКУШЕЊА И У ВАШЕМ ИНТЕРЕСУ...

... ПРЕДАЈТЕ ОРУЖЈЕ ПОРУЧНИКУ БАДИНГЛОУ. ВРАТИЋЕ ВАМ ГА ПРЕД НАПАД.
ШТА?

НЕ БОЈТЕ СЕ, БЛУБЕРИ! ХА, ХА! ДОБРО ЋУ ГА ЧУВАТИ!
ПРИПАЗИТЕ ГА БАД, АКО ВАМ ЈЕ СТАЛО ДО ЗУБА...

МАЛО КАСНИЈЕ...
ХЕЈ, ВИ! НАПРЕД, НА ГРЕБЕН!

У ТОКУ НОЋИ, УЗ СТРАХОВИТЕ НАПОРЕ, ВОЈНИЦИ СУ ЗАПОСЕЛИ ВРХОВЕ...
ФОСТЕР, РАСПОРЕДИТЕ ЉУДЕ НА ЗАРАВНИ ИЗА ГРЕБЕНА. ТУ ЋЕМО ЛОГОРОВАТИ ДО ЗАУЗИМАЊА ПОЛОЖАЈА.
ЋИ-ХА! НАПРЕД, ЛЕПИ МОЈИ, КЛИЗАВО ЈЕ!
ХЕЈ! ЖЕЛИТЕ ЛИ ДА ПРОБУДИТЕ ЧЕЈЕНЕ. АКО БУДЕТЕ УРЛАЛИ, ЗАПУШИЋУ ВАМ ГУБИЦУ ЧИЗМОМ!

СВЕ ЈЕ МИРНО. ЧЕЈЕНИ НЕ САЊАЈУ ДА СМО ОВДЕ!

ИЗА ГРЕБЕНА. ВОЈНИЦИ СУ ПРОВЕЛИ ТЕШКУ БЕСАНУ НОЋ, БЕЗ ВАТРЕ. АЛИСТЕР ЈЕ ЗАБРАНИО И ДИЗАЊЕ ШАТОРА...
ДО ЈУТРА ЋЕ СЕ СВИ СМРЗНУТИ. ЈА САМ СЕ ВЕЋ УКОЧИО!
ХУ!

ШТУЦ! У ПРАВУ СИ! ГЛАВНО ЈЕ ОДОЛЕТИ ХЛАДНОЋИ!
ПОЛАКО — ШТУЦ! ДУГУЈЕШ МИ ВЕЋ 20 ДОЛАРА!

НИЈЕ ВАЖНО. ШТУЦ! МОЖДА ЋЕМО СУТРА ПОГИНУТИ...
ШТУЦ! ЖИВЕО, ШТУЦ!

ПРОТИЦАЛИ СУ ДУГИ ЧАСОВИ...
КРОЗ ЈЕДАН ЧАС СВИЋЕ. БУДИТЕ ЉУДЕ, БЕЗ ТРУБЕ, БЕЗ БУКЕ! НЕКА ЧЕТЕ ЗАУЗМУ ПОЛОЖАЈЕ!
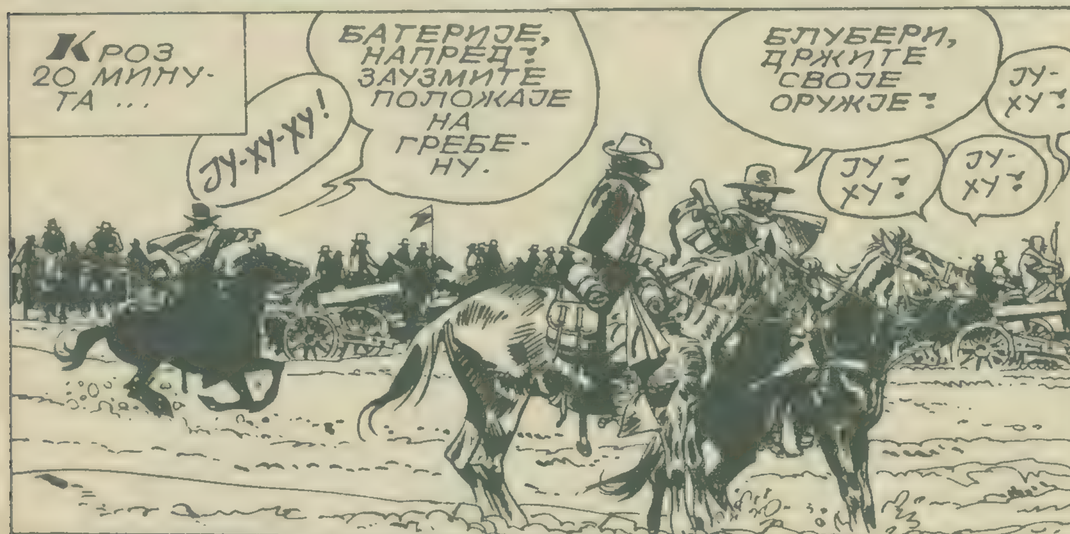
КРОЗ 20 МИНУТА...
БАТЕРИЈЕ, НАПРЕД! ЗАУЗМИТЕ ПОЛОЖАЈЕ НА ГРЕБЕНУ.
ЈУ-ХУ-ХУ!
БЛУБЕРИ, ДРЖИТЕ СВОЈЕ ОРУЖЈЕ!
ЈУ-ХУ!
ЈУ-ХУ!
ЈУ-ХУ!
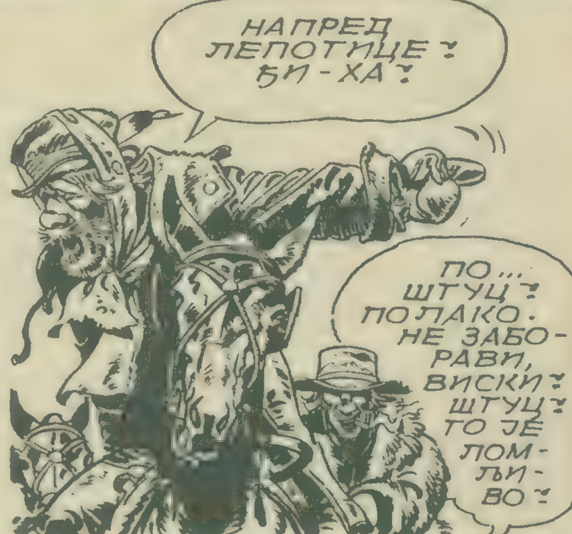
НАПРЕД ЛЕПОТИЦЕ! ЂИ-ХА!
ПО... ШТУЦ! ПОЛАКО НЕ ЗАБОРАВИ, ВИСКИ! ШТУЦ! ТО ЈЕ ЛОМЉИВО!

ПА, ОНИ СУ ЈОШ ПИЈАНИ!
ХЕЈ! НАПРЕД! МЕСТА!...
ЧУВАЈ!
ПАКАО!!! ОВА ДВОЈИЦА СУ ЛУДИ!

ПРОКЛЕТСТВО!
КР-РР!
ДО СТО ЂАВОЛА! ШТУЦ!

УФ! ЦИГАРА! ОВА БУДАЛА ПРИПАЛИЛА ЈЕ ЦИГАРУ УПРКОС ЗАБРАНИ!
ШКРИИИП

УГАСИ ТО!
!??! ЧИНИ МИ СЕ ДА НЕШТО ЦУРИ ИЗ САНДУКА.

ПАЦОВЕ ПРОКЛЕТИ! МОЈА ЦИГАРА! ШТУЦ!
ПОДИГНИ ЈЕ СВИЊО!

НАУЧИЋУ ТЕ КАКО СЕ ПРЕТИ ОФИЦИРУ!
МА, СВЕ МИ СЕ ЧИНИ ДА ЈЕ ОВО ВИСКИ!

ИСТОГА ТРЕНУТКА, ЗАПАЉЕНА ЦИГАРА ПАЛА ЈЕ НА ИСЦУРЕЛИ ВИСКИ...
ХЕЈ!

НАЗАД!!! САНДУК ЈЕ ПУН БАРУТА!
8A

ПРОКЛЕТСТВО! АКО ОВО ЕКСПЛОДИРА УСРЕД ЛОГОРА, ТО ЋЕ БИТИ КЛАНИЦА...

ЂИ-ХА!

СКЛАЊАЈ СЕ!! ЂИ-ХА! БРЖЕ! БРЖЕ!

НАЗАД, ГРЕБЕН! ПРОКЛЕТСТВО! МЕЦИ СУ СЕ ЗАПАЛИЛИ! СВЕ ЋЕ ОДЛЕТЕТИ У ВАЗДУХ!
GIR
8B

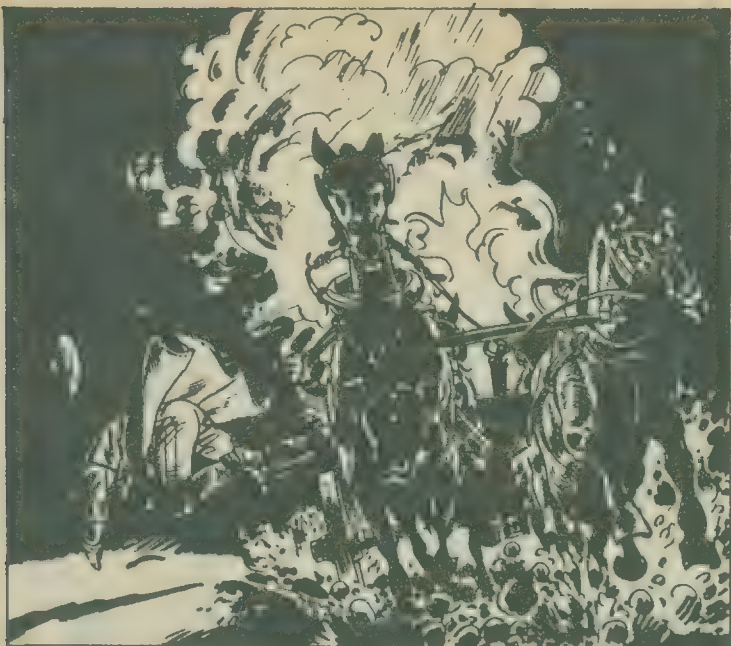

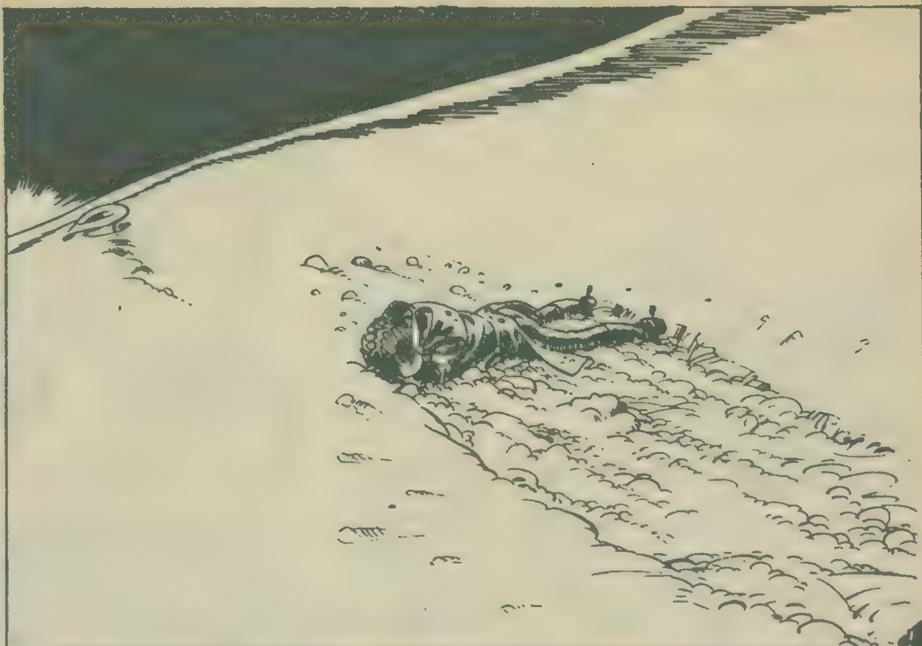

БУ-У-УМ!

?! ШТА ЈЕ ТО? КОЈА ТО БУДАЛА УПРОПАШЋУЈЕ МОЈ ПЛАН НАПАДА?
ЕКСПЛОЗИЈА!

ПОГЛЕДАЈТЕ ГОРЕ! БЛЕДОЛИКИ НАПАДАЈУ!

УФ! ЈОШ ТРИ СЕКУНДЕ И БИО БИХ ГОТОВ!
ТО ЈЕ БЛУБЕРИ!!!

ДО СТО ЂАВОЛА! МОГАО САМ СЕ СЕТИТИ ДА ЋЕТЕ НАЋИ НАЧИН ДА ОПОМЕНЕТЕ СВОЈЕ ЦРВЕНОКОЖЕ ПРИЈАТЕЉЕ! ПЛАТИЋЕТЕ ТО, ПОРУЧНИЧЕ! СТРЕЉАЋУ ВАС ЗБОГ ИЗДАЈЕ!
ТРЕНУТАК, ГОСПОДИНЕ!
!?

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ НИЈЕ КРИВ, ГОСПОДИНЕ! ОН ЈЕ РИЗИКУЈУЋИ СВОЈ ЖИВОТ, СПАСАО ДЕСЕТАК ВОЈНИКА!

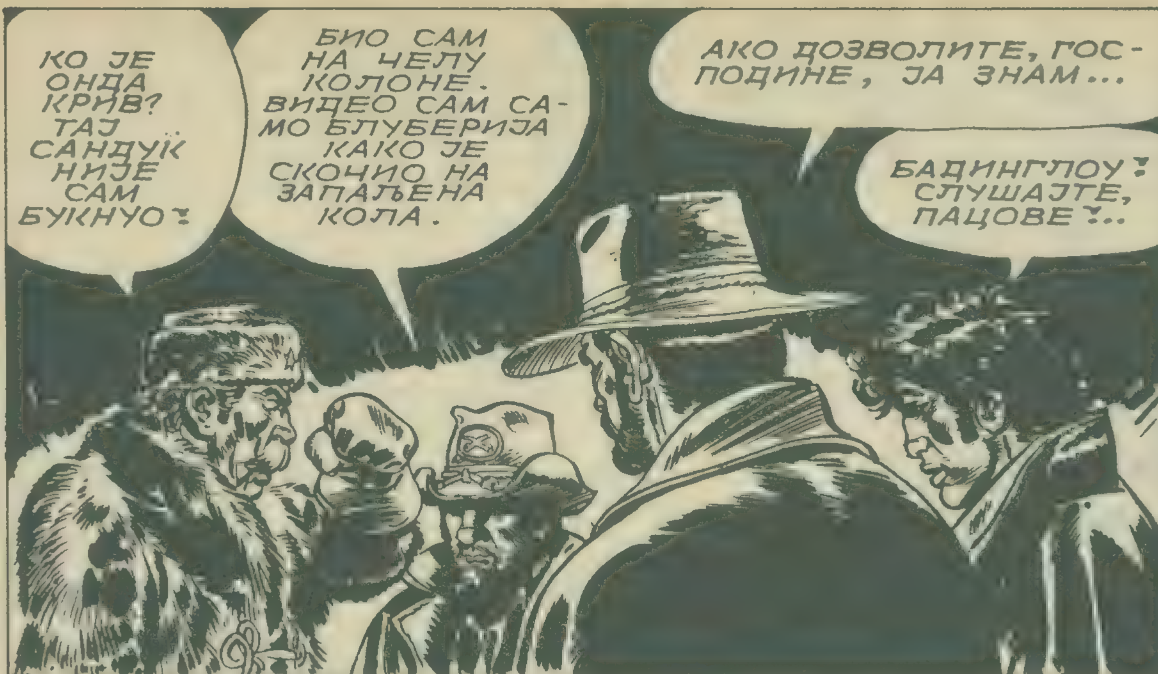
КО ЈЕ ОНДА КРИВ? ТАЈ САНДУК НИЈЕ САМ БУКНУО!
БИО САМ НА ЧЕЛУ КОЛОНЕ. ВИДЕО САМ САМО БЛУБЕРИЈА КАКО ЈЕ СКОЧИО НА ЗАПАЉЕНА КОЛА.
АКО ДОЗВОЛИТЕ, ГОСПОДИНЕ, ЈА ЗНАМ...
БАДИНГЛОУ! СЛУШАЈТЕ, ПАЦОВЕ!..

АКО КАЖЕТЕ ДА СУ ЦРВЕНИ И МАКЛУР ПИЈАНИ, ЈА ЋУ РЕЋИ ДА СТЕ ВИ ГЛУПО БАЦИЛИ ЦИГАРУ!..

ГОВОРИТЕ, БАДИНГЛОУ!
ТО ЈЕ БИЛО СЛУЧАЈНО, ГОСПОДИНЕ. ЧУО САМ ШИШТАЊЕ ЗАПАЉЕНОГ МЕТКА...
ЈА, ОВАЈ...
УЗБУНА!

ЧЕЈЕНИ БЕЖЕ! НАПУШТАЈУ ЛОГОР!

ТА ПРОКЛЕТА ЕКСПЛОЗИЈА ОТКРИЛА ИМ ЈЕ НАШЕ ПРИСУСТВО! ФОСТЕРЕ, СВИ НА ГРЕБЕН, СПРЕМНИ ЗА ЈУРИШ!
ДА ГОСПОДИНЕ!
10А

Одиста у долини је шачица ратника била спремна да штити повлачење племена, које је оставило вигваме и кренуло према реци...

ХЕЈ, СИНКО, ХВАЛА ТИ ШТО СИ НАС СПАСАО. ОНАЈ ЂАВОЛСКИ АЛИСТЕР БИ МЕ ОБЕСИО...
ТО СТЕ И ЗАСЛУЖИЛИ. СРЕЋА ВАША ШТО СТЕ МИ ОМОГУЋИЛИ ДА БЕЗ ИЗДАЈЕ ОПОМЕНЕМ ИНДИЈАНЦЕ...
10

ДОК СЕ КОЊАНИЦИ И АРТИЉЕРЦИ СПРЕМАЈУ ЗА НАПАД, АЛИСТЕР ИЗЛАЗИ НА ГРЕБЕН...
КАПЕТАНЕ, ГАЂАЈТЕ РЕКУ УЗ СУПРОТНУ ОБАЛУ И РАЗБИЈТЕ ЛЕД. ТРЕБА ИМ ОДСЕЋИ ОДСТУПНИЦУ.
АЛИ, ГОСПОДИНЕ, ТО СУ УГЛАВНОМ ЖЕНЕ И ДЕЦА...
ОНА УСИЈАНА ГЛАВА БЛУБЕРИ СТИЧЕ ПРИСТАЛИЦЕ! ОНИ БИ ВАС МУЧИЛИ ДА ИМ ПАДНЕТЕ ШАКА...
ДА ГОС-ПОДИНЕ!

НИШАНЏИЈЕ, СПРЕМНИ? ПАЛИ!
ТРУ-БИТЕ ЈУРИШ!

БУ-У-УМ!

КРА-АК!

ЈУРИШ!

ЗА ТО ВРЕМЕ, УЗНЕМИРЕНИ БЛУБЕРИ ЈЕ СА КОМОРОМ...
ПАКАО! ТОПОВИ! ЈУРИШ! АЛИСТЕР НИЈЕ НИ ПОКУШАО ДА ЧЕЈЕНЕ ПОЗОВЕ НА ПРЕДАЈУ!

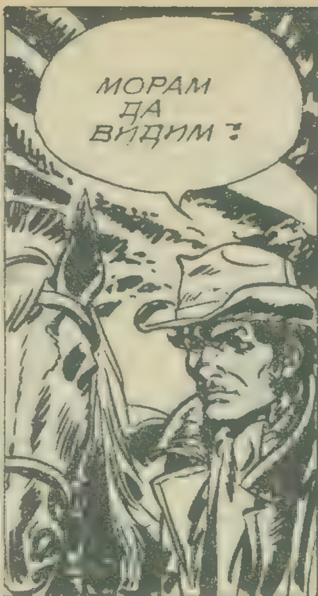
МОРАМ ДА ВИДИМ!

ГОСПОДИНЕ. ОВАЈ НАПАД БЕЗ ОПОМЕНЕ ЈЕ СРАМАН! МИ ПУЦАМО НА ЖЕНЕ, СТАРЦЕ И ДЕЦУ!

ОПЕТ ВИ, БЛУБЕРИ! КО ВАМ ЈЕ ДОЗВОЛИО ДА НАПУСТЕ СВОЈЕ МЕСТО?
ПРЕДАЈТЕ МЕ СУДУ! БАР ЋУ МОЋИ ЈАВНО ДА КАЖЕМ ШТА СЕ ОВДЕ ДОГАЂА...

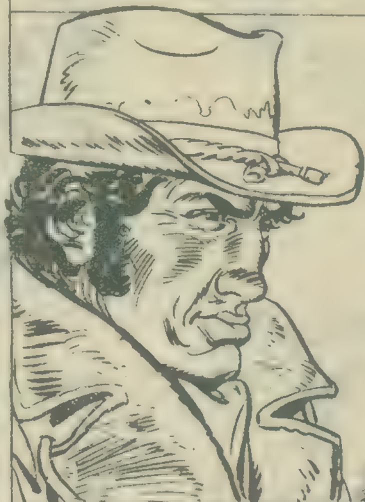
НЕК БУДЕМ ОБЕШЕН, АЛИ, АКО ОВИ ТОПОВИ НАСТАВЕ ПАЉБУ, ЖАЛИЋУ СЕ ДО ВАШИНГТОНА И ДО ПРЕДСЕДНИКА!

МОЖЕТЕ УШТЕДЕТИ ТАЈ НАПОР. ЗБОГ ВАС, ВАШИ ПРИЈАТЕЉИ НАМ ИЗМИЧУ!
ФОСТЕРЕ, ПРЕКИНИТЕ ВАТРУ! ШТЕТА ЈЕ ТРОШИТИ ЂУЛАД!

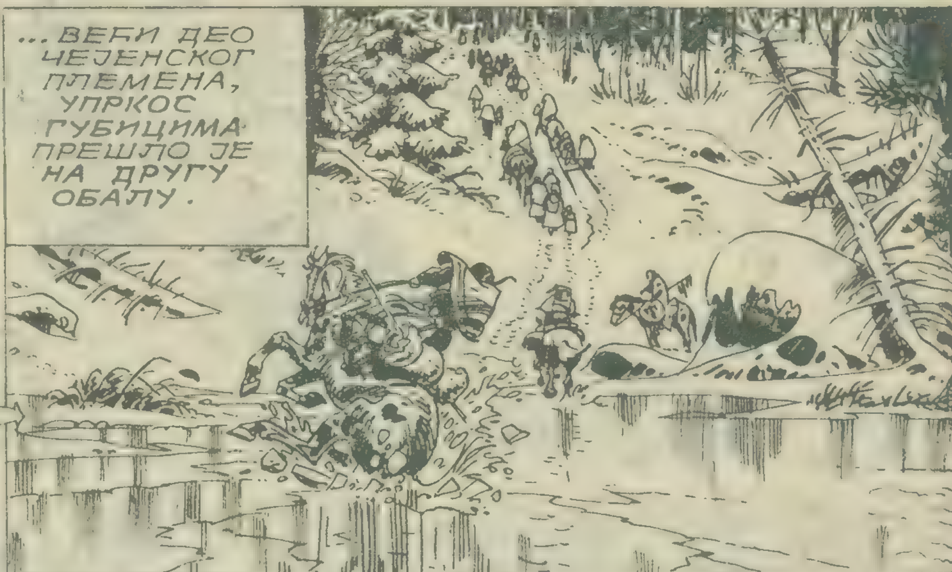
...ВЕЋИ ДЕО ЧЕЈЕНСКОГ ПЛЕМЕНА, УПРКОС ГУБИЦИМА ПРЕШЛО ЈЕ НА ДРУГУ ОБАЛУ.

А ШАЧИЦА РАТНИКА, ЖРТВУЈУЋИ СЕБЕ, ЗАУСТАВИЛА ЈЕ ЈУРИШ КОЊАНИКА...
ТАК ТАК ТАК ТАК ТАК ТАК ТАК

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ОБРАЧУНАЋЕМО СЕ ПОСЛЕ БОРБЕ, БЛУБЕРИ! ДОТЛЕ, СЛЕДИТЕ МЕ! НЕДОПУСТИВО ЈЕ ДА ШАЧИЦА ДИВЉАКА ЗАУСТАВИ ЦЕО ПУК.

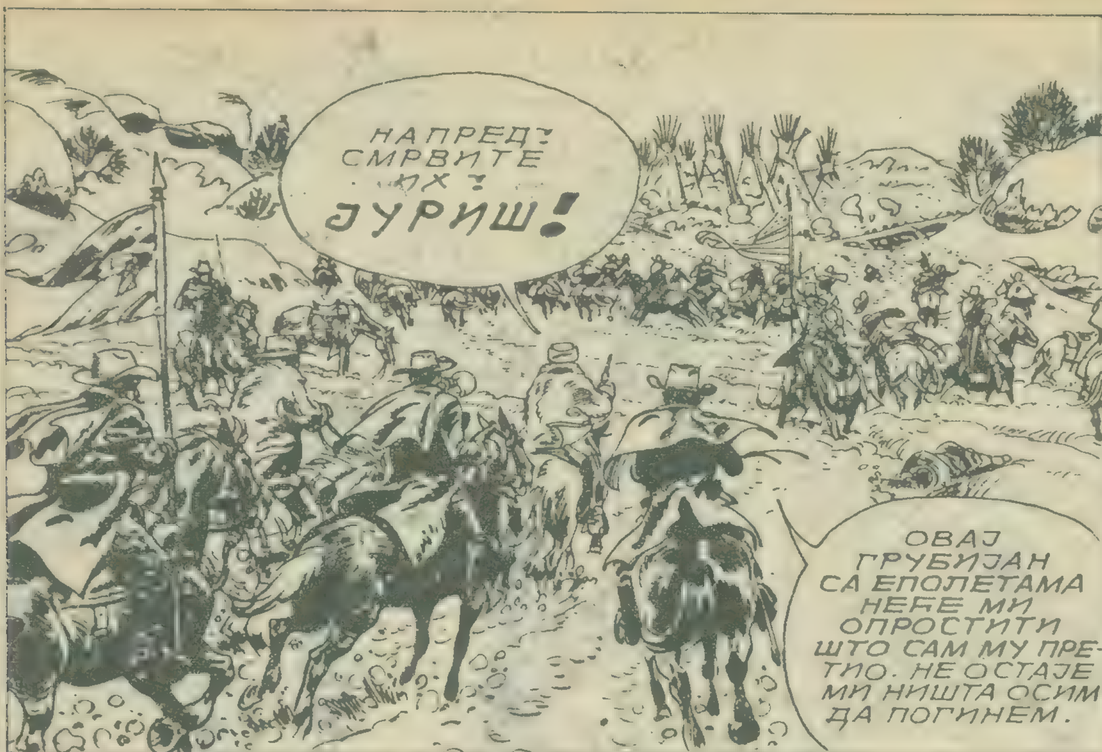
НАПРЕД! СМРВИТЕ ИХ! ЈУРИШ!
ОВАЈ ГРУБИЈАН СА ЕПОЛЕТАМА НЕЋЕ МИ ОПРОСТИТИ ШТО САМ МУ ПРЕТИО. НЕ ОСТАЈЕ МИ НИШТА ОСИМ ДА ПОГИНЕМ.

ПОРУЧНИЧЕ, БРАНИТЕ СЕ! ИСЕЋИ ЋЕ ВАС!

АЛИСТЕР ЈЕ ОХРАБРИО ВОЈНИКЕ, ЈУРИШАЈУЋИ НА ЊИХОВОМ ЧЕЛУ И ОНИ СУ ЗБРИСАЛИ ПОСЛЕДЊЕ ПРЕЖИВЕЛЕ У ЛОГОРУ!
НА РЕКУ! ТО ЋЕМО УНИШТИТИ КАСНИЈЕ!
ТАК ТАК ТАК
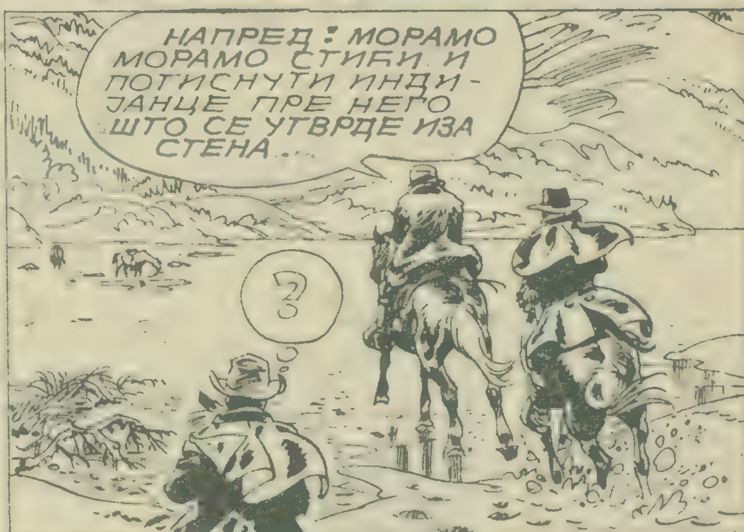
НАПРЕД! МОРАМО СТИЋИ И ПОТИСНУТИ ИНДИЈАНЦЕ ПРЕ НЕГО ШТО СЕ УТВРДЕ ИЗА СТЕНА...
?

НЕМОГУЋНО! ЛЕД ЋЕ ПОПУСТИТИ ПОД КОЊИМА!
КУШ! ИЗДРЖАО ЈЕ ИНДИЈАНЦЕ. ИЗДРЖАЋЕ И НАС! НАПРЕД!

БЛУБЕРИ, ЛЕД КРЦКА, АЛИ ДРЖИ. ОПЕТ СТЕ ХТЕЛИ ДА СПАСЕТЕ ИНДИЈАНЦЕ НА ПОДВАЛУ. ПРЕДАЋУ ВАС ВОЈНОМ СУДУ!

А НА ДРУГОЈ ОБАЛИ, НА СТРМОЈ ПАДИНИ УЗ КОЈОЈ СЕ ПУЖУ ЧЕЈЕНИ ОДЈЕДНОМ СЕ ЗАЧУО СТРАХОВИТ УРЛИК ...
ХУКА ХЕЈ!

ИСТОГ ЧАСА, ГРУПИЦЕ ИНДИЈАНАЦА, УЗ ПОМОЋ МОТКИ ОТИСНУЛИ СУ НИЗ СТРМИНУ ОГРОМНЕ СТЕНЕ ...
!??! ПРОКЛЕТСТВО!

НАЗАД!!
ВИ СТЕ ИМ ДАЛИ ИДЕЈУ, ГОСПОДИНЕ! ОНИ ЋЕ НАС ЗБРИСАТИ!

НА БРЗИНУ, КОЊАНИЦИ СУ ПОЈУРИЛИ НАЗАД, А ПОД ЊИХОВИМ КОЊИМА ЛЕД НА РЕЦИ ПУЦА И ПОЧИЊЕ ДА СЕ КРЕЋЕ ...

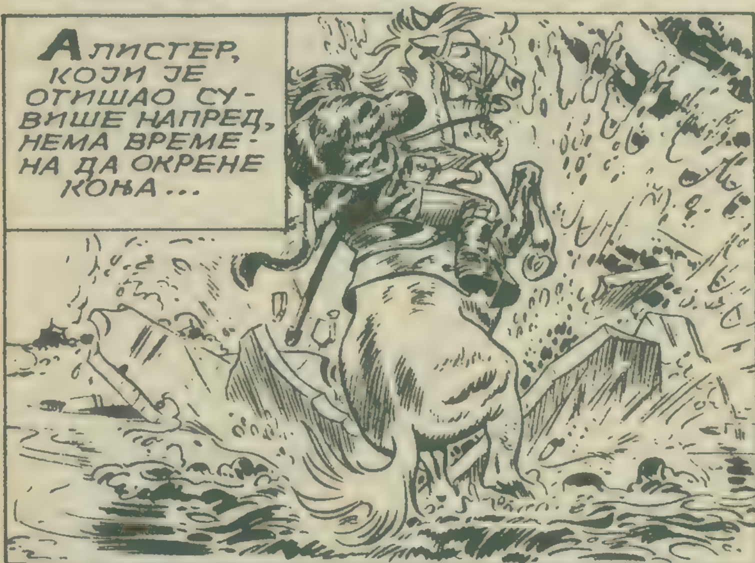
АЛИСТЕР, КОЈИ ЈЕ ОТИШАО СУВИШЕ НАПРЕД, НЕМА ВРЕМЕНА ДА ОКРЕНЕ КОЊА ...

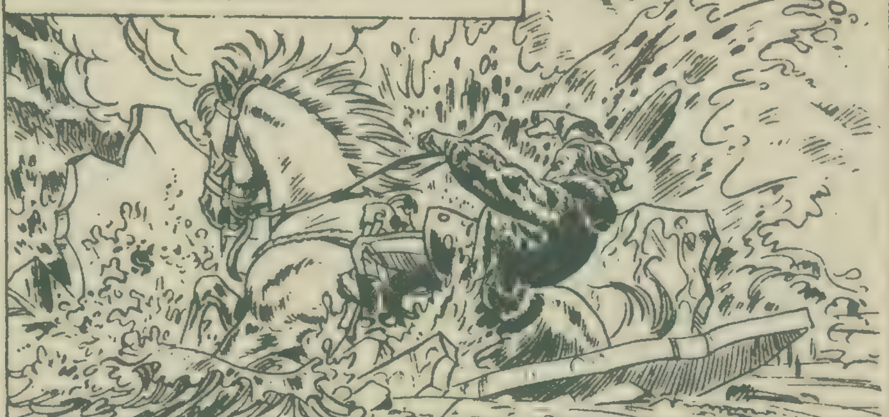
ИЗНЕНАДА ДОЛАЗИ ДО ДРАМЕ УЗ СТРАШНУ ЛОМЉАВУ, ЛЕД ПУЦА ПОД ТЕЖИНОМ КОЊА И КОЊАНИКА ...

ПАКАО! АЛИСТЕР!!
ТАКО МУ И ТРЕБА!.. ОДНЕО ГА ЂАВО!

ПОГЛАВИЦА ЖУТА ГЛАВА ЈЕ У ВОДИ!
НАШ ЈЕ! НАПРЕД!

ЖЕЉНИ ОСВЕТЕ, ЧЕЈЕНИ ЈУРИШАЈУ НИЗ ПАДИНУ КА РЕЦИ ПОКРИВЕНОЈ САНТАМА, У КОЈОЈ СЕ АЛИСТЕР БЕЗНАДЕЖНО БАТРГА...
УФ! ИНДИЈАНЦИ! НЕ! НЕ МОГУ ГА НАПУСТИТИ.
УПОМОЋ!

ДОК ЈЕ БЛУБЕРИ ОКЛЕВАО, ЛЕД ЈЕ ПОНОВО ПОЧЕО ДА ПУЦА...
ПАКАО!
...АЛИ ЧУДОМ, ОН ЈЕ УСПЕО ДА СЕ ОДРЖИ У СЕДЛУ И...
ДРЖИТЕ СЕ!
ХЛАДНО... УДАВИЋУ СЕ... УДАВИЋУ СЕ!

НЕ... НЕ МОГУ! ВУЦИТЕ МЕ ПРЕМА ОБАЛИ!
ЗА ИМЕ СВЕТА! ПРЕСТАНИТЕ ДА КУКАТЕ И ДРЖИТЕ СЕ!

СПАСИТЕ МЕ!

АЛИ ФОСТЕР, КОЈИ ЈЕ С КОЊАНИЦИМА ГОТОВО СТИГАО ДО ОБАЛЕ, СХВАТИО ЈЕ ОПАСНОСТ...
ГЕНЕРАЛ! СЈАШИ! ОТВОРИ ВАТРУ НА ИНДИЈАНЦЕ!

УСКОРО ЈЕ ЖЕСТОКА ПАЉБА НАТЕРАЛА ЧЕЈЕНЕ ДА СЕ ПОВУКУ ПРЕМА ПАДИНАМА.

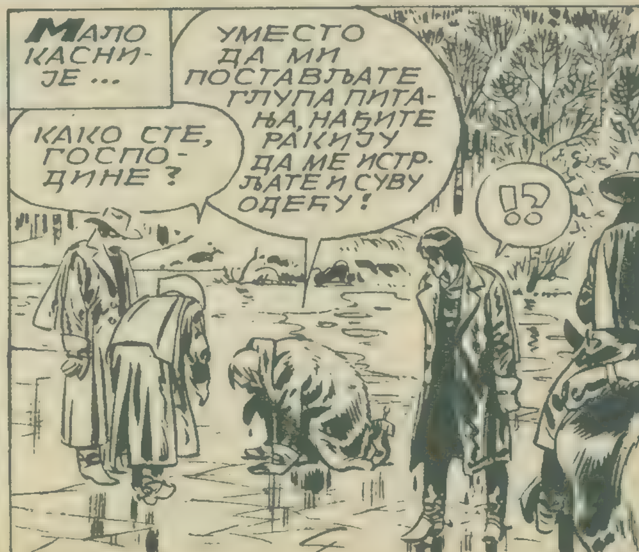
МАЛО КАСНИЈЕ...
КАКО СТЕ, ГОСПОДИНЕ?
УМЕСТО ДА МИ ПОСТАВЉАТЕ ГЛУПА ПИТАЊА, НАЂИТЕ РАКИЈУ ДА МЕ ИСТРЉАТЕ И СУВУ ОДЕЋУ!
!?

НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА КАСНИЈЕ...

ИАКО СТЕ САМО ВРШИЛИ ВОЈНИЧКУ ДУЖОСТ СПАСАВАЈУЋИ СВОГА ГЕНЕРАЛА, ПОРУЧНИЧЕ БЛУБЕРИ. ЗБОГ ТОГА ЋЕ ВАС МИМОИЋИ ОНО НАЈГОРЕ. ДАЋУ ВАМ ПОСЛЕДЊУ ПРИЛИКУ ДА СПАСЕТЕ ОФИЦИРСКУ ЧАСТ...

ХМ... ВЕОМА СТЕ ДОБРИ, ГОСПОДИНЕ!

У РЕДУ ЈЕ, ПОРУЧНИЧЕ! ИДИТЕ У СВОЈУ ЈЕДИНИЦУ ДА БИСТЕ СЕ ОСУШИЛИ И ПРЕСВУКЛИ.

ФОСТЕР, СПАЛИТЕ СВЕ ШТО ЈЕ ОСТАЛО ОД ЛОГОРА! ПОБИЈТЕ ПОНИЈЕ И УНИШТИТЕ РЕЗЕРВЕ ХРАНЕ! НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ВОДИЧИ НАЋИ СИГУРАН ПРЕЛАЗ ПРЕКО РЕКЕ.

АЛИ...

НИКАД СЕБИ НЕЋУ ОПРОСТИТИ ШТО САМ ТОГ ПРОКЛЕТОГ ПРЕВРТЉИВЦА ИЗВУКАО ИЗ ВОДЕ...

АХА. ОН ТИ САД ЗАМЕРА ДВОСТРУКО... ПОМИСАО ДА СИ ГА БАШ ТИ СПАСАО НЕЋЕ МУ ДАТИ ДА СПАВА...

А НЕМАМО НИ КАП РАКИЈЕ ДА ТЕ ЗАГРЕЈЕМО СИНКО. ТО ЈЕ ОД СВЕГА НАЈТУЖНИЈЕ!

ИЗВРШАВАЈУЋИ НАРЕДБУ, КОЊАНИЦИ ПАЛЕ ВИТВАМЕ И СИРОТИЊСКУ ИМОВИНУ ЧЕЈЕНА, ДОК ДРУГИ ХВАТАЈУ И УБИЈАЈУ ПОНИЈЕ... УСКОРО, ОД ОГРОМНОГ ПЛАМЕНА НЕБО НАД ДОЛИНОМ ЈЕ ПОЦРВЕНЕЛО...

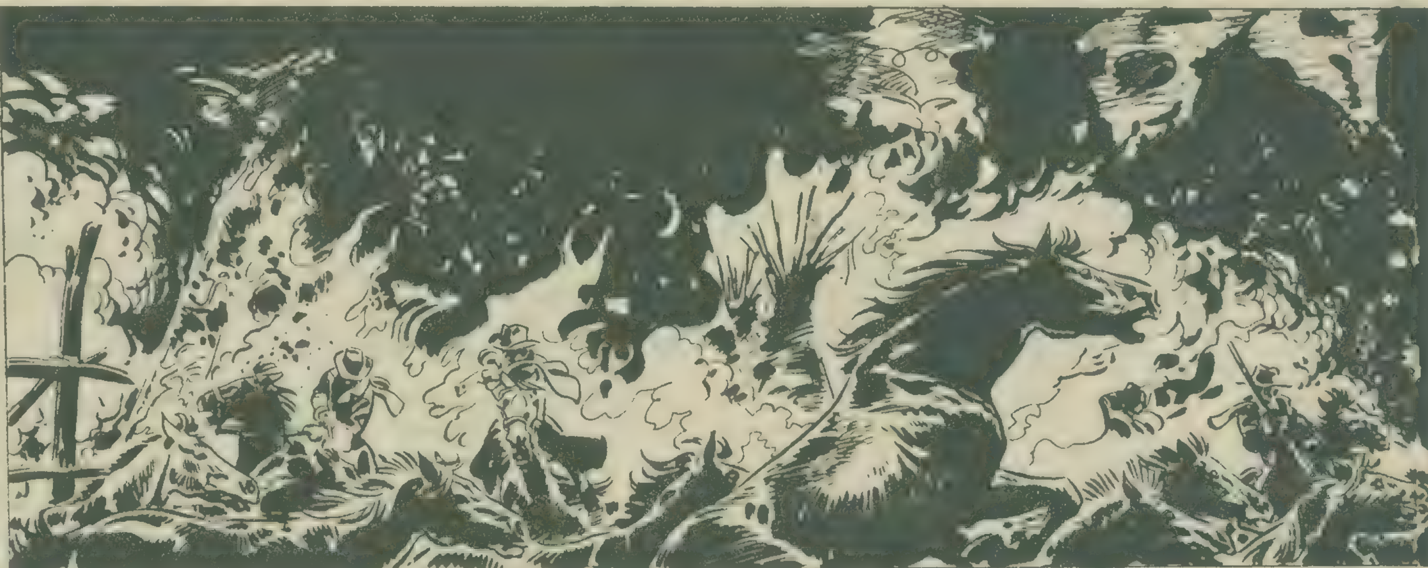

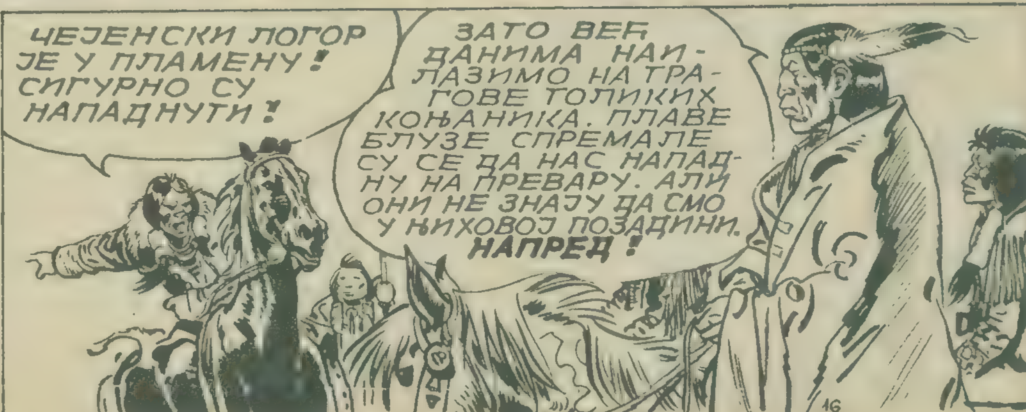

КОЛИКО ГОД ИМ ЈЕ ДОПУШТАЛА БРЗИНА ПОНИЈА, РАТНИЦИ СУ ЈУРНУЛИ КРОЗ БЕЛУ ТИШИНУ...

ИСТОВРЕМЕНО ...
ИМАЛИ СМО ТЕШКЕ ГУБИТКЕ, ГОСПОДИНЕ... А ЧЕЈЕНИ СУ ЈОШ У БЕКСТВУ!
ВРЛО ВАЖНО! ОНИ НЕМАЈУ ДОВОЉНО КОЊА И ТЕШКО СЕ КРЕЋУ СА ЖЕНАМА И СТАРЦИМА.

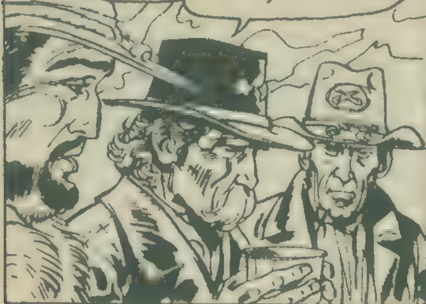
ОВАЈ... ЗАР СЕ НЕ БОЈИТЕ ДА ИМА И ДРУГИХ ЛОГОРА ДУЖ РЕКЕ И ДА...
БАШ ЗАТО, ОВЕ ТРЕБА ШТО ПРЕ СТИЋИ. У СЕДЛА!

НЕКОЛИКО МИЉА УЗВОДНО...
ОВДЕ ЈЕ ЛЕД ДОСТА ЧВРСТ ЗА КОЊЕ. ВОЈСКА МОЖЕ ДА ПРОЂЕ!
У РЕДУ. ПОГЛЕДАЈ ДА НА ДРУГОЈ ОБАЛИ НЕМА ЧЕЈЕНА! ЧАТКИ, ИДИ ОБАВЕСТИ ГЕНЕРАЛА ЖУТУ ГЛАВУ!

У ИСТО ВРЕМЕ, НА БРЕЖУЉЦИМА ...
ПАКАО! ЦИМИ! ЦРВЕНИ! ПОГЛЕДАЈТЕ, СНЕЖНИ ВИХОР НА ГРЕБЕНУ!
ТО НИЈЕ ВЕТАР! ОН ДУВА У ДРУГОМ СМЕРУ. ТО МИ ЛИЧИ НА КОЊАНИКЕ!

ИНДИЈАНЦИ ??
ОХО! МОРА ДА ИХ ИМА ПОДОСТА!
ПУК ЋЕ СЕ НАЋИ У КЛОПЦИ, ПРИБИЈЕН УЗ РЕКУ! ОДОХ ДА ОБАВЕСТИМ АЛИСТЕРА.

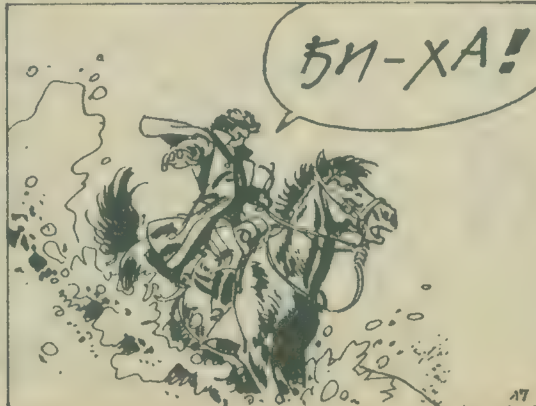
ЋИ-ХА!

ЖУТА ГЛАВО, МИ НАШЛИ ПРЕЛАЗ!
ОДЛИЧНО! ЗА ЈЕДАН ЧАС СТИЋИ ЋЕМО ЧЕЈЕНЕ. НАПРЕД!
УЗБУНА! ИНДИЈАНЦИ! ОНИ ЋЕ НАС НАПАСТИ С ЛЕЂА!

ИМА ИХ НЕКОЛИКО СТОТИНА! УДАЉЕНИ СУ ПОЛА ЧАСА ЈАХАЊА ОД НАС.
ОПЕТ ВИ ПОРУЧНИЧЕ!?
ТАМАН ИМАМО ВРЕМЕНА ДА СТИГНЕМО ДО УЗВИШИЦЕ. ОВАЈ ПОЛОЖАЈ НЕ МОЖЕ СЕ ОДРЖАТИ!
МОЖЕМО СЕ НАЋИ ИЗМЕЂУ ДВЕ ВАТРЕ, АЛИ ЋЕ НАС НАПАСТИ ДОК ПРЕЛАЗИМО РЕКУ.

АКО САЧЕКАМО ТАЈ НАПАД, НЕЋЕМО СТИЋИ ОНЕ ДРУГЕ. ДА МИ ЈЕ САМО ДВА ЧАСА ВРЕМЕНА!
GIR

БЛУБЕРИ, ВИ ЋЕТЕ МИ ОБЕЗБЕДИТИ ТО ВРЕМЕ: НАРЕЂУЈЕМ ВАМ ДА ОСТАНЕТЕ У ЗАШТИТНИЦИ И ДА ЗАДРЖИТЕ ЦРВЕНОКОШЦЕ, ДОК ЈА СТИГНЕМ И РАЗБИЈЕМ БЕГУНЦЕ!
ШТА? АЛИ...

АЛИ, ОТКУД МИ ВОЈНИЦИ?
КОМОРЦИЈЕ... ОНИ УСПОРАВАЈУ НАШЕ КРЕТАЊЕ, АЛИ МОГУ ДА ПУЦАЈУ!

ЊИХ ИМА САМО ШЕСДЕСЕТАК!
Ц-Ц, ПОРУЧНИЧЕ ТРЕБА ИЗДРЖАТИ САМО ДВА ЧАСА. ДОТЛЕ ЋЕМО ВАМ СТИЋИ У ПОМОЋ. БОЈИТЕ СЕ?

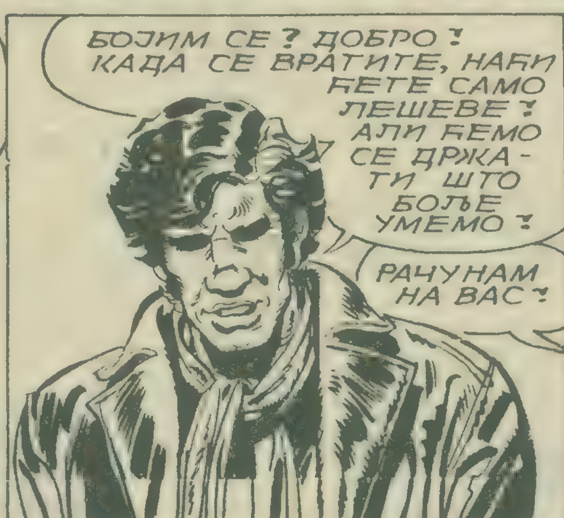

БОЈИМ СЕ? ДОБРО! КАДА СЕ ВРАТИТЕ, НАЋИ ЋЕТЕ САМО ЛЕШЕВЕ! АЛИ ЋЕМО СЕ ДРЖАТИ ШТО БОЉЕ УМЕМО!
РАЧУНАМ НА ВАС!

ГОСПОДИНЕ, ОВАЈ... АКО ДОЗВОЛИТЕ, ТО ЈЕ ЛУДОСТ...
НЕ МЕШАЈТЕ СЕ, ФОСТЕРЕ! КОМОРЦИЈЕ СЕ УВЕК ИЗВУКУ! НАПРЕД!

СВИ У СЕДЛА!

НА БЛУБЕРИЈЕВУ НАРЕДБУ, КОЛА СУ ПОЈУРИЛА... ПРЕШАВШИ ГРЕБЕН, У ГАЛОПУ СУ КРЕНУЛА НИЗ ПАДИНУ...

КАЛАГАНЕ, НА ЧЕЛО! КРЕНИТЕ ДУЖ РЕКЕ ДО ГАЗА! ПРЕЋИ ЋЕМО НА ДРУГУ ОБАЛУ! БРЗО!

ЦРВЕНИ ЏИМИ! УЗМИТЕ ЕКСПЛОЗИВ И РАЗБИЈТЕ ЛЕД СВУДА ГДЕ СЕ ПРЕКО ЊЕГА МОЖЕ ПРЕЋИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ, АЛИСТЕРОВИ КОЊАНИЦИ ЗАВРШАВАЈУ ПРЕЛАЗ ПРЕКО ЛЕДА И КРЕЋУ ТРАГОМ ЗА ИНДИЈАНЦИМА...

ЛЕД ЈЕ ИСПУЦАО ОД НАШЕ ВАТРЕ! ПОПУСТИЋЕ ПОД ТЕЖИНОМ КОЛА.

НЕКА ПРЕЂУ НА ГАЗУ. НАПРЕД!

ЦРВЕНИ ПОТИЉАК И ЏИМИ МАКЛУР РЕВНОСНО ИЗВРШАВАЈУ БЛУБЕРИЈЕВ ПЛАН...

БУМ!

ХЕЈ! ПРЕШЛИ СМО ГАЗ!

ПРОДУЖИЋЕМО ДОК ИМАМО ЕКСПЛОЗИВА. ПРИДРУЖИЋЕМО ИМ СЕ КАСНИЈЕ.

ПСТ! ЕВО ЧЕЈЕНА!

НАПРЕД!

ЗА ТО ВРЕМЕ, КОЛОНА КОМОРЕ СТИГЛА ЈЕ ДО ГАЗА...

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ СВЕ У РЕДУ. ГАЗ ЈЕ ШИРОК И ВОДА НИЈЕ ДУБЉА ОД МЕТРА. КРЕЋИТЕ!

КОЊИ СУ ОЗНОЈЕНИ, ПОРУЧНИЧЕ! УГИНУЋЕ ОД ХЛАДНОЋЕ У ЛЕДЕНОЈ ВОДИ!

19

Кочијаши су потерали кола галопом преко газа, борећи се против струје и санти ...

Видећи да ће им плен измаћи, Чејени су појурили према газу с ратним покличима, засипајући шаницу коморџија кишом метака и стрела ...

Кроз неколико секунди ...

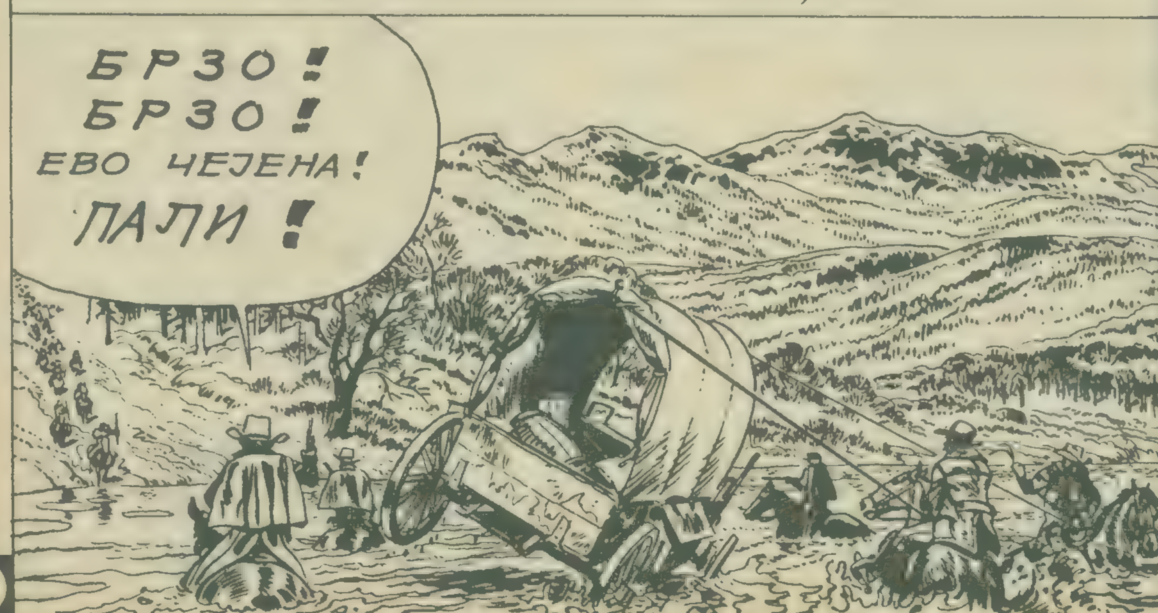

НЕ УСПОРАВАЈУЋИ ЧЕЈЕНИ СУ СЕ БАЦИЛИ У РЕКУ... АЛИ СЕ ЊИХОВ ЈУРИШ ЗАУСТАВИО КОД ПРЕВРНУТИХ КОЛА, КОЈА РЕКА НИЈЕ МОГЛА ОДНЕТИ. СНАЖНА ВАТРА С ДРУГЕ СТРАНЕ ОБАЛЕ КОСИЛА ИХ ЈЕ ДОК СУ ПОКУШАВАЛИ ДА ПРЕЂУ...

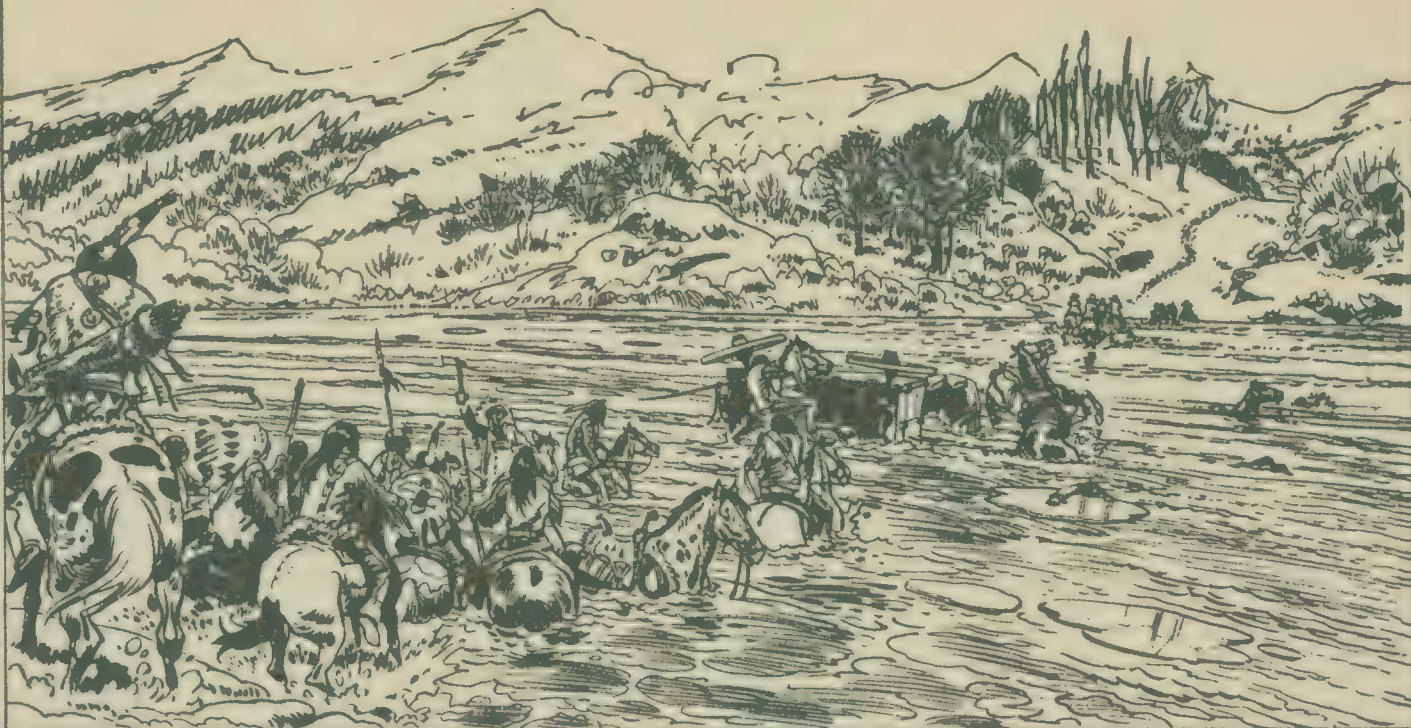

И УПРАВО КАДА ЈЕ БЛУБЕРИ СТИГАО НА ДРУГУ ОБАЛУ...

ЧЕЈЕНИ СЕ ПОВЛАЧЕ! УРА!

НЕ РАДУЈ СЕ ПРЕРАНО, ЖУТОКЉУНЧЕ! ОНИ СУ БЕСНИ И РАШЧИСТИЋЕ ПРОЛАЗ. А ОНДА ЋЕ ОПЕТ ПОЧЕТИ.

ХЕЈ, ЗАР НЕЋЕМО ДА КРЕНЕМО И СТИГНЕМО КОЛОНУ?

НИ ГОВОРА, МОМЧЕ! УМРЕЋЕМО ОВДЕ! ДА БИ ГЕНЕРАЛ МОГАО ДА ПОБИЈЕ ЧЕЈЕНСКЕ ЖЕНЕ И ДЕЦУ.

ЧУВАЈТЕ СЕ ПОРУЧНИЧЕ! ЖУТА ГЛАВА БИ МОГАО САЗНАТИ ШТА МИСЛИТЕ О ЊЕМУ.

ОН ТО ЗНА. А НИКО НЕЋЕ ПРЕЖИВЕТИ ДА БИ МУ МОГАО ИСПРИЧАТИ. УЗМИТЕ ПУШКЕ, МОМЦИ! БИЋЕ ВРУЋЕ!

СТРУЈА ЈЕ ПОНЕЛА УПОЛА СЛОМЉЕНА КОЛА... ГАЗ ЈЕ БИО СЛОБОДАН.

ГУСТА КОЛОНА ИНДИЈАНСКИХ РАТНИКА ЈУРНУЛА ЈЕ ПРЕКО ГАЗА. УРАГАНСКА ВАТРА НИЈЕ ИХ ЗАУСТАВИЛА. ПОГИНУЛЕ СУ ЗАМЕЊИВАЛИ ДРУГИ...

ПАКАО! САДА ИХ НИШТА НЕЋЕ ЗАУСТАВИТИ!

ТА - ТА - ТА - ТА!

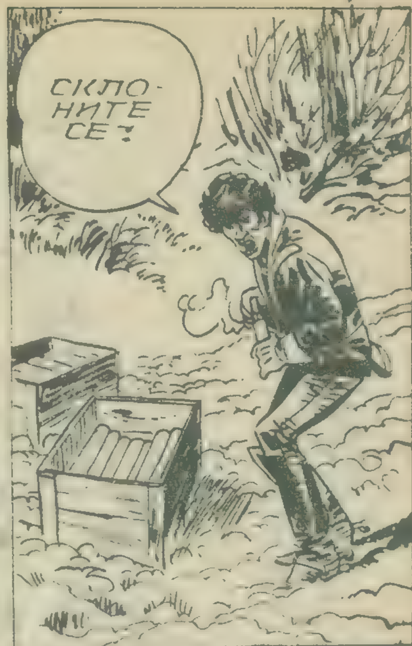

ЧАС ЈАХАЊА ОДАТЛЕ...

ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ ЧАСА ГАЛОПИРАМО, А ЧЕЈЕНА НЕМА. ГОСПОДИНЕ, АКО СЕ ОДМАХ НЕ ВРАТИМО, СТИЋИ ЋЕМО ПРЕКАСНО...

ПОГЛЕДАЈТЕ! ЈЕДАН ОД НАШИХ ИЗВИЂАЧА!

ГОСПОДИНЕ, ЧЕЈЕНИ! БЛИЗУ СУ, АЛИ СУ ЗАЈЕДНО С НЕКОЛИКО СТОТИНА АРАПАХОА!

БЕГУНЦИ СУ СИГУРНО ПОСЛАЛИ ГЛАСИНЕ И ЗАТРАЖИЛИ ПОМОЋ ОД ПЛЕМЕНА РАСТУРЕНИХ У ДОЛИНИ!
УТОЛИКО БОЉЕ! НАША ПОБЕДА БИЋЕ ВЕЋА!
АЛИ, ГОСПОДИНЕ, САДА НЕ МОЖЕ БИТИ БРЗЕ АКЦИЈЕ! БИЋЕ НАМ ПОТРЕБНО НЕКОЛИКО ЧАСОВА!

ПА ШТА!?
А НАША ЗАШТИТНИЦА? ОВАЈ... БИЋЕ УНИШТЕНА. ВИ СТЕ ОБЕЋАЛИ БЛУБЕРИЈУ ПОМОЋ НА ДВА ЧАСА...

ШТА ВАМ ЈЕ, ФОСТЕРЕ ВИ СТЕ СЕНТИМЕНТАЛНИ! ПОНЕКАД СЕ ПОБЕДА СКУПО ПЛАЋА. ТО ЈЕ ЖАЛОСНО, АЛИ СЕ ЗА КАЈГАНУ ЈАЈА МОРАЈУ РАЗБИТИ!
ГОСПОДИНЕ!...

ТО ЈЕ НЕЧОВЕЧНО! НЕ МОЖЕМО ЖРТВОВАТИ ЉУДЕ! ДОПУСТИТЕ ДА КРЕНЕМ С ГРУПОМ КОЊАНИКА У ПОМОЋ!
АЛИ...
ОДБИЈАМ! КО ЗНА КОЛИКО ЈЕ ЦРВЕНОКОЖАЦА ПРЕД НАМА... НЕ МОГУ СЛАБИТИ СВОЈЕ СНАГЕ!

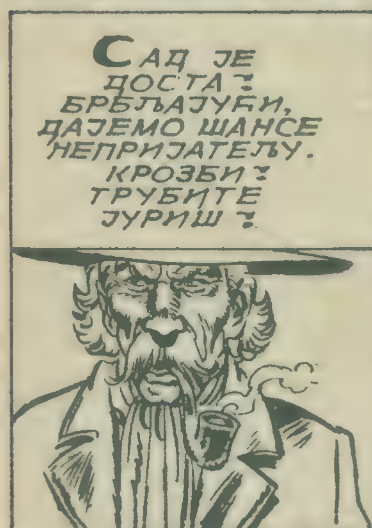
САД ЈЕ ДОСТА! БРБЉАЈУЋИ, ДАЈЕМО ШАНСЕ НЕПРИЈАТЕЉУ. КРОЗБИ! ТРУБИТЕ ЈУРИШ!

ПОШТО СУ ОБАВИЛИ ПОСАО, ЦРВЕНИ ПОТИЉАК И ЏИМИ ВРАЋАЈУ СЕ КА ГАЗУ...

МАЈК ЋЕ БИТИ ЗАДОВОЉАН, НЕМА ВИШЕ ПРЕЛАЗА ПРЕКО ЛЕДА...

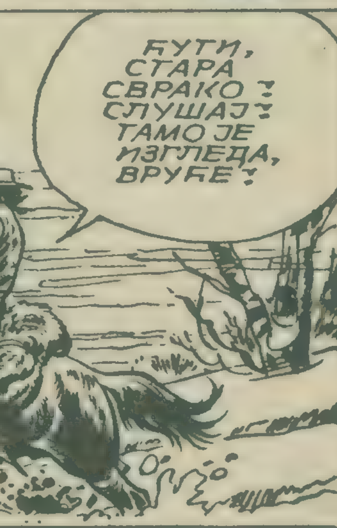
ЋУТИ, СТАРА СВРАКО! СЛУШАЈ! ТАМО ЈЕ ИЗГЛЕДА, ВРУЋЕ!

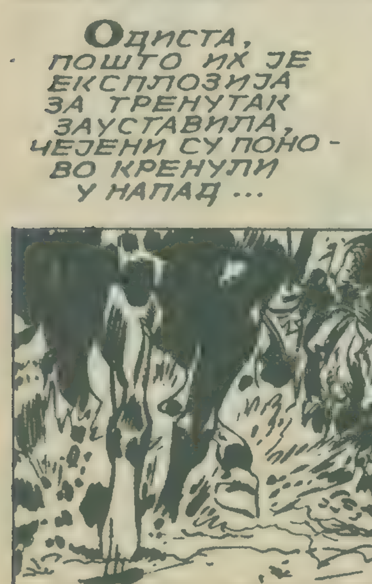
ОДИСТА, ПОШТО ИХ ЈЕ ЕКСПЛОЗИЈА ЗА ТРЕНУТАК ЗАУСТАВИЛА, ЧЕЈЕНИ СУ ПОНОВО КРЕНУЛИ У НАПАД...

ЈА-ЈА! ЈА-ЈА-ЈА!

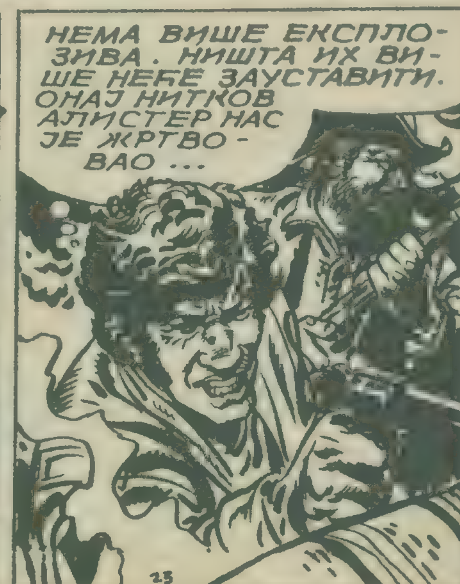
НЕМА ВИШЕ ЕКСПЛОЗИВА. НИШТА ИХ ВИШЕ НЕЋЕ ЗАУСТАВИТИ. ОНАЈ НИТКОВ АЛИСТЕР НАС ЈЕ ЖРТВОВАО...

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО МИНУТА, ОД ОПКОЉЕНИХ БРАНИЛАЦА ГАЗА ОСТАЛА ЈЕ САМО ШАЧИЦА ЉУДИ ...

ГОСПОДИНЕ, БИЋЕМО УНИШТЕНИ. ЈЕДИНА НАМ ЈЕ ШАНСА ДА СЕ ПРОБИЈЕМО!

ЖАО МИ ЈЕ, НАРЕДНИЧЕ! НАРЕЂЕНО ЈЕ ДА ОВДЕ ИЗГИНЕМО! УОСТАЛОМ, НЕ МОЖЕМО ОСТАВИТИ РАЊЕНИКЕ ...

УЗНЕМИРЕНИ, ЦРВЕНИ И ЏИМИ СТИЖУ НА БОЈНО ПОЉЕ ...

ПАКАО! ПОГЛЕДАЈ!

СТО МУ ГРОМОВА!

СТАРА БУДАЛО! ПОГИНУЋЕШ ДОК ТРЕПНЕШ! ЧЕЈЕНИ СУ ВАН СЕБЕ!

МОРАМО ТАМО, ЦРВЕНИ! НЕ МОЖЕМО НАПУСТИТИ МАЈКА!

МОЖЕМО САМО ДА ОДЈУРИМО ДО АЛИСТЕРА И ДА ДОВЕДЕМО ПОЈАЧАЊЕ.

У РЕДУ! ПОЖУРИ! ЈА ОСТАЈЕМ. МОРАМ НЕКАКО ПОМОЋИ МАЈКУ!

МАК, НЕ БУДИ ЛУД! ОПАЗИЋЕТЕ И УБИТИ!

ГУБИ СЕ! НИСАМ МАЛИ, ЗНАМ ШТА РАДИМ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ ...

ЕВО ТИ, СЛОМЉЕНИ НОСУ! ПРОКЛЕТИ БРБЉИВИ ЈЕЗИЧЕ!

ПО ... ПОРУЧНИЧЕ!

НАСТАВАК У ИДУЋЕМ БРОЈУ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: поручник блубери !!

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

МОГУ Л' ДА ТИ ПОСТАВИМ ЈЕДНО ПИТА-ЊЕ?
МОЖЕШ... ПИ-ТАЊЕ ЈЕ СА-МО 'ОЋУ Л' ЈА ЗНАТИ ДА ТИ ОДГО-ВОРИМ!

ПООЧИМИ... КАО И ТАТЕ... ТРЕБА ДА ЗНАЈУ ОДГОВОРЕ НА СВА ДЕЧЈА ПИТА-ЊА!
ПОКУША-ЋУ!

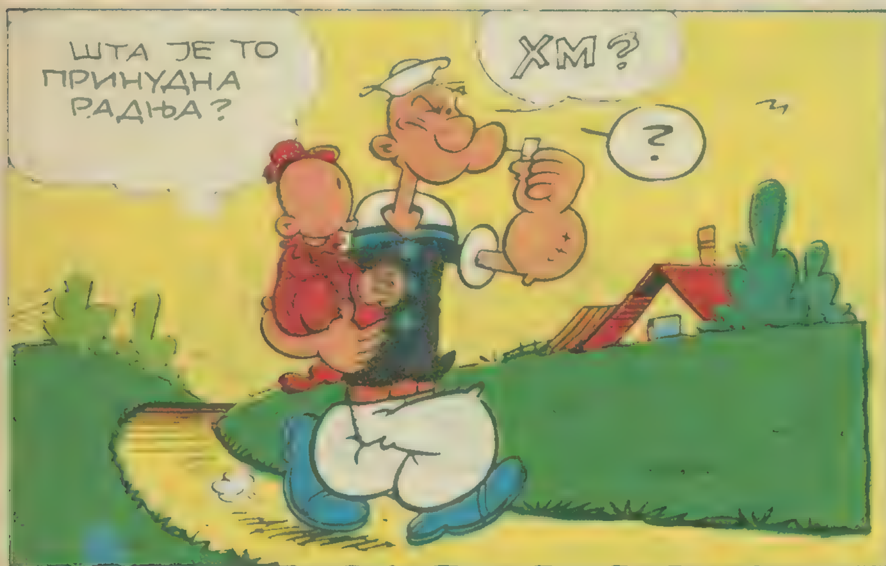
ШТА ЈЕ ТО ПРИНУДНА РАДЊА?
ХМ?
?

'ОЋЕШ ЛИ ОДГОВОРИ-ТИ НА МОЈЕ ПИТА-ЊЕ?
МОРАЋЕШ МАЛЧИЦЕ ДА ПРИ-ЧЕКАШ!

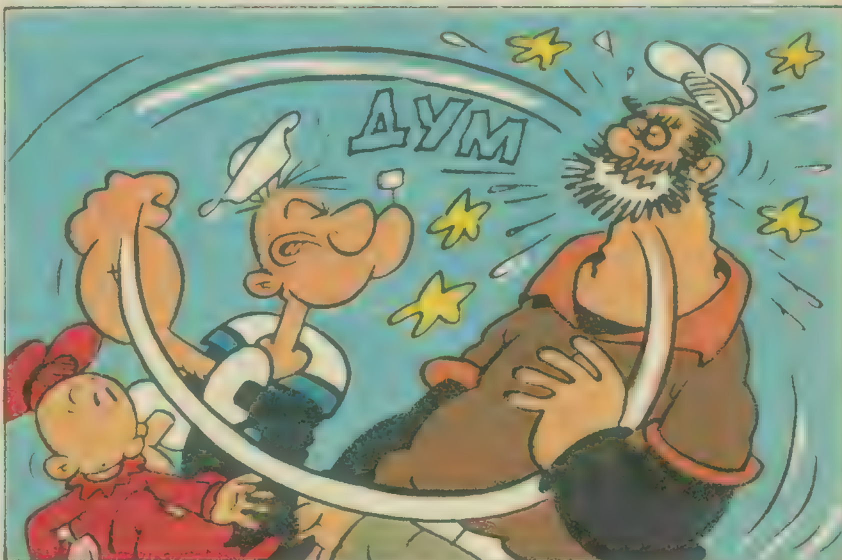
ДУМ

А САД... ШТА СИ ОНО ХТЕО ДА ЗНАШ?
ШТА ЈЕ ПРИСИЛНА РАДЊА?

ХМ?
?
?
МОЖДА ТО ШТО ЈА УВЕК МОРАМ ДА УДАРИМ БАЏУ КАД ГОД МИ СЕ НАЂЕ НА ПУТУ!

СМРТ ДОЛАЗИ СА

Људи који су се докопали луке схватили су да је ту крај сваке наде: џиновски таласи разбили су бродове у парампарчад. Више се није могло побећи!

За време лета у Напуљу хиљаде људи свакодневно се укрцава у возове за југ: око сат времена пруга води уз море, дуж блиставог Напуљског залива. Циљ ових тих путника су два места, Херкуланум и Помпеја где је једна трагедија зауставила време.

Перо историчара Плинија Млађег забележило је да је августовско јутро у Помпеји пре двадесет векова било сунчано и сјајно, као и претходног дана, као што ће, вероватно бити и сутрадан. Град се будио после топле, летње ноћи и настављао живот као и обично: ништа није најављивало да ће то бити његов последњи дан!

Нешто после десет часова из ведрог неба одјекнула је грмљавина! Долазила је са севера из правца Везува чији врх као да се разделио надвоје: уследило је још неколико узастопних експлозија и одједном је стуб црног дима сукнуо у небо замрачивши Сунце.

Становнике Помпеје захватили су запрепашћење и страх од земљотреса какав су запамтили пре седамнаест година. На ерупцију нико није помишљао: зар Везув није био угашен већ девет векова?

Везув је, у ствари, био само успаван. У његовом кратеру и даље је било гасова који су пробили вулканску магму и нагомилали се испод скамењене лаве на врху. Тај „поклопац" је издржао вековима, али дошао је дан када је потисак постао толико снажан да је, уз заглушујућу грмљавину камење полетело у ведро небо: 24. августа 79. године...

ЦРНИ БОР

Усред опште гужве, под кишом камења које је пљуштало одозго, хиљаде људи је потрчало са истом мишљу у глави: наћи сигуран заклон. Они који су били на улици, похрлили су под сводове, под тремове кућа, било где, само да заштите главу. Они у кућама су се забарикадирали: овакву навалу светине нико још није видео! Да су становници Помпеје, као њихови суседи из Херкуланума, знали шта се догађа кад лава покуља из вулкана, сигурно би без оклевања потрчали негде ван града, што даље од опасне планине. Овако, изгледало је као да опасност прети само напољу, од тих убитачних каменчића који су све гушће падали јер их је Везув избацивао с неочекиваном жестином!

Авај! После тог првог налета уследио је пљусак пепела који је гушио! Што је време више пролазило постајало је све јасније да нешто много горе прети свима, чак и онима унутра: гушење услед сагоревања плућа! **То је била тајна смрти у Помпеји: пре него што је сахрањена, она је била угушена — сумпорним и хлорним гасовима. Први хемијски рат против човека који је историја запамтила повео је Везув...**

За свега двадесет минута Помпеја је већ била прекривена слојем камења и песка дебљим од два и по метра! Онда је настало затишје пред буру: Везув као да је прикупљао снагу за нов, много снажнији налет: магма, вековима стешњена у његовом кратеру под притиском од хиљаду атмосфера, почела је да пенуша и у подне се изнад гротла уздигла огромна црна маса у облику бора. Тако га је назвао Плиније, а ми бисмо данас рекли печурка... Пепео помешан с врелом паром од разних гасова потпуно је помрачио дан: завладала је последња, олујна ноћ у Помпеји!

КАСНО СУ СХВАТИЛИ

Људска маса покуљала је у паничној журби према капијама града тетурајући се по врелом вулканском камењу и саплићући се у мраку. Неки су збацили све са себе, као да им је оно мало летњих крпа сметало да пожуре. Дохватити се градских капија што пре, пре него што се сруши и последњи кров — сада су већ сви схватили да је у томе једини изглед за спас!

Гушећи се, глуви за све око себе, они који су по цену огромних напора успели да први стигну до Херкуланумске капије, одједном су схватили да отровна олуја дува из правца Везува и да се треба враћати! Поново у пакао из којег су дошли...

КО СЕ СПАСАО?

Али, како се сада кретати уз бујицу новопристижућих што као подивљала река панично куљају ка истој капији, још не знајући да отуда долази смрт! А када су схватили, људи, жене и деца, уз стравичне крике, газећи једни преко других, окренули су се — у правцу гробља! Надали су се да ће испод споменика наћи заклон. Жена са бебом у наручју склонила се испод једног маузолеја: већ следећег тренутка он се, распавши се у хиљаду комада,склопио над њом.

У граду је остало још много људи. Узалуд је једна лепа девојка покушала да се заштити туником, пребацивши је преко главе, узалуд су њена два пријатеља или брата притискала марамицама уста: остали су скамењени!

Бежећи са својом женом, пекар Теренције Прокул понео је 24 округла хлеба, вероватно тек извађена из пећи: и њега ће, деветнаест векова касније, пронаћи археолози у положају у којем је нашао смрт, потамнелог као и хлебови у кошарици.

Нада за оне који беже зове се море. Јер, оно се налази на југу, отровни ветар долазио је са севера и људска лавина покуљала је ка луци. Посрћући кроз затрпане улице, гушећи се, али поново устајући у борби за живот, хиљаде људи покушава да се дохвати мора. Али, у луци их чека још страшнији призор: бродови разбијени у парампарчад под налетима таласа високих по неколико метара! И тако, притешњени између разбеснелог мора и лаве, наћи ће смрт сви до једног...

Понеко се ипак спасао: били су то малобројни срећници који су становали у близини Стабијске капије — не у непосредној близини, јер се и она срушила! Слично као и Ноцерска врата кроз која је још једна тужна поворка кренула лудо верујући да иде у спас.

Недавно је баш крај тих градских врата ископана недирнута група скамењених људи. Биле су то три породице. Када је поново камење почело да добује по кровобима њихових кућа, они су се сакупили у оној коју су сматрали најчвршћом. А када су схватили да треба бежати, кренули су заједно и тако остали заједно скамењени заувек. Међу њима су била и два дечкића од четири и пет година која су се држала за руке, ведрих израза на лицу, вероватно ништа не схватајући.

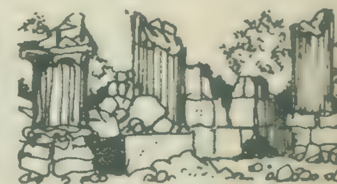

Целог кобног 24. августа пљуштала је киша отровног пепела над Помпејом. Затрпала је и сиротињске куће од цигле и блата и

ПОД ПЕПЕЛОМ НЕБА

патрицијске домове украшене мозаицима и фрескама. Као да је Везув желео да буде сигуран да је сасвим довршио то дело смрти бљувао је убитачну кишу још пуна два дана. Када се 27. августа ујутру указало Сунце, уместо мирисног медитеранског растиња и белог, каменог града, обасјало је згариште које је још мирисало на сумпор и паљевину. Везув се јасно оцртавао у даљини — измењена облика. Сада као да је имао два врха јер се на месту бившег кратера удубила јама.

Од двадесет хиљада становника Помпеје шеснаест хиљада остало је под слојем лаве дубоким шест метара. Судбина овог града тиме је била запечаћена и кроз будуће векове над пепелом се нагомилао хумус, плодна земља на којој су никли виногради. Напуљско вино је постало чувено, а име Помпеја — заборављено, све до оног дана када је, деветнаест векова после катастрофе, лопата радозналог археолога ударила о први камен затрпаног града. **Тако је Помпеја постала јединствен музеј на свету, јер само у њој сачувани су људи, са изразом бола и запрепашћења на лицу!**

М. К.

ПОРУКА С МАРСА

Свет ће ускоро преко телевизијских екрана моћи да види још један покушај човека да другује са звездама!

Из базе Кејп Канаверал у Флориди, 20. августа 1975, у 22 часа и 22 минута, лансиран је према Марсу васионски брод „Викинг I“. Покретан моторима од 60 милиона КС, за само неколико минута постигао је брзину од око 45.900 км на час. Путовање „Викинга I“ треба да траје једанаест месеци, што значи да ће на циљ стићи 19. јула 1976. године.

„Викинг I“ састављен је из два брода приљубљена један уз други. Командни брод „Орбитер“, тежак 226,5 тона, направљен је као платформа Сунчевог система и снабдевена ракетом, камерама, инструментима и опремом за општење на даљину. На једном његовом крају налази се капсула састављена из два дела која подсећају на два чешња белог лука.

Други, мањи брод, сличан „фолксвагену-буби“, зове се „лендер“ и у њему се налази биолошка лабораторија са нуклеарним центром.

УМИРЕ ИЛИ СЕ СТВАРА?

Земља је за свим васионским бродом остала преко 200 милиона км, као плавичаста лоптица у простору. Марс, сада удаљен мање од 16 милиона км, личи на наранџасто-ружичаст грејпфрут. Током наредних седмица он ће се претварати у поведу лопту боје рђе, оивичену на крајевима беличастом измаглицом. Он сада све више доминира небом испред брода.

Деветнаестог јула „Викинг I“ треба да стигне у област Марсовог екватора, на око 14 милиона километара удаљености од циља. Ту ће да се активира „Орбитерова“ ракета. Брзина се стабилизује и нешто касније брод надлеће дијагонално северну полулопту Марса и на изглед се враћа натраг, у космос. Али, Марс овде господари и брод ће упасти у његову орбиту летећи од 2.000 до 33.000 хиљада км изнад њега, у зависности од јачине његове гравитације.

Током наредне две седмице васионски брод ће пратити доњу површину Марса, одашиљући слике у боји места која би могла бити погодна за евентуално спуштање (ту би се могли искрцавати тимови научника са Земље). Екран у космичком броду претвориће се тада у најчудесније и најлепше пејзаже: отвориће се свет блиставих поларних глечера и облацима заклоњених вулкана. Дубоки кањони и измаглицом покривене висоравни, огромни, празни океански базени које шибају ветрови и,

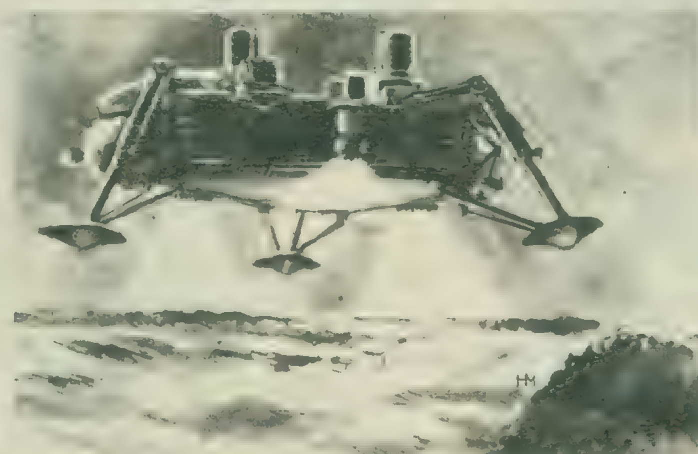

оно што највише запањује, у екваторијалним појасевима усеци и јаркови, терасасте површине које би и најскептичнији геолог приписао раду воде!

Марс је мањи од Земље и Венере и удаљенији од Сунца. Из тога произлази да му је требало дуже времена да се загреје. Његови многобројни вулкани, његови кањони и долине, као и глатке, лавом засуте површине указују на стадијум геолошке активности и могућег стварања атмосфере. А ако Марс умире, онда његови канали — фосили указују на једну богату прошлост. Ако се, пак, налази још у периоду стварања, његово тле могло би бити плодна површина за настајући или будући живот!

ПАДОБРАНОМ НА ЦРВЕНУ ПЛАНЕТУ

Последњи и најузбудљивији део пута треба да почне 4. јула. Одређено је место за слетање: долина Вододерина, северно од долине Маринерис, дуга око 5.000 км. Према команди са Земље, од матичног брода се уз експлозију одваја „лендер“, и даље смотан својом „ваздушном шкољком“ и полеће кривудавом путањом око површине Марса...

Пет часова касније овај брод ће се кретати кроз паучинасту Марсову атмосферу брзином од око 15.000 км на час. Сада ће се све брзо одвијати: кад достигнете брзину два пута већу од брзине звука, ослобађа се падобран површине 16 метара, ноге „лендера“ излазе кроз дно „ваздушне шкољке“.

Брод ниско надлеће Марсову површину и пролази огроман масив Ни Олимпика — вулкана чија величина превазилази Енглеску и Велс заједно и чији врх достиже вртоглаву висину од око 24 км! Око 2.340 км даље налазе се врхови Терзиса који светлуцају на десној страни, а испод њих је стеновита, 6,5 км дубока долина Маринерис.

На висини од 134 км три „лендерова“ мотора ће се утишати, „ваздушна шкољка“ и падобран ће се растворити и за неколико секунди „лендер“ ће се наћи непосредно изнад тла: прво једна, а затим и друга његова нога укопаће се у тле.

Тада ће нуклеарни генератор покренути моторе и око 3,5 метра дуга механичка рука изаћи ће из „лендеровог“ тела. Камера ће се окренути надоле, а на врху троугластог брода појавиће се антена, да ухвати сигнале са Земље. Метеоролошки уређаји почеће да хватају „узорке“ чудесне климе која их окружује. Сеизмометри постављени на „лендеру“ ослушкиваће Марсове дрхтаје.

Сигнали са „лендера“ одлазиће у „Орбитер“ и брзином светлости преносити се одатле у контролну себу „Викинга I“, на Земљи. Компјутер ће ступити у рад и ускоро ће свет преко телевизијских екрана видети још један човеков покушај да другује са звездама...

»ВИКИНГ II« ЋЕ ЧЕКАТИ

Истраживање ће се вршити током друге седмице боравка на Марсу.

Механичка рука „лендера“ сакупљаће узорке тла и слагати их у биолошку лабораторију. Ту ће се везивати са органском смесом, која садржи радиоактивни угљеник-14, а затим се оставља да стоји једанаест дана. Уколико у тим узорцима тла постоје некакви примитивни живи организми, као на пример бактерије на Земљи, они ће реаговати тако што ће свести органски материјал на карбонате, који садрже гасове. Други експеримент је предвиђен за евентуалне биљне организме. Узорци тла се излажу радиоактивном угљен-диоксиду, а затим се загревају. Ако реагују као земаљски биљни организми, апсорбоваће гасове за време фотосинтезе и открије се када пређу кроз радиоактивни детектор. Приликом трећег експеримента узорци тла се натапају хранљивом течношћу. Уколико постоје жива бића, она ће апсорбовати течност, а самим тим ће и излучивати непотребне материје из организма.

Када буду извршени ови експерименти, на небу ће се појавити „Викинг II“. Почетком септембра атерираће 1.600 км североисточно од северне поларне капе. Уколико постоји вода на полсвима, неко давно минуло лето је сигурно оставило неке њене остатке. У том случају свако живо биће (уколико она постоје на овој планети) бориће се да дође до те драгоцене супстанце. А „лендер II“ ће чекати.

Прикупљени подаци ће се електронским путем свести на математичке обрасце а затим превести на траку која ће их пренети бази Кејп Канаверал у Флориди. А резултати су неизвесни, јер можда ће се брод спустити на погрешно место, или марсовски организми леже дубоко у тлу очекујући погодније услове за живот. Могуће је да је Марс, са средњом температуром од 110 степени Целзијусових, непогодан за живот као и Месец.

Ј. Р.

ИСТОРИЈСКА РЕЧЕНИЦА

САМО НЕКА ВЛАДА!

Римски цар Луције Домиције Нерон владао је од 54. до 68. године и у историји је остао познат највише по нечувеним злочинима. Тровао је и убијао чак и своје најближе, па је тако и мајку! На крају је и сам извршио самоубиство, додуше пошто га је Сенат прогласио за непријатеља државе и осудио на смрт.

Његовој мајци Агрипини још за владавине цара Клаудија врачи су прорекли да ће је Нерон убити, а затим постати цар. Агрипина је на то узвикнула:

— Нека убије, само нека влада!

Верује се да су Агрипина и Нерон заједно „порадили“ на томе да Клаудије пре времена умре — отрован, после чега је Нерон ступио на римски престо. Он је врло кратко владао умерено, слушајући савете свог учитеља, филозофа Сенеке, али убрзо је почео по своме. Убио је и самог Сенеку, а многи су веровали да је он био виновник страшног пожара који је избио у Риму 64. године. Нерон је у запаљеном Риму певао, тако да је до данас његово име остало симбол за дивљаштво и злочиначко понашање.

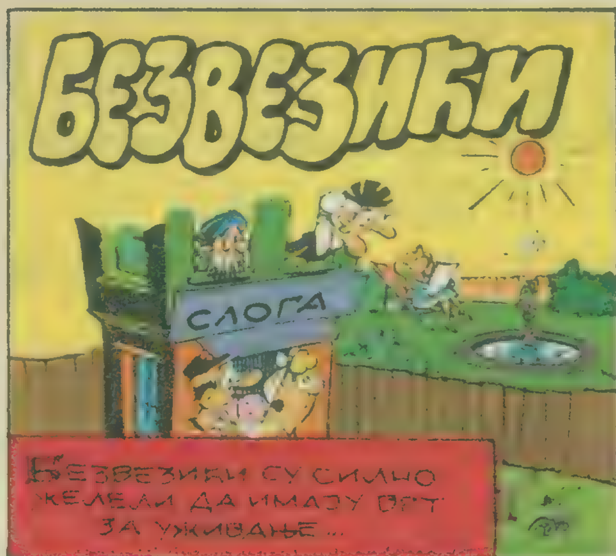
БЕЗВЕЗИЋИ
СЛОГА
БЕЗВЕЗИЋИ СУ СИЛНО ЖЕЛЕЛИ ДА ИМАЈУ ВРТ ЗА УЖИВАЊЕ...

МИ ИДЕМО У ПАРК! НАШ ВРТ ЈЕ КО СМЕТЛИШТЕ!
?
КАКО ДА УРЕДИМ ВРТ

НАПРАВИЋУ И УКРАСНИ БАЗЕН!

БАЗЕН ЋЕ ИМАТИ И ТЕКУЋУ ВОДУ И ВОДОСКОК!
ВОДОВОДНА ЦЕВ

У БАЗЕНУ ТРЕБА НЕШТО И ДА ПЛИВА!

ЖЕЉА МУ СЕ УСКОРО ИСПУНИЛА...
УПОМОЋ! К'О ИСКОПА ОВУ РУПУ?

ВИ МИ У БАЗЕНУ НИСТЕ НИКАКАВ УКРАС! ИДЕМ У ЗООЛОШКИ ВРТ... ДО ЈЕДНОГ ПРИЈАТЕЉА!

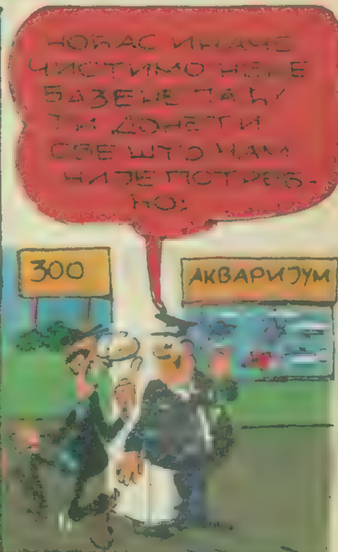
ЧОБАС ИНАЧЕ ЧИСТИМО НЕКЕ БАЗЕНЕ ПА ЋУ ТИ ДОНЕТИ СВЕ ШТО НАМ НИЈЕ ПОТРЕБНО!
ЗОО
АКВАРИЈУМ

СУТРАДАН УЈУТРУ...
ДА ЛИ ЈЕ МОЈ ДРУГАР ИСПУНИО ОБЕЋАЊЕ!

ИСПУНИО ЈЕ... АЛ' ТО НИ НАМА НЕ ТРЕБА!
СЛОГА
Пријатељу, ево донео сам!

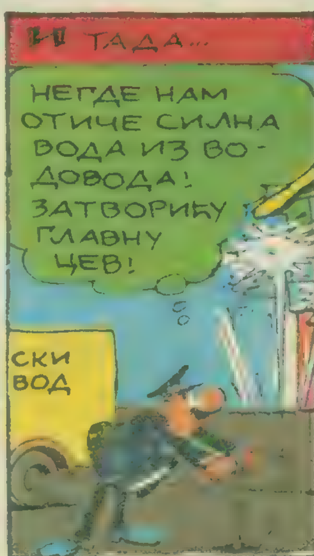
И ТАДА...
НЕГДЕ НАМ ОТИЧЕ СИЛНА ВОДА ИЗ ВОДОВОДА! ЗАТВОРИЋУ ГЛАВНУ ЦЕВ!
СКИ ВОД

АЛИ ОКТОПОД НЕ ВОЛИ СУВ БАЗЕН ПА ЈЕ ПОШАО ДА ТРАЖИ ВОДУ...
БЕЖИ!
СЛОГА

СЕО МИ ЈЕ У СУДОПЕРУ!
ОСТАВИ МОЈЕ ПЛЕТИВО!
БОМБОНЕ
УЗЕО ЈЕ НАШЕ БОМБОНЕ!

ЗАМЕНИЋЕМО ОВУ ДОТРАЈАЛУ ЦЕВ... И ЗА КОЈИ ДАН СВЕ ЋЕ ОПЕТ БИТИ У РЕДУ!
ПОЗАЈМИТЕ МИ ЗАЧАС ТУ ЦЕВ!
СКЛАЊАЈ ТО ЧУДОВИШТЕ ИЗ КУЋЕ!
СКИ ВОД
ДОЂИ, ОКТОПОДИЋУ, ДОЂИ!

Привиђење у подруму

КАДА САМ УГЛЕДАО НОГЕ НЕПОЗНАТОГ ЧОВЕКА КАКО СЕ КЛАТЕ ИЗНАД ПОДА, СТРАХ МЕ ЈЕ ОДЈЕДНОМ ПАРАЛИСАО. НИСАМ МОГАО НИ ДА ПОБЕГНЕМ!

Чим смо ушли у мрачан и мемљив подрум, у наше „тајно скровиште", већ на самом улазу сам га приметио. Тамо, у дну ходника, са таванице је висило нечије тело сабласно осветљено слабом сијалицом. Јасно сам видео лице искривљено у гримасу, па упале очи и слепљену косу на слепоочницама, ноге непознатог човека клатиле су се изнад пода.

Страх ме је одједном парализао, нисам могао ни реч да проговорим. Грло ми се осушило, ноге су почеле да ми клецају а нека језа прошла кроз кичму.

— Ш... ш... шта је оно? — једва сам успео да запитам свог друга Ђуку који је забезекнуто, широм отворених уста, исто као и ја, посматрао обешеног човека.

— Јој! Зашто ли се убио? — рекао је измењеним гласом који је подрхтавао.

Први се снашао Зоја, зграбио нас је за рамена и повукао према излазу.

— Бежимо! — дрекнуо је.

Као да смо само ту реч чекали, сва тројица појурисмо из подрума и заглависмо се на улазним вратима.

А онда, саплићући се о старе кутије и дрвене сандуке који су били свуда разбацани, појурили смо уз степенице према дворишту, само што даље од тог мртвог човека.

— Морамо неког о овом да обавестимо — рекао је Ђука коме је лице било бледо као креч а усне без капи крви. **— Хајдемо код чика Трифуна, он је милиционар и најбоље зна шта се ради у свакиким ситуацијама.**

Прихватили смо његов предлог и као без душе појурили према Трифуновој кући.

ТАЈНО МЕСТО

Неколико дана раније открили смо ново место за игру. Уместо да као остали дечаци из суседства идемо на језеро и тамо замишљамо да смо гусари, после завршених предавања у школи одмах смо јурили у прашњави и загушљиви подрум зграде у којој сам становао. Родитељима смо говорили да идемо на оближњу ливаду а уместо тамо, све време смо проводили међу поломљеним столицама, старим дрвеним сандуцима, седели смо на хрпама новина и ту до миле воље вриштали као Индијанци и увежбавали ратне покличе.

Ускоро се наше „тајно место" прочуло па су дечаци из суседног солитера почели да нам долазе у посету. Не питајући нас завиривали су у сваки кутак, обарали сандуке и канте за смеће, кварили су све што смо направили. Наравно да нам то није одговарало!

ВЕЛИКИ СТРАХ

Тако смо једног дана одлучили да се с њима обрачунамо. Поразбијали смо све сијалице у подруму, а затим смо припремили клопке за непожељне госте: на неколико места у висини колена затегли смо канап, кофе с масном бојом поставили смо на улазе, а канте с водом изнад врата.

Нас тројица, сакривени у мраку очекивали смо непожељне госте. И заиста, кад су се завршила предавања у школи велика група дечака, упала је у наш подрум. Чим су се појавили на вратима почели смо да их гађамо кесама напуњеним песком.

А када је туча била у највећем јеку Ђука је ступио на сцену — неколико новогодишњих петарди направило је прави дар-мар међу „непријатељем". Морали су да се повуку са бојишта.

Срећни због тако брзе победе и веома уморни и исцрпљени пожурили смо на ручак, али смо се договорили да се за пола сата поново нађемо у подруму. А када смо после одређеног времена стигли на уговорено место занемели смо од ужаса видевши обешеног човека.

УСПЕЛА ШАЛА

Чика Трифун нас је нетремице посматрао док смо му објашњавали шта смо видели у подруму.

— Децо, ви се са мном шалите, — строго нам је рекао. **— Откуд тамо обешен човек. Мора да вам се то причинило!**

А онда је ипак, после дужег убеђивања пристао да са нама крене. Док смо ишли према подруму непрестано смо један другом упадали у реч објашњавајући му како изгледа човек.

— Ено га! — шапнусам Трифуну кад смо ушли у подрум. Морам признати да нам се поред милиционара вратила храброст тако да смо сада смели и боље да осмотримо човека који је висио са таванице... Био је потпуно жут у лицу, а једна ципела му је у међувремену спала с ноге.

— Мора да је неки Кинез чуо сам Ђуку како мрмља.

— Откуда он у нашем подруму! — одбрусио сам. **— Није ваљда пропутовао пола света да би дошао и баш овде се обесио!**

— Чини ми се да намигује. Ја не смем да му приђем — додаде Зоја. **— Чика Трифуне, ми ћемо вас сачекати у дворишту док...**

Трифун је пришао обешеном човеку и ухватио га за руку. А онда, почео је грохотом да се смеје.

— Приђите, момци! — рекао нам је. **— Храбро. Па, ово су обичне крпе. Неко је хтео да вас уплаши. Е, баш сте ми ви јунаци!**

Нас тројица се згледасмо. Још не верујући његовим речима пришли смо „човеку" кога је Трифун положио на бетон: уместо главе имао је пробушену фудбалску лопту преко које је била навучена жута најлон чарапа, нацртане очи још увек су намигивале, читаво тело направљено од старих крпа било је обучено у изношене панталоне и сако... И ми почесмо да се смејемо, схватили смо да су нас насамарили дечаци из суседства зато што су изгубили „битку". Али, иако је од тада прошло неколико година и данас ми страх стегне срце када се сетим обешене крпене лутке.

Бранко Радосављевић,
Д. Караклајића бр. 30,
14220 Лазаревац

(Хонорар: 250 дин.)

КОМИЧНА ОЛИМПИЈАДА

Патриша Олбрајт, председник општине у америчком градићу Финку, у савезној држави Мичиген, тврди да су олимпијске игре, резервисане само за врхунске спортисте, све мање занимљиве за „обичне смртнике". Због тога је она одлучила да њена општина организује „своју олимпијаду" и то у исто време кад се одржава и светска. На овој олимпијади моћи ће да учествују сви они који сматрају да имају талента за било шта.

По замисли организатора на овој олимпијади одржаваће се трке на једној нози, трке у брзини и издржљивости с тим што ће такмичари носити у рукама и на глави разне предмете, затим разна такмичења у зидању кула од карата, љуљању у фотељи, чишћењу ципела и томе слично. Једном речју биће то шаљива олимпијада у којој ће побеђени бити они који ово такмичење буду схватили озбиљно.

ПОТРЧКО: КЛАЦКАЛИЦА

ДОК ЗИДАРИ РУЧА-ЈУ...
... ЈА ЋУ ДА НАПРАВИМ КЛАЦКАЛИЦУ! ХИ, ХИ!

А САД ДА ПОЗОВЕМ ОНОГ ДЕБЕЛОГ МИШУ ДА МИ ПРАВИ ДРУШТВО!

ДИРЕКТОРЕ, МИКА ЈЕ ОПЕТ ТРАЖИО ДА МУ СЕ ПОВЕЋА ПЛАТА!

КАЖЕ, ЦЕНЕ СКАЧУ СВЕ ВИШЕ И ВИШЕ...

А ЈА МУ ОДГОВОРИМ: „СПУСТИ СЕ НА ЗЕМЉУ, ЧОВЕЧЕ..."

ДО ЂАВОЛА! КО ЈЕ ОВО ОСТАВИО ОВДЕ?

ПЉАС!

ТРАС!

ПОКАЗАЋУ ЈА ТЕБИ...

АЛИ... ШТА САМ ЈА ТУ КРИВ?

ЈА ЋУ СЕСТИ С ОВЕ СТРАНЕ, А ТИ С ТЕ!

АУ, АЛ' ЈЕ ВИСОКО!

МОРАМ ДА УЗМЕМ ЗАЛЕТ...

СКЛАЊАЈ ТУ ДАСКУ ДА ТИ ЊОМЕ НЕ БИХ РАЗБИО ГЛАВУ!

ДА, ДИРЕКТОРЕ...

ДИША И ШЕФ! БИЋЕ БОЉЕ ДА СЕ ИЗГУБИМ!

ЛЕТИМ!

ЕВО, ОДМАХ ЋУ ЈЕ СКЛОНИ-ТИ!
БОИНННГ!

ПЉАС!
УАААААА!
ТРАС!

ДУМ!

ШТА ТО БИ?
ЈА... ЈА...

АЛИ, ДИРЕКТОРЕ... НИСАМ ЈА...

БЕЖИМ ШТО ДАЉЕ ОД ДИШЕ И ШЕФА!

БАШ ЈЕ КУКАВИЦА! НИШТА, СНАЋИ ЋУ СЕ ЈА!

ОВО КОРИТО С ЦЕ-МЕНТОМ МОЖЕ ДА МИ ЗАМЕНИ ДЕБЕ-ЛОГ МИШУ!

УРААА!

ЕВО КРИВЦА! УХ-ВАТИО САМ ГА!

СИЛАЗИ ОДАТЛЕ!

СВЕ САМ ВИДЕО! НАМЕРНО СИ ТО УЧИНИО!

НИСАМ ЈА, ВЕЋ ПОТРЧКО!

МИШО, ПРАВИ СЕ КАО ДА НОСИШ ОВАЈ ПАКЕТ НА ПОШТУ!
KRAJ

ХИТ СТРАНА

СВАКА ПЛОЧА ПРИЧА СВОЈУ ПРИЧУ

БОБ ДИЛАН
POSITIVELY 4-TH STREET

Данас ћемо вас упознати с веома популарном Диллановом композицијом »Positively 4-th Street« Сигурно четврта улица).

Ово је једна од ретких Диланових композиција која се не налази ни на једном албуму овог познатог музичара. Песма је настала још у време када је Дилан био изузетно продуктиван. Плоча није доспела ни у један албум а разлог је сентиментал не природе. Дилан је у то време био заљубљен у једну девојку и није желео да се песма која говори о његовој великој љубави нађе на албуму са другим композицијама. Девојка која га је инспирисала за ову песму је Сузи Ротоло. Са њом се Дилан сликао за омот плоче »Freewheelin«. Када је раскинуо са Сузи често је навраћао до њене куће стојећи са тима на углу где су се некад налазили. У тим за њега тешким тренуцима настала је песма „Сигурно четврта улица". Становници овог кварта Њујорка, који су били сведоци Диланових долазака и његове патње, одлучили су да улицу, која је познатом музичару послужила као инспирација тако и назову.

ЗЛАТНИ ПРСТИ

Зајечарска група ЗЛАТНИ ПРСТИ, која је до сада већ учествовала на многим поп-манифестацијама, ускоро ће моћи да се похвали и својом првом ЛП плочом. Група која је почела пре нешто више од пет година свирајући на средњошколским приредбама и градским забавама, сада наступа у следећем саставу: вокал, композитора и гитариста Момчило Раденковић, бас-гитариста и композитор Слободан Раденковић, инструменти са клавијатуром и компоновање поверено је Драгану Баталу, док се за бубњевима и удараљкама налази Драган Трајковић. У овој постави чланови састава, који искључиво изводе своје композиције, наступају већ годину дана. После великих успеха на Гитаријадама у родном Зајечару ЗЛАТНИ ПРСТИ су имали и два веома успела наступа на Омладинском фестивалу у Суботици. Прво веће признање дошло је баш после Суботице када су снимили своју прву сингл-плочу са нумерама „Буди храбра" и „Воли ме љубави" које су дуго међу најслушанијим песмама радио-емисија. До сада су одржали неколико турнеја по градовима

Босне и Херцеговине, Војводине и на Јадрану. Последња три месеца провели су у припремама за свој први ЛП на коме ће се наћи десет веома успелих композиција са темом љубави. Како сами кажу, ове песме су део њих, њихових осећања, жеља и стремљења. Нису прављене занатски и зато они с пуно права верују у њихов успех. Истог мишљења су и млади Зајечарци који, када ова четворица скромних младића наступају, до последњег места напуне салу Дома омладине. Јер, то је музика свих њих, музика данашње генерације.

МАРИНА ЂУРУВИЈА

Победница овогодишњег фестивала Омладина 76. је Марина Ђурувија из Титовог Велеса. Ова симпатична девојка не само што је одличан вокални интерпретатор већ и уме да се понаша на позорници. Брзо и на веома симпатичан начин успева да успостави контакт са публиком. Иначе, Марина је ове године успешно матурирала и засад још размишља на који факултет да се упише. Студираће у Скопљу, што ће користити и њеној певачкој каријери јер ће бити на оку музичких стручњака који су је, додуше, запазили и пре овогодишњег фестивала у Суботици.

До-сада је начинила неколико снимака и освојила неколико награда на аматерским смотрама у Титовом Велесу и другим градовима Македоније. Непосредно по проглашењу победника, очигледно још ненавикнута на тодика честитања и новинаре, Марина је рекла: „У себи сам потајно прижељкивала прву награду, мада морам да признам да ниједног тренутка у то нисам била сигурна. И сами сте се уверили колико је ове године у Суботици било добрих интерпретатора и композиција. Своју радост, која је неизмерна, не могу описати. Жеља ми је да и даље певам, да учествујем на фестивалима и да докажем да ово овде у Суботици није било случајно".

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

МОЈОТ СОН

Музика и текст:
Јордан Велинов

Изводи:
Марина Ђурувија

На-На-На-На-На---------На
Сонувам за живот срекен јас
за свој мир, љубов вечна,
како в приказни да си ти.

Една тивка сечер
дојде ти, во мојте сни
колку радост внесе
колку жар, знаеш ли.

Живеам за оној ден
живеам за оној час
дека еднаш сепак ке те сретнам
(о) среко каде си

На-На-На-На-На---------На
Сонувам за живот срекен јас
за свој мир, љубов вечна,
како в приказни да си ти.

ОМЛАДИНА

По шеснаести пут Суботица је била домаћин југословенског фестивала младих композитора забавних мелодија. У организацији Савеза социјалистичке омладине Југославије, Радио-телевизије Нови Сад и Дома омладине и културе из Суботице, фестивал „Омладина 76" је и ове године имао шта да прикаже југословенској публици.

Много младих талентованих стваралаца, који су се тих фестивалских дана окупили у Суботици у предвечерје свог највећег празника, рођендана друга Тита, још једном су доказали да су изузетно талентована, вредна и способна генерација. Пријатељства стечена у току четвородневног боравка у овом граду остаће у трајној успомени младићу из Црне Горе и девојци из Македоније, младом Словенцу, Србину и Хрвату, Босанцу и свима онима који се овде нису нашли не да би победили, већ да покажу докле су у свом стваралачком раду стигли. А за све то, захваљујући припремљеном програму, имали су много могућности.

Дискусије о музичком стваралаштву и опредељењима, као и саветовања посвећена појединим музичким врстама, добро су дошли свима. Незванични програми, као на пример риболовачко такмичење и посете колективима који су помогли одржавање фестивала, оста-

ће такође у пријатном сећању. Сусрет са друштвено-политичким радницима и борцима НОБ-а Суботице и полагање венаца на Тргу жртава фашизма, само су обогатили сазнања младића и девојака о херојском путу претходних генерација. Ипак, две најзначајније манифестације свакако су поноћни, у музичком избору веома слободан, програм „Ми млади" и онај чисто такмичарски део одржан у Спортској хали. О програму „Ми млади" увек се, па тако и ове године, говорило с нарочитим поштовањем. За забавно-музички део

А 76

може се рећи да је у потпуности испунио очекивања и био знатно бољи од многих претходних. Ако се подсетимо податка да је на расписани конкурс стигло 650 радова младих композитора из свих наших република и покрајина, па чак и од наших радника који се налазе на привременом раду у иностранству, онда не изненађује што је фестивал својим квалитетом далеко надмашио многе сличне домаће смотре.

По проглашењу победника и до-

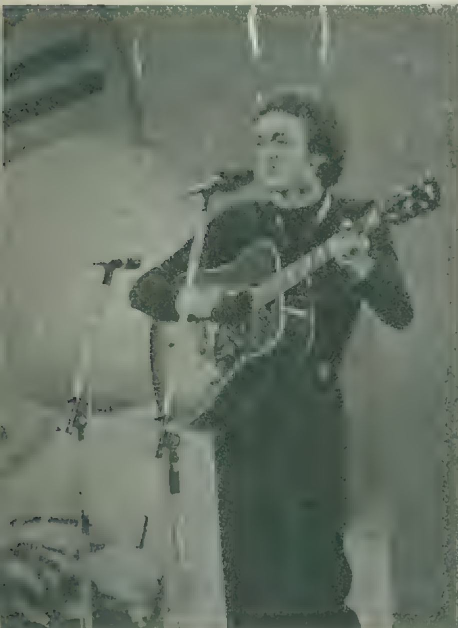

деле награда којих је било доста — вероватно због жеље организатора да се стваралаштво младих још више стимулише и афирмише — највише разлога за добро расположење имали су учесници који су дошли из Македоније. Њима су припале две прве награде: и публике и стручног жирија. МАРИНА ЂУРУВИЈА, која је интерпретирала песму ЈОРДАНА ВЕЛИНОВА „МОЈОТ СОН" добила је прву награду стручног жирија, а МОМИР НИКОЛОВСКИ, извођач композиције МАНЕТА КОЛЕВА „ТИ СИ ТАА ШТО ЈА ЗНАМ", прву награду публике. Стручни жири доделио је још две друге које су освојили МИЛАДИН ШОБИЋ песмом „ДАЈ НАМ НЕБА", и група »ZIPP« композицијом »CONDFALAN IFJUSAG«. Две треће награде додељене су песмама „ГДЕ ЋЕШ БИТИ, ЛЕПА КЕЈО", коју је веома успешно извела група „СУНЦОКРЕТ" (њој је потпуно заслужено припала и награда за најбољу интерпретацију) и групи „ЗАЈЕДНО", која је изводила песму „И РЕШЕТО ИМА БУШЕ". Према оцени присутне публике најбољи је био МОМИР НИКОЛОВСКИ, док је друго место припало песми „ОНА ЈЕ ТУ" коју је извео МАРЈАН МИШЕ, а треће групи „Заједно" коју је наградио и стручни жири.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ИЛИЦЕ

Сарајевска поп-школа лансирала је почетком ове године још једну нову поп-групу — СУПЕР-ДУША. Репертоар ових младих ентузијаста, сачињавају углавном композиције домаћих и страних рок-аутора. Међутим, ових дана они раде на припремању своје прве двије пјесме.

Сви чланови СУПЕР-ДУШЕ су ученици Грађевинске техничке школе у Сарајеву. Марљиво вјежбају, а уз то могу се похвалити добрим успјехом у школи.

Групу СУПЕР-ДУША сачињавају: Ценан Араповић, рођ. 1959, вокал; Желимир Рамљак, рођ. 1959, соло-гитара; Азур Муратбеговић, рођ. 1959, бас-гитара; Фикрет Мујичић, рођ. 1960, инструмент са типкама; Алмедин Друшкић, рођ. 1960, бубњеви.

Адреса: СУПЕР-ДУША, Желимир Рамљак, Мажуранићева 6, Сарајево.

МИЛИЦА ВИДАКОВИЋ
71210 Илиџа
Младе Босне 67
(Хон. 50.— дин)

БЕРЗА ПЛОЧА

Поседујем већи број сингл-плоча, између осталих: »T. Rex« »Sweet«, »Hello«, „777", „Индекси", „Корни група" итд. Спреман сам да дам 7 до 9 од њих за једну очувану ЛП-плочу група: »Wings«, »Led Zeppelin«, »Yes« итд.

Александар Урошевић
Љубљанска 12/а
23000 Зрењанин

Желела бих да купим следеће плоче: „Сани", „Не плачи", „Руку ми дај", „Ти си обала та", „Ти ниси сам", „Ти си човек мој", „Не тражи", „Магловит дан". Све ове песме пева Бисера Велетанлић. Заинтересовани нека ми се јаве ради договора.

Марија Кнежевић
Војводе Степе 286/XII-67
11000 Београд

Продајем оригинал ЛП плоче: Justin Hayward and John Lodge: Blue Jays (100 нд.); The Moody Blues: To Our Childrens Childrens Children (70 нд); и касету: Pink Floid: Soudtrack From The Film »More« (80 нд).

Иван Цветковић
Г. Г. Дежа 15/6
тел. 674-532
Нови Београд

ДОМАЋА ЛИСТА

1. ЦИЦИБАН — Код — ЈУГОТОН
2. САТЕЛИТ — Сман — РТВ ЉУБЉАНА
3. НОЋ ТИ ДИРА КОСЕ ЦРНЕ — Мишо Ковач — SUZY
4. ДОСТА МИ ЈЕ ЊЕНОГ ХЛАДНОГ ОСМЕХА — Мини Јевремовић — ЈУГОТОН
5. ХАНА — Indexi — ДИСКОТОН
6. ВЈЕТРИ ШУМЕ, РИЈЕЧИ НОСЕ — Душко Лонин — SUZY
7. СТАНИ МАЛО, ЗЛАТО МОЈЕ — Indexi — ДИСКОТОН
8. КАД ЈЕДНОМ ЗАЖЕЛИШ — Златно Пејановић — ПГП РТБ
9. HALLO Mr ELTON JOHN Зденна Ковачичен ПГП РТБ
10. ТАКО ПРОЂЕ КО НЕ ПАЗИ КАД ГА ПАРНИ ВАЉАК ЗГАЗИ — Парни ваљак — ПГП РТБ

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

1. SAVE YOUR KISSES FOR ME — Brotherhood of Man — СТУДИО Б
2. NO REGRETS — Walker Brothers — ПГП РТБ
3. BOHEMIAN RHAPSODY — Qeen — ЈУГОТОН
4. SUNSHINE DAY — Osibisa — ЈУГОТОН
5. MONEY HONEY — Bay City Rollers — ЈУГОТОН
6. RAIN — Status Quo — ПГП РТБ
7. SPACE ODITY — David Bowie — ЈУГОТОН
8. HELLO NADINE — Mungo Jerry — ПГП РТБ
9. YESTERDAY — The Beatles — ЈУГОТОН
10. IN FOR A PENNY — Slade — ПГП РТБ

ФРАНЦУСКА

1. REQUIEM POUR UN FOU — Johnny Hallyday
2. LES OISEAUX DE THAILANDE — Ringo
3. TOI — Daniel Guichard
4. MICHELE — Gerard Lenorman
5. VANCOUVER — Veronique Sanson
6. IL N'Y A PAS DE HONTE A ETRE HEUREUX — Dave
7. QU'EST CE QUI FAIT PLEURER LES BLONDES — Sylvie Vartan
8. MISSISSIPPI RIVER — Nicolas PeYrac
9. CE LUNDI-LA — Michel Delpech
10. LE PRINTEMPS — Fugain et le Big Bazar

НОВЕ ПЛОЧЕ ПРОДУКЦИЈЕ ГРАМОФОНСКИХ ПЛОЧА РТБ

Продукција плоча РТБ била је веома ажурна за време фестивала забавне музике Београдско пролеће. Сви певачи који су уговором везани за ову продуцентску кућу а који су учествовали на фестивалу имају плочу са мелодијом изведеном у финалном делу.

ЛЕО МАРТИН — На плочи се поред фестивалске нумере „Ветар у твојој коси" налази још и песма „Седам година".

БЕТИ ЂОРЂЕВИЋ — На А страни плоче је песма „Почнимо љубав из почетка", док је на другој страни мелодија „Нећу крај".

ДРАГАН МИЈАЛКОВСКИ — који се тренутно налази на одслужењу војног рока, представио се на плочи фестивалском нумером „Дај ми руке", док је на В страни плоче песма „Ти ћеш увек бити сама".

ЗЛАТКО ПЕЈАКОВИЋ — за песму „Кад једном зажелиш" побрао је највише аплауза у Великој дворани Дома синдиката. На другој страни плоче је нумера „Сети се само".

БОБА СТЕФАНОВИЋ — није добио ниједну награду мада је композицијом „Она, она, она" оставио веома добар утисак. На другој страни је песма „Ја бих хтео".

БИСЕРА ВЕЛЕТАНЛИЋ — Песма „Никада више" коју је интерпретирала Бисера може да се похвали најсавременијим аранжманом. На В страни је композиција „Лаку ноћ".

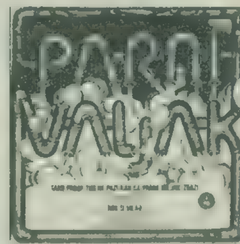

ГРУПА „ПАРНИ ВАЉАК" — за релативно кратко време издала је и други сингл. Овога пута то су песме „Тако прође тко не пази кад га парни ваљак згази" и „Док си млад".

ЗДЕНКА КОВАЧИЧЕК — по многима једна од најбољих женских вокалних интерпретатора, снимила је после дуже паузе свој нови сингл, са композицијама »Hallo, Mr Elton John« и »Мали црни брат«.

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

У ОВОМ БРОЈУ ЗАВРШАВАМО СЕРИЈУ НАПИСА „ПРИПРЕМЕ ЗА ЛЕТОВАЊЕ." ВЕРУЈЕМО ДА СТЕ, АКО НЕ СВЕ, ОНДА БАР НЕКЕ НАШЕ ПРЕДЛОГЕ УСВОЈИЛИ, ТАКО ДА ВАМ ЈЕ ОСТАЛО САМО ДА НАУЧИТЕ КАКО ДА СПАКУЈЕТЕ СТВАРИ ДА СЕ ШТО МАЊЕ ИЗГУЖВАЈУ. НАЈПРЕ НА ДНО КОФЕРА СТАВИТЕ ХАЉИНЕ, СУКЊЕ, ПАНТАЛОНЕ.

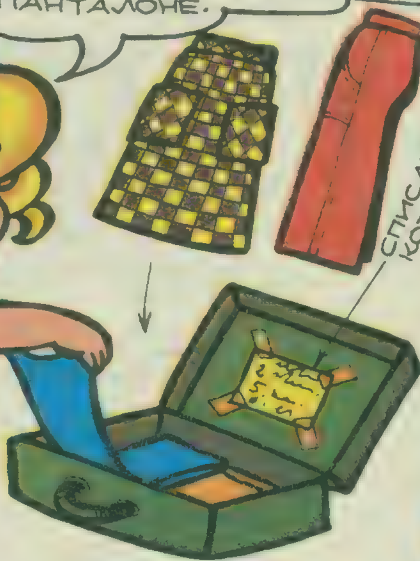

ПРЕ НЕГО ШТО ПОЧНЕТЕ ДА СЕ ПАКУЈЕТЕ НАЂИТЕ НЕКОЛИКО ЧИСТИХ НАЈЛОН-КЕСА. У ЈЕДНУ СТАВИТЕ РУБЉЕ, У ДРУГУ МАЈИЦЕ И КОШУЉЕ, А У ТРЕЋУ ЦИПЕЛЕ. У МАЊУ КУТИЈУ СТАВИТЕ КОНАЦ, ИГЛЕ, МАКАЗИЦЕ И НЕКОЛИКО ДУГМАДИ.

СРЕЋАН ПУТ!

У ПОСЕБНУ НАЈЛОН КЕСУ СТАВИТЕ ЧЕШАЉ, ЧЕТКИЦУ ЗА ЗУБЕ, ПАСТУ, КРЕМУ ЗА СУНЦЕ ИТД. НЕМОЈТЕ ЗАБОРАВИТИ НИ ПЕРОРЕЗ, ФЛАШИЦУ С ЧИСТИМ АЛКОХОЛОМ И ХАНЗАПЛАС. НА ВРХ КОФЕРА СТАВИТЕ СПАВАЋИЦУ, ПЕШКИР И САПУН И – ЏЕМПЕР. НАЛЕПНИЦЕ ЗА КОФЕР ЗАЛЕПИТЕ НА ЧВРСТ КАРТОН, ИСПИШИТЕ ИМЕ И АДРЕСУ И ЗАВЕЖИТЕ ЗА ДРШКУ ОД КОФЕРА.

ДЕВЕТ САВЕТА ЗА ДУГ ЖИВОТ

Шта би требало да урадим да бих живео дуже? — једно је од питања које пацијенти најчешће постављају лекарима. Да би добили одговор, око 200.000 људи годишње долази на чувену клинику Мајо у Рочестеру, у Сједињеним Америчким Државама. Откако су браћа Вилијем и Чарлс Мајо почетком двадесетог века основали ову клинику, преко два милиона краљева, председника, чувених уметника и других људи различитих занимања посетило је Рочестер ради лечења или медицинског савета.

Искусни стручњаци са ове клинике направили су, на захтев многобројних пацијената, листу од девет савета којих би људи требало да се придржавају уколико желе да проведу нешто дужи и здравији живот него обично.

1. Дужи живот зависи од самих људи.

— И то више него икада! — додаје доктор **Брус Даглас**, један од лекара са клинике Мајо. — **Почетком двадесетог века, болести као што су туберкулоза, запаљење плућа и дифтерија биле су смртоносне и представљале трећину свих узрочника смрти, док данас, захваљујући напретку медицине и хигијене, налазе се на дну листе болести опасних по живот.**

У данашње време артериосклероза и рак сачињавају 75 процената свих узрочника смрти у људском друштву. Врло често, уколико се на време обрате медицинској установи, људи могу себи помоћи много више него што им могу помоћи сви лекари заједно када је болест поодмакла.

2. У одређеним размацима потребно је ићи на контролне прегледе.

— Систематски прегледи представљају предуслов за будуће добро здравље — каже доктор **Алберт Хеицдорн**, управник одељења за интерну медицину на клиници Мајо.

Рендгенским прегледом плућа могу се на време открити и патолошке промене, које нису видљиве голим оком, електродиограм указује на промене у раду срца, а повремено мерење крвног притиска скреће пажњу на опасност од хипертензије (повишеног крвног притиска).

За готово сваки људски орган постоје инструменти и апарати који га контролишу, тако да се болести често могу открити пре него што узму маха. Овим прегледима највише би требало да се подвргавају особе између 40 и 50 година старости, јер је то „кризни“ период у животу човека када организам наглије стари, а поједини органи губе неке своје раније функције. У овом прелазном периоду човек је најчешће подложан болестима.

3. Водите рачуна о симптомима који могу указивати на болест!

Током 20. века број оболелих од рака је у сталном порасту. А многи од оних којима се више не може помоћи нису на време повели рачуна о симптомима ове болести.

— Често се догађа да људи не обраћају пажњу на важне промене у свом организму сматрајући их пролазним, — каже доктор **Кенет Берг**, професор на катедри за интерну медицину.

— Многе особе дуже време се жале на болове у грудном кошу, и теше сами себе, говорећи да је у питању јачи назеб. То, наравно, може да буде назеб, али болови те врсте често могу бити и симптоми тешких болести, па и рака. Ову дилему најбоље је решити одласком код лекара — предлаже овај искусни стручњак.

4. Потребно је сваке године (што важи нарочито за људе у „кризном периоду“) смањити телесну тежину.

Многе особе су у великој заблуди кад сматрају да је у позним годинама потребно повећати телесну тежину. Ова грешка је многе коштала живота јер услед гојења долази до гомилања масног ткива око виталних органа, нарочито срца, што у великој мери омета ове органе да врше своје животне функције. **Гојазним особама препоручује се враћање на нормалну тежину, коју постепено треба смањивати сваке следеће године.**

5. Што пре оставите пушење!

Они који најбоље познају дуван, највише га мрзе, тврде лекари. Већ се годинама говори о његовој штетности по здравље, али потрошња дувана не опада. Тек када осете последице на својој кожи, људи престају са пушењем, мада је тада често већ касно.

Остављање дувана нарочито се препоручује срчаним болесницима јер пушење може само погоршати њихово стање: оно изазива закречење крвних судова, нарочито у ногама, тако да се код поодмакле артериосклерозе мора прибећи ампутацији.

— Бирајте цигарету или ногу! — често каже доктор Јиргенс својим пацијентима.

6. Ни кап алкохола!

Алкохолна пића садрже велики број калорија и изазивају гомилање масног ткива око јетре што често доводи до цирозе овог органа. Није ни потребно говорити о штетном утицају алкохола на нервни систем.

7. Фискултурне вежбе су неопходне.

Снажни мишићи својим напињањем притискају зидове вена и тако враћају крв у правцу срца олакшавајући задатак „пумпе живота“. У фискултурним вежбама не треба претеривати, јер колико је организму потребан рад, толико му је потребан и одмор.

8. Треба бити оптимиста

Срећни људи обично дуже живе и обрнуто: код особа оптерећених проблемима или у стању депресије процеси метаболизма (размене материја) у организму су знатно успорени. Нервни систем, наиме, има своје задатке као и сваки орган људског тела и никада не би требало да буде сувише оптерећен.

Последице оптерећења нервног система не огледају се само у уништењу нервних ћелија већ и у поремећеном раду других органа. То највише важи за срце, јер су стручњаци приметили да нервна исцрпљеност доводи до поремећаја у ритму рада срца.

9. Вишедневни одмор у природи је неопходан

Свакодневни проблеми на послу, у кући итд. убијају полако али сигурно радост за животом. С времена на време, препоручују лекари, потребно је отићи негде ван града, опустити се и забављати се, не мислећи на свакодневне дужности.

Одмор мора бити пажљиво планиран и свака особа треба да се бави оним што јој прија.

— Многи пацијенти гледају вас право у очи и кажу да не могу отићи на одмор, наводећи најразличитије разлоге — каже доктор Јиргенс. — **Они се налазе у великој заблуди, јер када им се спомене одмор одмах помишљају на трошкове којима ће се изложити у скупим хотелима. За добар одмор и опуштање довољан је и шатор, па чак и башта испред куће.**

* * *

То су савети најчувенијих светских медицинских стручњака. Ако се њима руководите, можете продужити свој живот за 10 до 30 година.

Први пут ваш живот зависи од вас самих. Зато треба још од ране младости усвојити ових девет савета, категорични су стручњаци.

М. Ј.

Наши градови: РИСАН — град базар

Рисан, варошица у Црногорском приморју подигнута испод стрмих планинских страна, добила је име по старом граду Ризиниуму, који је основало илирско племе Ризунити. У грчко-римско доба град се звао Рисон.

Ришњани су имали бурну историју, али је посебно значајна њихова веза са Херцеговцима, нарочито за време невесињског устанка 1875. године, када је Рисан постао склониште исељених херцеговачких породица. И не само то: захваљујући свом положају, на коме су се укрштала два значајна пута, водени и копнени из залеђа, Рисан је био и херцеговачки пазар.

У граду се некад израђивало оружје, разни занатски предмети и народна ношња. Међутим, и поред тога што су Херцеговци и Ришњани били љути противници Турака, Рисан је био просто начичкан малим занатским радњама турског типа, па је путник намерник остајао у недоумици да ли је стварно у граду у коме нема Турака.

Ове занатске радње, ваздан отворене, имале су ћепенке на којима су седели мајстори и бавили се својим занатом. Када би му неки купац пришао, мајстор је прекидао посао, нудио робу, разговарао са муштеријом, цењкао се. Унутра, у радњи, иза мајсторових леђа, седели су и радили шегрти.

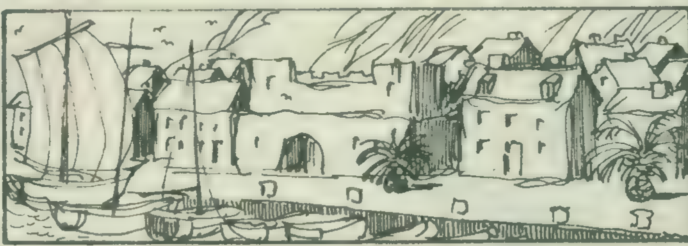

У римским радњама могло је да се купи све што је у то време људска рука израђивала. У кројачницама се продавало најлепше одело, у пушкарама најразноврсније оружје, код опанчара чувени црвени кривошијски опанци, који су највише и куповани јер су мушкарци морали да носе собом у рат два пара те лагане обуће. Пушкарске радње су биле праве изложбе оружја и украса на њима.

Рисан је, заиста, био град базар.

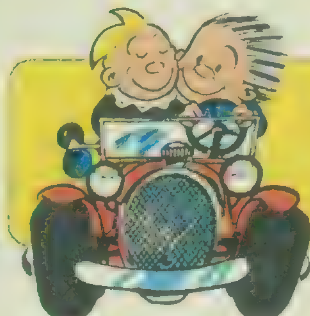

ЗАБАВНИКОВ
САЛОН
АУТОМОБИЛА

На последњим такмичењима у класи аутомобила групе 5 посебну пажњу стручњака и љубитеља аутомобилизма привукла је »силуета«, како се популарно назива серијски модел с турбо-компресором познате куће BMW. Тако је Порше, досадашњи суверени владар тркачких писта у класи аутомобила групе 5, добио озбиљног конкурента — ко ће бити бољи, показаће време.

»Силуета« склопљена у халама BMW има снагу мотора од 450 КС, радну запремину од 3500 кубика, две брегасте осовине на ланчани пренос и по 4 вентила на сваком цилиндру. Занимљиво је да је мотор BMW »силуете«, или како се званично назива овај аутомобил »3.0 CLS« максимално повучен ка кабини што иначе није уобичајено код серијских модела. Вешање сва четири точка је независно. У простору у којем је код обичних аутомобила смештен пртљаг налази се велики резервоар за уље. »3.0 CLS« има диск-кочнице и на предњим и на задњим точковима.

НЕВИДЉИВА АЛИ ВЕЛИКА РАЗЛИКА

Упркос томе што му назив »силуета« нимало не одговара, прототип аутомобила с турбо-компресорским мотором из групе 5, и даље га носи. Штавише и класа у којој се такмичи названа је по њему »формулом силуете«.

Каква је разлика између овог и обичног аутомобила? Пре свега запажена је тежња да аутомобил намењен такмичењу у групи 5 задржи исту линију и вешање трапа које има и серијски модел. Очи-

...ЛУЕТА

ДОСАДАШЊИ СУВЕРЕНИ ВЛАДАР ТРКАЧКИХ ПИСТА У КЛАСИ АУТОМОБИЛА ГРУПЕ 5 СА ТУРБОКОМПРЕСОРСКИМ МОТОРИМА ВИШЕ НИЈЕ ПОРШЕ.

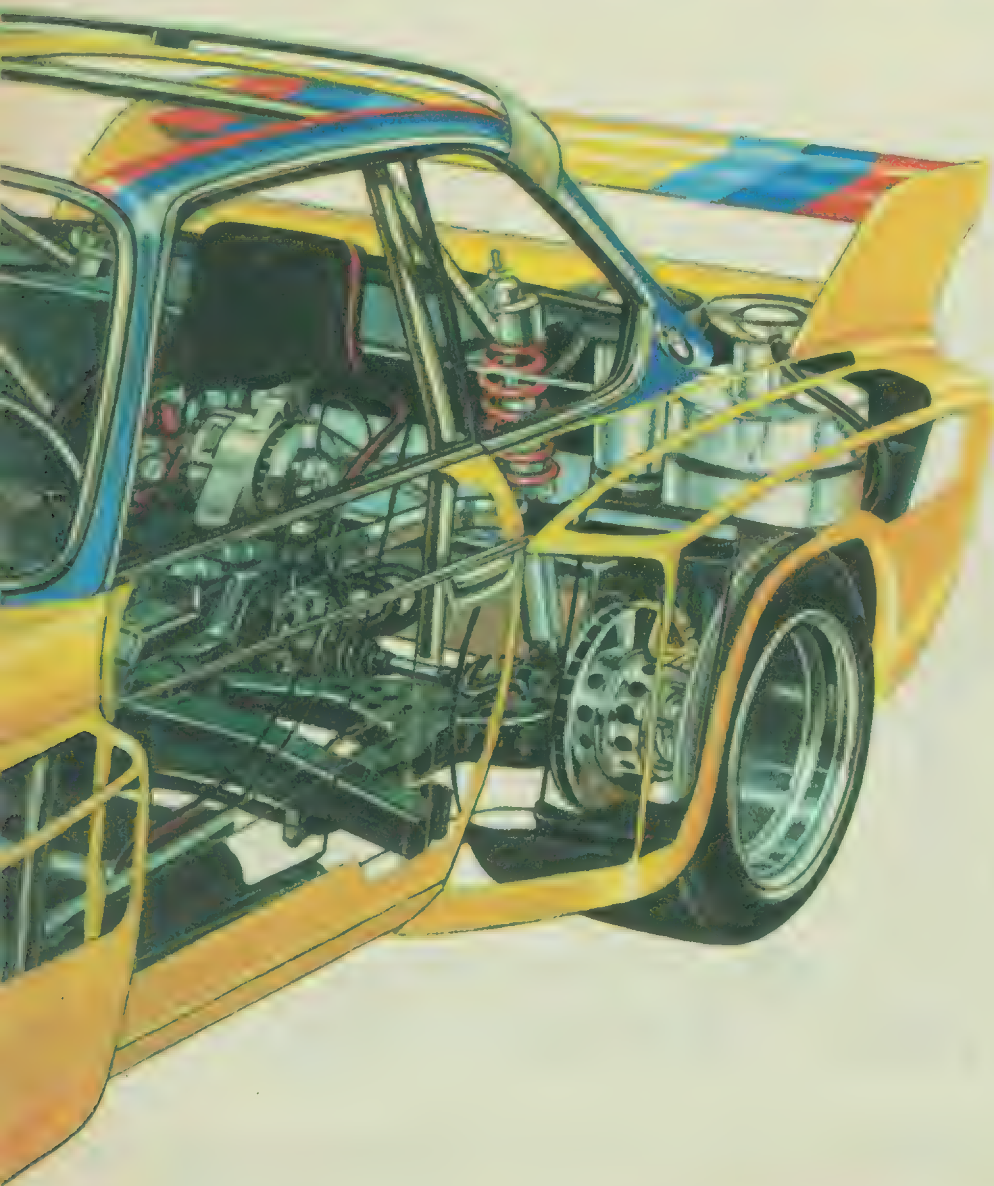

ЊЕГОВ ПРИМАТ ОЗБИЉНО СУ УГРОЗИЛИ BMW И ЛАНЧА.

гледно, кад је реч о »силуетама«, конструктори су готово потпуно запоставили »спортски« изглед аутомобила.

Међутим, то не значи да су се определили за стварање аутомобила који би био потпуно исти као серијски модел, напротив. Спољни изглед и систем вешања била би и једина сличност између »силуете« и обичног аутомобила. Све остало се разликује: почев од тога што је у мотору потпуно измењен број и проврт цилиндра, ход и дужина клипа, систем цеви и ланаца за одвођење издувних гасова и довођење ваздуха, односно што је уместо обичног уграђен турбо-компресорски мотор чиме је максимално повећан број обртаја у минуту. Самим тим знатно је повећана и снага.

ТРКА КОНСТРУКТОРА

Захваљујући пропозицијама такмичења аутомобила групе 5, конструкторима »силуета« дате су одрешене руке. Зато нимало не изненађује чињеница да су трке »силуета« не само такмичења у којима се надмећу возачи већ и — конструктори. Ко ће од њих победити неизвесно је јер аутомобили с турбо-компресорским моторима нису више привилегија Поршеа. Све присутнији је и BMW који је са својим »3.0 CLS« побрао ловорике у изузетно тешкој и напорној трци »24 часа Дајтона«. Наравно, ту су и друге познате аутомобилске куће на које треба рачунати, као што је Ланча са својим »стратосом«.

По пропозицијама такмичења »формуле силуета«, конструктори морају да задрже линију серијског модела али зато могу свом прототипу да уграде аеродинамичне стабилизаторе који смањују отпор ваздуха. Блок мотора мора бити исти као и код серијског аутомобила с тим што је дозвољено уградити специјалну главу и начинити одговарајући проврт цилиндра. Осим тога, може се извршити друкчији распоред цилиндара, променити систем паљења, преноса и кочница што захтева и посебан начин довођења уља у све виталне делове мотора.

С обзиром да се за такмичења користе специјалне гуме сасвим различите од обичних, конструктори могу своје моделе да опреме широким блатобранима који у потпуности штите точкове. Међутим, димензије гума и наплатака су строго одређене. Тако на пример, »силуета« чији мотор има радну запремину од 1300 кубика може да користи гуме димензија до 13 цола. »Силуета« с мотором радне запремине изнад 3000 кубика користи гуме од 16 цола.

ШТО ЈАЧИ ТО ТЕЖИ

Тежина аутомобила који се такмичи у групи 5 строго је ограничена и одређује се поред осталог на основу радне запремине мотора: уколико је већа кубикажа, утолико је и аутомобил тежи. Тако према захтевима такмичења, мотор запремине 1300 ccm³ мора да буде тежак 635 килограма.

До сада најбољи однос снаге мотора и тежине постигао је Порше. Његове верзије тркачких аутомобила чија снага прелази чак и 600 КС познате су не само по добро прорачунатој и распоређеној тежини већ и по изванредном пријањању за коловоз.

Вратио се из свемира после две стотине година и није могао да схвати зашто оживљавају мамуте а људе — не

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

МИХАИЛ ПУХОВ

СВЕ ЦВЕЋЕ ЗЕМЉЕ

На крају прохладног ходника, крај степеништа које води на више спратове, висила је таблица „Директор института". Чернов куцну на врата. Кроз велико окно, међу зеленим дрвећем, на позадини неба златила се купола старог храма. За столом, крај прозора, седео је човек у ружичастој кошуљи и с тамним наочарима. Млад, леп, несимпатичан. Нељубазно је погледао Чернова.

— Желите?

— Потребан ми је директор.

— Желите? — понови човек.

Чернов тек тада примети да на одаји постоје само једна врата, она кроз која је он ушао.

— Ви сте директор овог института?

— Директора нема. Годишњи су одмори. Лето, врућине, схватате. Ја сам његов заменик. Презивам се Буњак — представи се он не пружајући руку. — Шта сте желели?

Чернов је ћутао.

— Седите — рече Буњак.

Све знам

Чернов се спусти у фотељу за посетиоце. Буњаково лице и даље је било безизражајно.

— Посао? — запита Буњак.

Чернов га је ћутећи посматрао. Тако млад, а већ заменик. Каријериста, вероватно. Уосталом, сад сви изгледају млади и каријеристи.

Буњак је чекао.

— Не — рече најзад Чернов. — Ја сам космонаут. Ја...

— Није потребно. Ја и тако све знам.

Буњак притисну једно дугме и сад је гледао на екран који Чернов није могао да види.

— Чернов Анатолиј Васиљевич, Рус, рођен 1996, професионални космонаут, напустио Земљу 2020. године, вратио се пре месец дана. Вас су, вероватно, обавестили. Сада свако носи са собом своју биографију.

— Да, али ја сам мислио да је то само број. Комбинација цифара и ништа више.

— Тачно — осмехну се Буњак. — Овакви апарати као што је овај мој свуда су постављени. Апарат је регистровао ваш број и пренео га у Информаријум где се чувају подаци о свим грађанима Земље. Али ви сигурно нисте дошли овамо да бих вам ја то објаснио.

— Тачно — рече Чернов.

Пуна два века

Буњак је чекао.

— Вратио сам се с тешког лета — проговори најзад Чернов. — За Земљу је тај лет трајао две стотине година. Они који су нас на лет испратили сада су мртви.

— Јасно — рече Буњак.

— После повратка сместили су ме у специјалан центар. Тамо су ми држали предавања о техничким достигнућима човечанства.

— Јасно — поново рече Буњак. — Мислим да се увек тако ради.

— Из тих предавања сам сазнао да су савременој науци доступне многе ствари о којима ми нисмо могли ни да сањамо.

— Није ни чудо — климну главом Буњак. — Пуна два века...

— Дознао сам да је и у медицини постигнут огроман напредак. Рак је побеђен. Нема више неизлечивих болести. Наука је на прагу решења проблема бесмртности.

Буњак поново климну главом.

— Дознао сам такође да је пронађен начин за сживљавање мртвих.

Буњак је ћутао кријући поглед иза тамних наочара.

— Дознао сам да се тиме баве овде, у Институту за реанимацију. Кажу да ви можете да сживите свако живо биће према најситнијим остацима.

— Чак и на основу окамењених костију, — рече Буњак. — Свака ћелија садржи информације о организму у целини. Процес реанимације према нашем методу дели се на две етапе. Најтежа је реанимација ћелије. Друга етапа је дефинитивно враћање у живот организма. Та етапа захтева много времена и енергије, али је у принципу једноставна. Прве мамуте од оних који сада живе на Антарктику створили смо баш на тај начин.

Буњак заћута. И Чернов је ћутао неко време. Разговор је скретао на странпутицу. Најзад Чернов проговори:

— Мамути. Не разумем. Зар нема објеката веће вредности?

— На шта заправо мислите?

— На људе — објасни Чернов. — Из предавања сам схватио да ви оживљавате само изумрла чудовишта. То ме је потресло много више од самог сазнања да је оживљавање могуће. Или се, можда, варам?

Буњак је ћутао.

— Ја сам се вратио пре свега месец дана — продужи Чернов. — Многе ваше ствари ми се не свиђају. То је, вероватно, природно. Али, да ускрсавате мамуте... Реците ми да сам ја то неправилно разумео и ја ћу отићи.

Етика и биологија

Буњак скиде тамне наочари. Очи су му биле уморне, нимало младе.

— Не, ви сте сасвим правилно схватили. Али, за другу етапу потребне су огромне количине енергије.

— Више него за мамуте?

— С мамутима је било једноставно, — рече Буњак. — Нама су предложили да оживимо неколико животиња, било којих. Мужјака и неколико женки. Људи — то је већ нешто друго. Схватате, ту постоје проблеми етике који с биологијом немају никакве везе.

Чернов је ћутао посматрајући далеке куполе иза леђа свог саговорника.

— С годинама се у ћелијама живог организма гомилају промене које се не могу, да тако кажем, поништити и исправити. За човека је старосни праг после кога је реанимација немогућа око тридесет година. Ако је смрт наступила касније, реанимација је немогућа. Али, и поред тога, остају милијарде кандидата. И тада се јавља проблем избора.

Чернов је ћутао.

— Масовна реанимација је немогућа због енергетског ограничења — продужи Буњак. — Друге варијанте отпадају. Етички проблеми су неупоредиво сложенији од научних. Ми смо беспомоћни. Замислите себе на моме месту и схватићете.

— Не, — рече Чернов. — Ви о мени ипак не знате све. Јер, ја сам се вратио сам.

Буњак је чекао.

— Били смо двојица — продужи Чернов. — Лет у једном смеру

трајао је пет година. Планета у чијој смо се близини нашли била је окружена за нас отровном атмосфером. Па ипак, на њеној површини постојао је неки примитиван живот. То је све што смо из брода могли да установимо.

Збогом заувек

Буњак је пажљиво слушао.

— Као и други звездолети прегог поколења, наш брод није био предвиђен за спуштање. На њему смо имали десантни чамац — ракету једносед са ограниченим залихама. Како је било предвиђено програмом лета, мој друг је заузео место у кабини чамца и ми смо се растали. И како се ускоро показало — заувек.

Нешто се у Буњаковом лицу изменило.

— Вероватно погађате да је чамац доживео хаварију. Али, човек је остао у животу. Изводио је планирана испитивања тла и атмосфере и саопштавао ми резултате. Када више није имао шта да ми саопшти и кад је постало јасно да се чамац не може оправити, опростили смо се и ја сам кренуо према Земљи.

— А он...

— Да — климну Чернов главом. — Помоћи му у сваком случају нисам могао. И обојици нам се чинило да је веома важно да доставимо на Земљу информације о биосфери планете. Да, то је било најважније.

Буњак ништа није говорио.

— Служили смо Земљи — продужи Чернов. — Било ми је тешко, али другачије нисам могао да поступим. А сада се налазим међу људима које те информације једва да интересују. И зато на све то сад гледам сасвим другачије. Али, онда нам се чинило да је то једино решење.

— Не подсећајте се на то — рече Буњак. — Вама је било теже. Он је био осуђен, а ви беспомоћни. А знај ко је беспомоћан, њему је теже. Ми смо, такође, беспомоћни.

— Не, не слажем се с тим — одговори Чернов. — Све сам схватио али се не слажем. У ствари, човечанство није нама ништа дужно. За Земљу је мој друг један из милијарде. Нека тако буде. Али, било је и других.

— Ко?

— Зар је мало истакнутих људи живело на Земљи у досадашњим епохама — рече Чернов. — Људи без којих би ваш свет био сасвим другачији.

— Не заборавите на старосну границу — спомену га Буњак. — Не старији од тридесет година.

— Ипак. Љермонтов, Еварист Галоа... Таквих је веома много.

— Да — сложи се Буњак. — У томе и јесте тешкоћа.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Учење у старости — то је писање по песку, учење у младости — клесање у камену. (Арапска пословица)

— Није — рече Чернов. — Све њих можете да избројите на прсте. Није ствар у количини. Али, ви, ви... Ви се ничега и никога не сећате.

Буњак није одмах одговорио. Седео је неко време непомично а у очима му се огледао умор. Затим устаде:

— Да, ми се ничег не сећамо — рече. — Пођимо.

Вечити огањ

Пола часа касније стајали су на заравни, на врху куле што се дизала изнад океана зеленог лишћа. Како су се ту нашли, Чернов се није сећао. Изгубио је оријентацију. Сећао се само да су дуго ишли улицом која је подсећала на парк.

Под њима се, све до хоризонта, простирало зелено море. Из њега су понегде, као ледене санте, штрчали куполасти кровови здања. Танка цев троугластог пресека губила се у даљини. Дуж цеви према њима је ишло нешто стреловито брзо, нечујно.

— Монор — објасни Буњак. — Монопруга. То је данас главно јавно превозно средство.

— А куда ћемо то? — запита Чернов.

— То је свеједно — осмехну се Буњак.

Возило је благо укочило, његов предњи зид је ишчезао и они су ушли у један вагон. Возило је без трзаја наставило пут.

— Зар не могу да знам куда ме водите? — настојао је Чернов.

— Ви сматрате да се ми ничега не сећамо — одговори Буњак. — И не желите да схватите због чега не радимо на људима. Помоћи ћу вам да то схватите.

Чернов је ћутао прелазећи погледом преко путника. Све саме жене, на изглед сасвим младе. Хаљине на њима кратке. Жене су покривале колена букетима цвећа чији је, Чернову потпуно непознат, мирис свуда продирао.

— Не схватам шта ће им толико цвеће? — рече Чернов. — И када оне, а и сви други, уопште раде? Подне је, а улице су пуне шетача. То ми је несхватљиво.

Возило је поново стало. Били су изван града и то је, вероватно, била последња станица. Девојке са цвећем у рукама ишле су сада уском стазицом што се губила између шума и поља. Буњак и Чернов су нешто мало заостали за девојкама. Стазица се пела, горе су шумели високи борови. На пољима се таласало жито.

— Сад је лето — проговори најзад Буњак. — Одмор је, већ сам вам рекао. Не жестите се.

Узбрдица се завршавала. Савладали су и последњу скуку на стазици. Буњак је застао а група девојака је продужила до места где је на земљи, под високим боровима, лежала једнострана камена плоча. А крај ње — Вечни огањ.

— И уопште, не љутите се — рече Буњак. — Све линије монора завршавају се на сличним местима. Свуда где је некад прошао рат, земља је помешана с прахом погинулих. Из сваке њене честице могли бисмо да васкрснемо човека. Неколико десетина милиона. Већина су били још готово деца. Они такође ништа нису успели да учине за човечанство. Ништа, сем оног најважнијег. Ето о каквом се избору ради. Сада схватате?

Ућутао је. И Чернов је ћутао. Представници разних епоха, њих двојица су стајали раме уз раме, док се цвеће гомилало на тамном граниту, а девојке у ружичастим хаљинама одлазиле празних руку.

укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Наплавина, 6) Хичкоков филм, 11) јужноамеричке товарне животиње, 12) град у Гани, 14) синтетички материјал, 16) главни град НР Анголе, 18) ивица, 19) комад дрвета на коме се зарезима, цртама бележе дуговања и потраживања, 21) прастановник Француске, 22) лука у Израелу, 23) мирис, 24) овамо, 25) личност из стрипова, 27) отац (слов.), 28) врста цвећа, 29) планина поред Београда, 31) прастановници Балкана, 32) архипелаг на Јадрану, 33) отоман, 36) једноћелијска животиња, 40) жута боја, 41) личност из романа „Далеко је сунце“, 43) најситнији део, 44) град на Јадрану, 45) полудраги камен (мн.), 47) стари назив Виса, 48) песма узвишеног садржаја, 49) дрвени стуб, 50) угао, 51) град и лука у Кини, 53) новац, новчанице, 55) народно женско име, 56) страно женско име, 57) занатлија, 58) становник једне европске државе.

УСПРАВНО:

2) Личност из источњачких бајки, 3) личност из индијског епа „Махабхарата“), 4) запара, 5) место за сушење и чување сена, 6) голубица (шпан.), 7) врста рибе, 8) староримска богиња беса, 9) складиште авиона, 10) грађевина, 13) претеча авиона (мн.), 15) део сакоа, 17) име кошаркаша Шолмана, 20) познавалац биља и растиња, 26) учесник алке, 28) поднебље, 30) старогрчко божанство, 31) наша прва филмска глумица (Рина), 33) бубњеви, 34) било када, 35) настрешница, 37) натпис на роби, 38) река у Славонији, 39) непрофесионалац, 41) хартија за упијање тинте, 42) старогерманско племе, 45) верна, 46) црквене слике, 52) чађ, 54) без моћи говора.

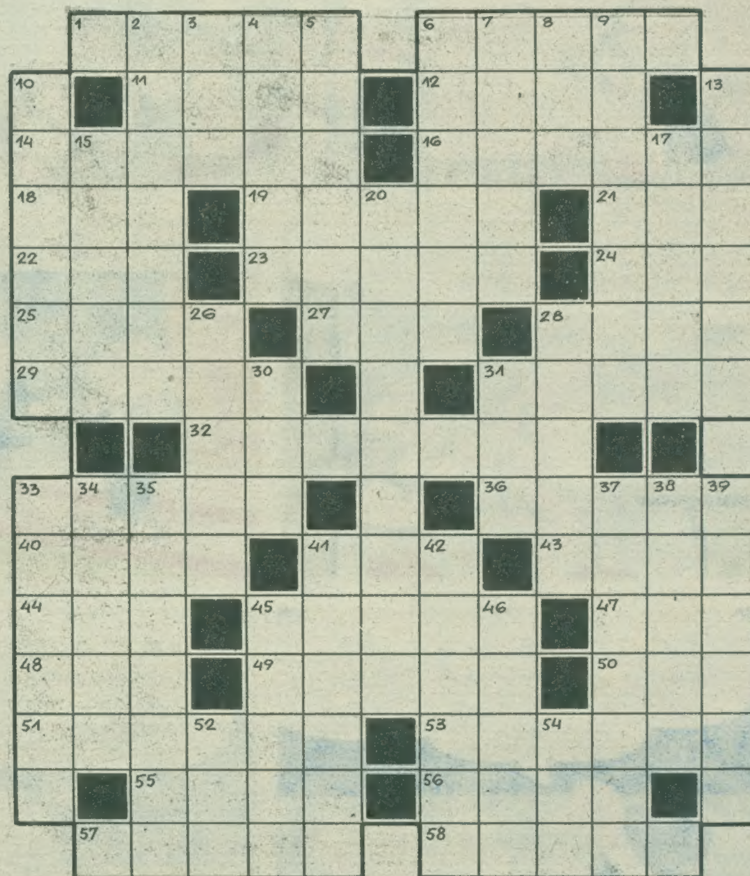

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Каетон, 7) клавир, 13) антена, 14) армада, 15) стан, 16) вир, 18) огањ, а, њ, 19) вазал, а, е, 21) ПА, 23) салонит, 24) Ин, 25) Ирац, 27) Алто, 28)или, 29) невен, 31) АИ, 32) тлак, 33) анал, 35) неми, 37) Кина, 39) еп, 41) лицеј, 44) Ани, 45) усев, 47) Нама, 48) но, 49) саксија, 51) ув, т, л, 53) роман, а, о, 55) атак, 58) ват, 59) амор, 61) текила, 63) основа, 65) Агадир, 66) раоник.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—, Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција, Македонска 35/II, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ШАЦА УБАВИЋ:

СПЕЦИЈАЛАН ЗАДАТАК

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ОКРУГЛА МАПА

Да ли знаш када су људи први пут дошли на идеју да помоћу глобуса представе Земљу.

Дубравка Маркетић,
Славонски Брод

Око 150. године пре н.е. грчки филозоф Кратес је израдио први познати глобус. Он је један од првих људи који је схватио да се само на глобусу може верно представити прави облик Земље и њени разни делови. На њему је представљен свет у границама које су у то доба биле познате, а да би попунио осталу површину глобуса, која је до тога времена била географски непозната, Кратес је на своме глобусу нацртао и три замишљене копнене масе — које су нама познате као Северна и Јужна Америка и Аустралија са суседним острвима.

Најстарији глобус који је досад очуван израдио је 1492. године Мартин Бехајм из Нирнберга.

ПТИЦА ЗЛАТНИХ КРИЛА

Да ли је истина да постоји птица која се зове утва златокрила?

Давид Абланов, Штип

Утва златокрила (Casarca casarca, Casarca feruginea) је птица гушчарица из скупине патака пливачица. По мужјаку који је златасторђасте боје са црним оковратником добила је у нас име. Живи уз слатке воде средње Азије, Средоземља и западне Африке. Гнезда свија у рупама клисура и стабала. У нашим крајевима је врло ретка.

СИЈАМСКИ БЛИЗНАЦИ

Жељела бих да знам шта су то, у ствари, сијамски близанци.

Сања Пруг, Сплит

Рођењем близанаца Ченга и Енга 1811. године у Сијаму који су били срасли на једном делу тела започиње тзв. ера „сијамских близанаца“. То су, у ствари, двојке које су срасле на једном делу тела. Латински назив **Monstra duplicia.** Њихов развој се биолошки

објашњава тиме што је деоба оплођеног јајашца наступила нешто касније тако да се није збила до краја, или је дошло до дефинитивног мешања двају плодова. Могу бити сраслих глава (**craniopagi**), грудног коша (**thoracopagi**), леђа (**pugopagi**) итд.

Занимљиво је напоменути да су први близанци Ченг и Енг били ожењени сестрама Енглескињама. Изродили су 22 деце. Један је био изузетног темперамента а други тих и нечујан. Један је био алкохоличар а други никад није окусио алкохол.

ФУДБАЛСКЕ РАЗМЕРЕ

Много волим фудбал па бих хтео да знам размере дубалског игралишта.

Јордан Тењовић,
Горњи Милановац

Фудбалско игралиште је правоугаоник највеће дозвољене величине 120x90 а најмање 90x45 м. За међународне утакмице игралиште не сме бити дуже од 110, ни краће од 100 м, а ширина не сме бити већа од 75 м ни мања од 64 м. Игралиште је подељено на два дела, а у сваком постоји тзв. голманов простор (5,50 м) и казнени простор или популарно шеснестерац (16,50 м). Голови су омеђени

стативама које су међусобно удаљене 7,32 м, а пречка која спаја две стативе висока је 2,44 м. Лопта има обим од 68—71 цм, а тежина јој мора износити од 396—453 грама.

ИГРА ИЗ ИНДИЈЕ

Да ли је истина да је шах настао у старој Персији?

Рифат Бајрамбашић, Добој

Шаховска игра потиче из Индије, где је настала, у 6. веку из игре зване **чатуранга.** Од Индијаца шах прихватају Персијанци под називом **чатранг,** а од њих Арапи који су га под именом **шатранџ** пренели у Европу.

Код нас се шах први пут помиње под називом **затрикон** већ у 13. веку у доба архиепископа Саве II и игра се све до доласка Турака. Први шаховски клуб настаје у Београду 1866. и издаје прва шаховска правила на нашем језику.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Продајем стрипове „Лунов магнус стрип“ и „Златну серију“ у комплетима од по 10 стрипова. Комплет дајем по цени од 40 динара. **Зоран Тодоровић, Цара Лазара 13, 14000 Ваљево**

• • •

Почео сам да скупљам значке па бих се мењао са читаоцима Забавника. Дајем шест разгледница за једну значку. **Милан Лучић, заселак Гај, 31205 Севојно**

• • •

Скупљам поштанске марке из Југославије. У замјену за њих дајем стране марке. **Павле Палић. Подујшпа 6/I, 58000 Сплит**

• • •

Молим све читаоце Забавника да ми помогну да комплетирам стрипове Панораме, Стрипотеке, Суперстрип библиотеке. Волео бих да ми неко поклони и романе о Вајату Ерпу. У замену бих дао разгледнице, шибице, марке, значке. **Jarmila Mullerova Holleho 17a/5p, 920 01 Hlohovec, Czechoslovakia**

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ

ПРЕПАД ИЗ ШУМЕ

Инспектор Окац је био у праву кад је посумњао у речи тобож нападнутог благајника. Да се крађа заиста догодила после подне, као што је благајник рекво, фарови на аутомобилу не би били упаљени. У ствари, он је имао саучесника који га је кобајаги тресну по глави и анонимно обавестио инспектора.

WALT DISNEY
МИКИ

СУПЕРМАРКЕТ
ПОСУЂЕ

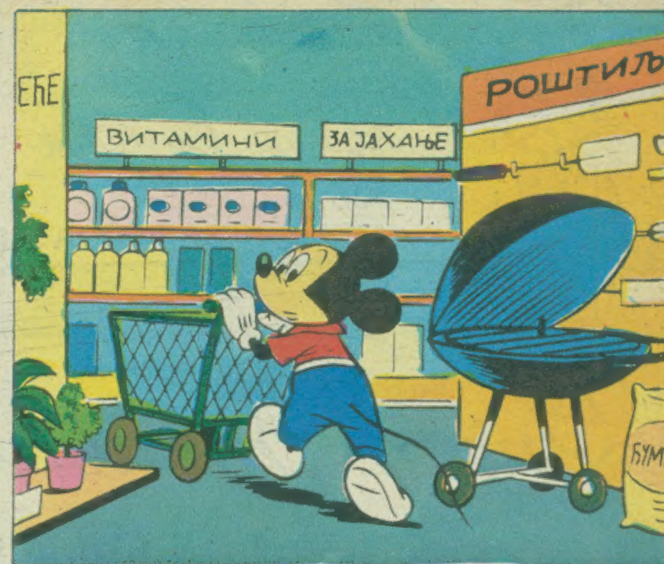

ВИТАМИНИ
ЗА ЈАХАЊЕ
РОШТИЉ

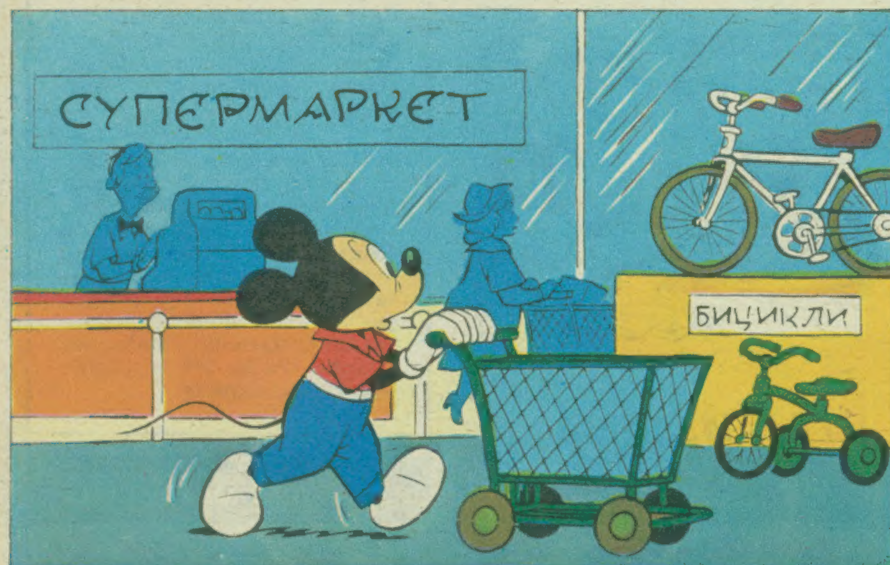

СУПЕРМАРКЕТ
БИЦИКЛИ

ИГРАЧКЕ
ЕКСЕРИ
БАШТЕНСКЕ АЛАТКЕ
ЂУБРИВО

КОНФЕКЦИЈА
КОШУЉЕ

СЛАВИНЕ
ЗА КАМПОВАЊЕ
ПЛОЧЕ

СКИ ДЕЛОВИ
СВЕЋИЦЕ
СВЕЋИЦЕ
СВЕЋИЦЕ
УЉЕ
УЉЕ
СПОРТСКА ОПРЕМА

А ГДЕ ЈЕ ОВДЕ ХРАНА ?